

Załącznik nr 1 do UCHWAŁY NR 05/23
Walnego Zebrania Członków
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania
„Nad Białą Przemszą” z dnia 31.05.2023 r.

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR) DLA OBSZARU DZIAŁANIA **LGD NAD BIAŁĄ PRZEMSZĄ** NA LATA 2023-2027

GMINY

BOLESŁAW
BUKOWNO
IWANOWICE
JERZMANOWICE-PRZEGINIA
KLUCZE
KRZESZOWICE
OLKUSZ
SKAŁA
SUŁOSZOWA
TRZYCIAŹ
WOLBROM

Spis treści

1	Charakterystyka partnerstwa lokalnego	4
1.1	Nazwa LGD i forma prawna	4
1.2	Opis procesu tworzenia partnerstwa	4
1.2.1	Opis doświadczenia LGD	5
1.2.2	Opis doświadczenia kadr niezbędne do zarządzania LGD	8
1.3	Ogólny opis struktury LGD	9
1.4	Skład organu decyzyjnego	10
1.5	Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	10
1.6	Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	11
2	Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR.....	13
1.1	Opis obszaru	13
2.1	Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin.....	15
2.2	Spójność obszaru	15
3	Partycypacyjny charakter LSR	17
3.1	Partycypacja społeczna na etapie przygotowania LSR	17
3.2	Partycypacja społeczna na etapie wdrażania LSR.....	26
3.2.1	Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów	27
3.3	Grupy docelowe.....	28
4	Analiza potrzeb i potencjału LSR.....	34
4.1	Analizę potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem	34
4.1.1	Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji	42
4.1.2	Analiza SWOT.....	43
4.2	Powiązania działań podejmowanych przez LGD z działaniami podejmowanymi w ramach pozostałych instrumentów terytorialnych	46
5	Spójność , komplementarność i synergia	47
5.1	Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym	47
5.2	Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym	62
6	Cele i wskaźniki	63
6.1	Cele LSR i ich źródła finansowania.....	63

6.1.1	Cel pierwszy: C.1. Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców	64
6.1.2	Cel drugi: C.2. Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD	67
6.1.3	Cel trzeci: C.3. Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD	70
6.2	Wskaźniki produktu i rezultatu	73
6.2.1	Wskaźniki produktu i rezultatu w ramach celu pierwszego „Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców”	73
6.2.2	Wskaźniki produktu i rezultatu w ramach celu drugiego „Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD”	74
6.2.3	Wskaźniki produktu i rezultatu w ramach celu trzeciego „Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD”	75
7	Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	76
7.1	Charakterystyka organizacji pracy LGD	76
7.2	Kryteria wyboru	80
7.2.1	Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru	83
8	Plan działania	84
9	Plan finansowy LSR	84
9.1	Powiązania źródeł finansowania z celami LSR	84
10	Monitoring i ewaluacja	84
10.1	System monitoringu	84
10.2	System ewaluacji	85
10.3	Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych	86
11	Załączniki	87

1 Charakterystyka partnerstwa lokalnego

1.1 Nazwa LGD i forma prawna

Nazwa LGD: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą”

Status prawny LGD: Stowarzyszenie

Data rejestracji w Sądzie Rejestrowym: 17.12.2007 roku

KRS: 0000294915, **NIP:** 6372120413, **REGON:** 120653516

Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą” funkcjonuje w formie stowarzyszenia i zgodnie z zapisami jego Statutu jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, którego działanie ukierunkowane jest na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, aktywizowanie ludności wiejskiej, realizację strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR). W Stowarzyszeniu obok osób fizycznych, członkami zwyczajnymi są także osoby prawne, w tym 12 jednostek samorządu terytorialnego: Gminy Bolesław, Bukowno, Iwanowice, Jerzmanowice-Przegina, Klucze, Krzeszowice, Olkusz, Skała, Sułoszowa, Trzyciąż, Wolbrom oraz Powiat Olkuski.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą” jest partnerstwem trójsektorowym, składającym się z przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego, natomiast nadzór nad jego działalnością sprawuje Marszałek Województwa Małopolskiego.

Stowarzyszenie zostało powołane na czas nieokreślony. Stowarzyszenie jest organizacją niekomercyjną, nienastawioną na zysk, może prowadzić działalność gospodarczą służącą realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR). Dochód z działalności gospodarczej Stowarzyszenia nie może być przeznaczony do podziału między jego członków. Siedzibą LGD jest Urząd Gminy Klucze – ul. Partyzantów 1 w Kluczach.

Stowarzyszenie opiera swoją działalność na pracy społecznej członków. W Stowarzyszeniu obok walnego zebrania członków, zarządu oraz komisji rewizyjnej, funkcjonuje dodatkowy organ, jakim jest Rada, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru operacji realizowanych w ramach LSR. Do prowadzenia swoich spraw Stowarzyszenie może zatrudniać pracowników.

1.2 Opis procesu tworzenia partnerstwa

Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą” została utworzona po to, by prowadzić proces rozwoju obszaru jej oddziaływania oraz stymulować występowanie pożądanego zjawiska w sferach gospodarczej, społecznej, przestrzennej poprzez wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007 – 2013.

Grupa, która zainicjowała proces budowania partnerstwa i zawiązywania stowarzyszenia zebrała się w Gminie Klucze. Pierwsze spotkanie inicjatywne odbyło się 20 kwietnia 2007 roku, na którym obecnych było 21 osób należących do różnych sektorów. Zaproszenie na to spotkanie zawierało informację (list intencyjny) na temat idei działania Lokalnych Grup Działania. Dołączona do nich była również ankieta dotycząca pomysłów i chęci współpracy na rzecz budowania partnerstwa na terenie gminy, tak, by każdy z zainteresowanych miał możliwość zgłoszenia swoich pomysłów.

Kolejnym etapem tworzenia LGD było wysłanie listów intencyjnych do sąsiednich gmin informujących o powstałej inicjatywie z zaproszeniem do współpracy. Kolejne spotkanie inicjatywne LGD zwołane zostało 23 sierpnia 2007 roku. Uchwałę o utworzeniu i przystąpieniu do LGD Gminy Klucze oraz Bolesław podjęły 4 września 2007 roku. Termin zwołania zebrania założycielskiego ustalony został na dzień 11 września 2007 roku. W zebraniu

uczestniczyło 40 osób z obu gmin. Następnie, 7 listopada 2007 roku, do Stowarzyszenia przystąpiła gmina Trzyciąż. Ostatecznie Stowarzyszenie zostało zarejestrowane 17 grudnia 2007 roku. Z kolei Gmina Wolbrom łącząca obszar Trzyciąża z obszarem Klucz przystąpiła do Stowarzyszenia 5 czerwca 2008 roku. Wyżej wymienione gminy uczestniczyły w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013.

Podczas trwania pierwszej perspektywy finansowej 11 czerwca 2014 do LGD przystąpiło Miasto Bukowno, jednak nie zostało objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich z uwagi na przekroczenie maksymalnej dopuszczalnej liczby mieszkańców.

W drugiej połowie 2014 roku, w ramach realizacji projektu „Decydujmy Razem”, rozpoczęte zostały rozmowy z mieszkańcami, organizacjami oraz Gminą Olkusz, dotyczące powiększenia obszaru LGD Nad Białą Przemszą o obszar Gminy Olkusz. Za powiększeniem LGD o Gminę Olkusz przemawiał fakt objęcia jedną Lokalną Strategią Rozwoju całego terenu powiatu olkuskiego, który stanowi obszar funkcjonalny.

W trakcie realizacji projektu współpracy pn. „Północno-zachodnia Małopolska Lubię to!”, okazało się, iż Misja, Wizja oraz cele, jakie realizuje LGD Nad Białą Przemszą są zbieżne z celami, jakie stawia sobie Gmina Krzeszowice. Dlatego też z początkiem 2015 roku rozpoczęły się rozmowy oraz konsultacje z członkami LGD o możliwości poszerzenia obszaru o Gminę Krzeszowice. W wyniku tych działań w 2015 roku do Stowarzyszenia przystąpiły Gmina Olkusz wraz z Gminą Krzeszowice. Zarząd przyjął w nowych członków w następujących terminach: Krzeszowice - 18 czerwca 2015 roku oraz Olkusz - 6 lipca 2015 roku.

Ostatnie poszerzenie miało miejsce w lutym 2023 roku. U jego podstaw legło podobieństwo problemów i wyzwań rozwojowych gmin leżących pomiędzy dwoma, dużymi aglomeracjami. A także rozwijające się partnerstwo gmin jurajskich. Bowiem to co najbardziej spaja gminy obecnie tworzące LGD Nad Białą Przemszą to położenie na malowniczej Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, a w konsekwencji spójna wizja rozwoju w oparciu o zasoby przyrodniczo-krajobrazowe, a także głębokie przekonanie, iż współpraca samorządów i organizacji pozarządowych na obszarze funkcjonalnym gmin wokół Olkusza poprawi jakość życia dla obecnych mieszkańców i przyczyni się do wzrostu zainteresowania osiedlania się tutaj osób szukających alternatywy dla mieszkania na obszarze dwóch dużych, sąsiadujących z obszarem LGD aglomeracji – katowickiej i krakowskiej.

Ostatecznie pomiędzy wrześniem 2022 roku, a lutym roku 2023 akces do Stowarzyszenia złożyły 4 nowe gminy (Gmina Skała 27 września 2022 r., Gmina Jerzmanowice-Przebinia 26 września 2022 r., Gmina Sułoszowa 23 września 2022 r. oraz Gmina Iwanowice 30 listopada 2022 r.). Z kolei Zarząd LGD przyjął nowych członków w następujących terminach: Skała, Jerzmanowice-Przebinia, Sułoszowa 13 października 2022 roku, natomiast Iwanowice 2 lutego 2023 roku.

Ostatecznie w ramach nowego okresu programowania strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) LGD Nad Białą Przemszą na lata 2021-2027 obejmie obszar 11 gmin: Bolesław, Bukowno, Iwanowice, Jerzmanowice-Przebinia, Klucze, Krzeszowice, Olkusz (z wyłączeniem miasta Olkusz), Skała, Sułoszowa, Trzyciąż i Wolbrom.

1.2.1 Opis doświadczenia LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą” w okresie swojej piętnastoletniej działalności zdobyło doświadczenie przede wszystkim w dystrybuowaniu środków w ramach programu LEADER oraz w pozyskiwaniu środków z krajowych, jak i unijnych źródeł na realizację projektów wzmacniających rozwój regionu. Wszystkie działania, projekty i przedsięwzięcia realizowane przez LGD Nad Białą Przemszą zmierzały do realizacji misji Stowarzyszenia, która brzmi: „Aktywna działalność na rzecz lokalnej społeczności i stymulowania rozwoju obszaru, wykorzystanie jego atutów w prowadzeniu polityki prorozwojowej, aktywizacja i integracja mieszkańców, spójne i komplementarne działania w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej”.

W 2009 roku Stowarzyszenie zostało wybrane do wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2007-2013. W swoich założeniach LSR realizowała cele strategiczne przypisane pięciu obszarom priorytetowym. W tym czasie za pośrednictwem LGD Nad Białą Przemszą zostało wdrożonych ponad 120 projektów na kwotę ponad 7,7 mln zł, które realizowały założone cele, a tym samym stymulowały rozwój obszaru w takich dziedzinach jak: turystyka, rozwój gospodarczy, rozwój kapitału społecznego, kultura, oświata, sport i rekreacja oraz zagospodarowanie przestrzenne i ochrony środowiska.

Także w kolejnym okresie programowania LGD Nad Białą Przemszą aktywnie włączała się w kreowanie polityki rozwojowej obszaru. 11 maja 2016 roku podpisano Umowę Ramową na realizację „Strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność dla obszaru działania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Nad Białą Przemszą na lata 2014-2020”. Na dzień 30 kwietnia 2023 roku za pośrednictwem LGD zostało – w ramach zakończonej już perspektywy finansowej - wdrożonych 76 projektów na kwotę ponad 3 mln EUR (ponad 13,5 mln zł). Jednocześnie wg stanu na ten dzień podpisano umowy na realizację 85 projektów na kwotę 13 926 569,57 zł. W ramach realizacji poszczególnych operacji w sposób bezpośredni utworzonych zostało dotychczas 68 miejsc pracy.

Z wykorzystaniem środków PROW w obu zakończonych okresach programowania na obszarze LGD powstało szereg obiektów służących zarówno miejscowej ludności, jak i osobom odwiedzającym obszar. Licznie postawały m.in.: altany, korty tenisowe, boiska sportowe, place zabaw, obiekty gastronomiczne, zewnętrzne siłownie, centra turystyki i rekreacji, doposażono także i wyremontowano wiele świetlic wiejskich, a także zagospodarowano place w centrach szeregu miejscowości. Dofinansowano również budowy oraz przebudowy dróg publicznych oraz ciągów pieszo-rowerowych. W ramach realizacji poszczególnych operacji w sposób bezpośredni utworzonych zostało dotychczas 107 miejsc pracy (39 miejsc pracy okresie programowania 2007-2013 oraz 68 w okresie 2014-2020). W ramach wdrażania LSR zostały również zrealizowane projekty miękkie, skierowane na stymulowanie kapitału społecznego, polegające m.in. na organizacji imprez, szkoleń, warsztatów, konferencji. Wiele operacji dotyczyło także doposażenia zespołów artystycznych w stroje regionalne oraz instrumenty muzyczne.

W ramach realizacji LSR-u Stowarzyszenie prowadziło również bezpośrednie działania aktywizujące lokalną społeczność w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” (PROW 2007-2013) oraz Poddziałania 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji (PROW 2014-2020). Celem podejmowanych działań było budowanie postaw proaktywnych wśród mieszkańców i inspirowanie ich do podejmowania oddolnych projektów i działań. W tym celu prowadzono doradztwo dla mieszkańców i członków organizacji społecznych z obszaru LGD. W tej formie od roku 2009 wsparcia udzielono 1 450 podmiotom (700 w pierwszym okresie programowania i 750 w kończącym się okresie). Ponadto organizacje te brały udział w licznych szkoleniach, warsztatach, wydarzeniach czy też konkursach organizowanych przez LGD. Na stałe w kalendarz wydarzeń plenerowych wpisał się Nadprzemślański Festiwal Smaku, podczas którego cyklicznie prowadzony jest, cieszący się wielkim uznaniem i poważaniem, konkurs na Produkt Lokalny „Nad Białą Przemszą”. Konkurs ten i jego efekty stały się swoistą marką obszaru, a docenione w kolejnych latach produkty znalazły uznanie na lokalnym i regionalnym rynku. Celem konkursu było zidentyfikowanie i promocja zasobów obszaru działalności LGD „Nad Białą Przemszą”.

W roku 2021 LGD Nad Białą Przemszą otrzymała dodatkowe środki na realizację istotnych z punktu widzenia rozwoju obszaru projektów związanych z budową i modernizacją dróg (powiatowych i gminnych) w wysokości 627 000,00 EUR. Ponadto dodatkowe środki w kwocie 75 240,00 EUR uzyskano na wdrożenie projektów współpracy.

Poza dystrybuowaniem środków przydzielonych w ramach PROW Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą”, aby realizować w pełni założenia i cele LSR pozyskiwała dotację na realizację projektów własnych. Środki te pochodziły z programów innych niż PROW. W okresie programowania na lata 2007-2013 w sumie zrealizowano 10 projektów własnych na łączną kwotę 1 375 058,85 zł. W okresie programowania na lata 2014-

2020 realizowano 12 projektów na łączną kwotę ponad 22,2 mln zł. Z czego Stowarzyszenie wraz Partnerami realizowało 6 projektów partnerskich o łącznej wartości ponad 17,6 mln zł oraz 59 tys. euro. Wśród najważniejszych projektów, których skala odwoływania i wpływ na rozwój obszaru, w komplementarnych z poprzednią LSR obszarach należy wymienić przede wszystkim projekty:

- „Europejska Grupa Działania” (finansowany ze środków programu Erasmus+);
- „Europejskie konsorcjum edukacji lokalnej” (finansowany ze środków programu Erasmus+);
- „Świetlica Marzeń” (finansowany ze środków RPO WM 2014 – 2020);
- „Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Bolesławiu” (finansowany ze środków RPO WM 2014 – 2020);
- „Utworzenie pętli rowerowych oraz infrastruktury turystycznej na obszarze powiatu olkuskiego jako zintegrowanego produktu turystycznego” (finansowany ze środków RPO WM 2014 – 2020);
- „Międzynarodowy Festiwal Folkloru” (finansowany ze środków programu „Mecenate Małopolski”);
- „Czar Pustyni” (finansowany ze środków programu „Małopolska. Nasz region – Nasza szansa”);
- „Jestem stąd i tu są moje korzenie, tu jestem silny i mogę się rozwijać” (finansowany ze środków programu „Mecenate Małopolski”);
- „Festiwal kultury regionalnej pt. Czar Pustyni” (finansowany ze środków programu Mecenate Małopolski);
- „Promocja gospodarcza przedsiębiorstw z Małopolski funkcjonujących w obszarze czystej energii na rynkach zagranicznych” (finansowany ze środków RPO WM 2014 – 2020);
- „15 lecie Zespołu Verso” (finansowany ze środków programu Mecenate Małopolski);
- „Sieć ścieżek konnych północnej Małopolski” (finansowany ze środków programu Małopolska Gościinna).

Także Członkowie Stowarzyszenia zrealizowali na przestrzeni ostatnich lat wiele działań i projektów finansowanych z innych źródeł niż PROW, które wspierały rozwój obszaru w komplementarnych do celów obu poprzednich LSR Stowarzyszenie LGD Nad Białą Przemszą. W pierwszej kolejności należy wskazać działania **poszczególnych gmin wchodzących w skład LGD** i ich jednostek organizacyjnych (np. ośrodków kultury), które korzystały zarówno z programów przedakcesyjnych (SAPARD, PHARE), ZPORR, SPO, jak również zrealizowały szereg projektów (inwestycyjnych i miękkich) ze środków obu perspektyw finansowych i to zarówno środków regionalnych (MRPO i RPO WM), jak i bardzo wielu programów krajowych, a także innych źródeł finansowania niż środki pochodzące z budżetu UE, w tym także środków własnych. Wszystkie te działania składały się na komplementarny rozwój obszaru i pośrednio wpływały także na realizację celów obu poprzednich LSR. Projekty o największym poziomie komplementarności ze strategiami LGD Nad Białą Przemszą dotyczyły przede wszystkim poprawy stanu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, odnowy zabytkowych obiektów, organizacji imprez kulturalno-rekreacyjnych, oznakowania ścieżek i szlaków turystycznych, a także poprawy stanu infrastruktury komunalnej (kanalizacja sanitarna, oczyszczalnie ścieków). Poza gminami, doświadczenie w pozyskiwaniu środków unijnych i realizacji operacji współfinansowanych zewnętrznie posiadają także stowarzyszenia wchodzące w skład LGD lub te których członkowie wchodzi w skład LGD (głównie projekty „miękkie”, społeczne) oraz przedsiębiorcy, którzy korzystali z różnych form dofinansowania swoich działań, zarówno ze środków PROW, jak i innych środków pochodzących z budżetu UE.

Wszystkie działania, projekty i operacje, które były realizowane dzięki działalności LGD oraz wdrażania programu LEADER w latach 2007-2013 oraz 2014-2020 znacząco wsparły rozwój obszaru, wzmocniły też zdolność pojedynczych osób i instytucji do podejmowania ważnych przedsięwzięć prorozwojowych. Bezsprzecznie podejmowane działania przyniosły pozytywne i wymierne efekty w sferze **gospodarczej, społecznej i przestrzennej**, a działalność LGD przyczyniła się m.in. do:

- aktywizacji społecznej mieszkańców;
- wsparcia kultury i tradycji lokalnych;

- wsparcia przedsiębiorczości lokalnej i lokalnego rynku pracy;
- bardziej efektywnego i funkcjonalnego wykorzystania przestrzeni;
- wzrostu estetyki i ładu przestrzennego obszaru;
- ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Obie wcześniej realizowane Lokalne Strategie Rozwoju wdrażane na obszarze wiejskim LGD Nad Białą Przemszą przyczyniła się, więc do zniwelowania różnic pomiędzy obszarami wiejskimi Małopolski, a ośrodkami miejskimi. Ponadto, zrealizowane działania doprowadziły do wzrostu rozpoznawalności obszaru, rozwoju jego turystyki i wykreowania pozytywnego wizerunku.

W tym kontekście kilkuletnia, bogata historia działalności LGD nad Białą Przemszą, zrealizowane działania, zarówno w ramach PROW, jak i ogromna zdolność do pozyskiwania innych źródeł finansowania na ważne społecznie i gospodarczo projekty, a także zdolność do przyciągania nowych członków (w tym gmin) potwierdza doświadczenie, kompetencje i ogromną znajomość lokalnych uwarunkowań rozwojowych obszaru, na którym LGD prowadzi swoją działalność. Zdobyte doświadczenie i wypracowana przez lata pozycja gwarantują podjęcie skutecznych działań mających na celu realizację poszczególnych projektów i wdrażanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność także w nowym okresie programowania 2021 – 2027.

1.2.2 Opis doświadczenia kadr niezbędne do zarządzania LGD

Doświadczenie kadry zarządzającej LGD, jaka będzie zaangażowana we wdrażanie strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) na lata 2023-2027 budowane było od 2009 roku poprzez realizację operacji, działań, przedsięwzięć i projektów własnych opisanych powyżej.

Zaplanowano, iż nową LSR wdrażał będzie ten sam zespół osób, które uczestniczyły we wdrażaniu strategii w dwóch poprzednich okresach programowania. Zdobyte wtedy **cenne doświadczenie i wiedza** dotyczące m.in. **metod aktywizacji, zaangażowania mieszkańców oraz ich problemów**, znajomość efektywnych **metod komunikacji** z mieszkańcami obszaru sprawi, iż wdrażanie nowej LSR nie tylko będzie efektywniejsze i skuteczniejsze, ale też, że będzie trafiało w rzeczywiste potrzeby mieszkańców obszaru oraz będzie trafnie rozpoznawało i wzmacniało potencjału obszaru LGD Nad Białą Przemszą. Wykorzystane zostaną też doświadczenia obecnej kadry z zakresu obsługi beneficjentów, pozyskiwania i dystrybucji informacji, metod doradztwa oraz **wdrażania i aktualizacji strategii**, monitoringu i kontroli, a przede wszystkim specyfiki pracy w III sektorze.

Zarząd, pracownicy oraz wolontariusze poprzez wieloletnią współpracę z mieszkańcami oraz organizacjami i instytucjami działającymi na obszarze LGD stali się rozpoznawalni i wzbudzili społeczne zaufanie, co w znacznym stopniu ułatwi współpracę przy realizacji przygotowywanej właśnie Strategii. Ponadto kadra pracowników realizując projekty własne Stowarzyszenia zdobywała doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy unijnych z innych programów oraz nabyła wiedzę, która w przyszłości posłuży efektywniejszemu wdrażaniu nowej LSR.

Realizacja m.in. projektów w ramach POKL, MPRO, RPO WM oraz Erasmus + wpłynęła na **poznanie przez pracowników procesu konsultacji społecznych**, dialogu społecznego oraz **edukacji nieformalnej osób dorosłych**. Każdy z pracowników podczas pracy w Stowarzyszeniu nabył kompetencje niezbędne do pracy ze społecznością lokalną tj.: budowanie relacji, komunikatywność, myślenie analityczne, organizacja pracy, zaangażowanie.

Personel, który będzie wdrażał nową LSR liczy 6 osób. Są to:

- Dyrektorka Biura LGD Nad Białą Przemszą;
- Specjalistka ds. naborów i projektów;
- Specjalistka ds. wdrażania, rozliczania i monitoringu;
- Specjalistka ds. administracyjno-finansowych;

- Specjalistka ds. Beneficjentów Ostatecznych;
- Księgowa.

Powyższy podział stanowisk zapewnia profesjonalną i efektywną pracę biura. Nad pracą Biura czuwa Zarząd Stowarzyszenia.

1.3 Ogólny opis struktury LGD

Stowarzyszenie LGD „Nad Białą Przemszą” jest partnerstwem trójsektorowym tworzącym swoje struktury od 2007 roku. Początkowo LGD liczyło 40 członków (założycieli), poprzez 92 członków na koniec okresu programowania 2007-2013 do 176 członków obecnie (stan na maj 2023 roku). Liczba członków stowarzyszenia rośnie w miarę jego rozwoju, podejmowanych aktywności i co za tym idzie rozpoznawalności i rosnącej pozycji w środowisku lokalnym, a także w związku z poszerzaniem składu Stowarzyszenia wraz z akcesem kolejnych gmin.

Partnerstwo trójsektorowe oznacza partnerstwo pomiędzy sektorem społecznym, publicznym i gospodarczym. W LGD Nad Białą Przemszą najliczniejszą grupę stanowi sektor społeczny, w skład którego wchodzi 94 organizacje pozarządowe (NGO) oraz 93 mieszkańców. Następnym pod względem wielkości jest sektor gospodarczy reprezentowany przez 33 lokalnych przedsiębiorców. Trzecim najmniej licznym, ale równie istotnym, jest sektor publiczny w skład którego wchodzi 11 gmin, powiat olkuski oraz 2 instytucje kultury.

Sektor społeczny LGD to głównie organizacje zajmujące się działalnością kulturalną oraz sportowo-rekreacyjną, co zapewnia ich aktywny udział w realizacji LSR.

Sektor gospodarczy to głównie małe i mikro przedsiębiorstwa oraz 2 przedsiębiorstwa z grupy średnich. Struktura ta odzwierciedla sytuację na obszarze LGD, jako że właśnie małe i średnie firmy stanowią blisko 99% wszystkich zarejestrowanych tutaj podmiotów. To właśnie ten sektor ma największy udział w tworzeniu **nowych miejsc pracy, utrzymywania bezrobocia na niskim poziomie** oraz zapewniania wpływów finansowych do budżetów gmin z tytułu udziału w podatkach.

Z kolei sektor publiczny, do którego zalicza się jednostki samorządu terytorialnego (11 gmin i powiat olkuski), zapewnia tworzenie i funkcjonowanie **infrastruktury do działalności gospodarczej oraz użyteczności publicznej**. Sektor ten zarządza m.in. bezpieczeństwem publicznym, **edukacją, kulturą, pomocą socjalną i odpowiada za jakość środowiska**. Ośrodki kultury dbają o rozwój kulturalny i kultywują tradycje lokalne oraz wzmacniają lokalną tożsamość wśród mieszkańców.

Wśród **osób zaangażowanych w działalność LGD**, aż 39% stanowią **kobiety**, głównie mieszkanki obszaru LGD „Nad Białą Przemszą”, **w różnym wieku (65% to kobiety powyżej 50 roku życia) i statucie społecznym (8% to kobiety bezrobotne) i zawodowym (19% reprezentuje przedsiębiorstwa)**.

Struktura członków **LGD Nad Białą Przemszą** w skład której wchodzi **przedstawiciele wszystkich środowisk lokalnych oraz grup społecznych i zawodowych**. Obecna struktura Stowarzyszenia gwarantuje właściwe i z korzyścią dla obszaru wykorzystanie środków w takich obszarach tematycznych jak: rozwój ogólnodostępnej infrastruktury i oferty turystycznej, kulturalnej, a także ochrona i udostępnienie dziedzictwa, podnoszenie świadomości ekologicznej i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, poprawa dostępu do infrastruktury publicznej ze szczególnym akcentem na poprawę szeroko rozumianej dostępności, poprawa bezpieczeństwa i mobilności mieszkańców obszaru, rozwój przedsiębiorczości związany z wiodącymi branżami na obszarze LGD, a także szereg działań związanych z szeroko rozumianym rozwojem kapitału społecznego oraz wsparciem mieszkańców obszaru LGD, którzy znaleźli się w niekorzystnej sytuacji.

1.4 Skład organu decyzyjnego

Zarówno osoby odpowiedzialne za wybór operacji, jak i osoby pełniące poszczególne funkcje w biurze Stowarzyszenia, posiadają kompetencje odpowiednie do wykonywania powierzonych zadań.

W skład Rady LGD „Nad Białą Przemszą” wchodzi osoby, które posiadają zarówno odpowiednie kwalifikacje, jak i doświadczenie zawodowe w pozyskiwaniu dotacji. Członkowie Rady są mieszkańcami obszaru działania LGD lub reprezentują instytucje działające na jego terenie (organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, organy władz lokalnych), są to osoby aktywnie pracujące na rzecz lokalnej społeczności, w związku z czym znają problemy obszaru i aktywnie deklarują chęć i potrzebę włączenia się w procesy rozwojowe obszaru LGD. Członkowie Rady Programowej znają tematykę „Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027” oraz „Funduszy dla Małopolski 2021-2027”, a także dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD. Wymagana jest od nich również biegła znajomość obsługi komputera (m.in. pakiet Microsoft Office, poczta elektroniczna).

Szczegółowy zakres wymagań na poszczególnych stanowiskach oraz rozwiązania zastosowane w celu zapewnienia spełnienia wymagań regulują Regulamin Rady oraz Regulamin Biura.

Organem decyzyjnym LGD „Nad Białą Przemszą” jest Rada. Rada jest wybierana przez Walne Zebranie członków LGD spośród członków tego zebrania.

Do zadań Rady zgodnie z § 3 pkt.1 Regulaminu Rady należy w szczególności:

- 1) wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR,
- 2) ustalanie kwoty wsparcia.

1.5 Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Relacje między członkami LGD na etapie przygotowania i wdrażania LSR są oparte na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji. W oparciu o doświadczenia poprzedniego okresu programowania zakłada się utrzymanie zwyczajowych zasad i form współpracy polegających m.in.:

- stosowaniu różnorodnych form i narzędzi komunikacji (bezpośrednia, telefoniczna, elektroniczna, listowna);
- dążeniu do osiągnięcia konsensusu na poziomie istotnych decyzji podejmowanych przez Walne Zgromadzenie Członków;
- możliwość zwołania walnego zebrania członków dość wąskiej grupy członków LGD – 1/5 członków (§23 pkt 2 tiret 3 Statutu);
- możliwość zgłaszania propozycji przez członków LGD dot. funkcjonowania LGD i wdrażania LSR,
- udzielaniu informacji zwrotnej (m.in. informowania o wyniku propozycji zgłoszonej przez członka LGD z uzasadnieniem).

Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą” (o której mowa w art. 32 ust.2 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r) liczy 22 członków i składa się z partnerów publicznych, gospodarczych i społecznych oraz innych odpowiednich podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe - wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie (Rozdział II, §4, pkt 1-3 Regulaminu Rady). Obszar każdej gminy reprezentują dwie osoby. **Proces decyzyjny nie jest zdominowany przez władze publiczne ani żadną z grup interesów. Poszczególne sektory stanowią odpowiednio: sektor społeczny 22,7% (5 osób), sektor gospodarczy 40,9% (9 osób), sektor publiczny 36,4% (8 osób).** Przedstawiony skład rady gwarantuje, że w procesie decyzyjnym udział będą miały różne grupy społeczne, co więcej w skład rady wchodzi także przedstawiciele: seniorów (2 osoby), kobiet (8 osób), młodych osób poniżej 25 roku (2 osoby).

Podstawowymi aktami regulującymi działalność Rady są: statut stowarzyszenia oraz regulamin rady, który szczegółowo określa organizację wewnętrzną oraz tryb pracy Rady.

W celu zapewnienia wysokiej frekwencji oraz wysokiej jakości ocen Regulamin Rady przewiduje szereg działań dyscyplinujących członków Rady, o których mowa w §8 Regulaminu Rady. Opracowany został również plan szkoleń dla członków Organu decyzyjnego oraz procedury postępowania w przypadku rozbieżnych ocen wniosków. Regulacje te w szczególności przedstawia plan szkoleń oraz Regulamin Rady.

Aby zapewnić brak dominacji sektora publicznego i pojedynczych grup interesów Stowarzyszenie będzie prowadziło rejestr interesów członków organu decyzyjnego, w sposób i na zasadach określonych szczegółowo w Regulaminie Rady (Rozdział VI, §37).

1.6 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Zasady funkcjonowania LGD

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą” działa w oparciu o szereg dokumentów regulujących pracę poszczególnych organów oraz Biura Stowarzyszenia. Nadrzędnym dokumentem zawierającym rozwiązania formalno-prawne jest statut Stowarzyszenia. Dodatkowo uchwalone zostały regulaminy organów Stowarzyszenia tj.: Walnego Zebrania Członków, Zarządu Stowarzyszenia, Organu decyzyjnego oraz regulamin Biura. Podstawowe kwestie regulowane przez w/w dokumenty oraz sposób ich uchwalenia i zmieniania przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD (opracowanie własne)

Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie	Sposób uchwalania i zmiany
Statut Stowarzyszenia	Zawiera podstawowe zasady działania Stowarzyszenia; cele i formy działania; warunki i zasady członkostwa w LGD; określenie władz stowarzyszenia (Walne zebranie Członków, Zarząd Stowarzyszenia, Komisja Rewizyjna, Rada) oraz zasad pracy, nabywania i utraty członkostwa w organach, podstawowych wytycznych odnośnie pracy i kompetencji organów stowarzyszenia; określenie organów odpowiedzialnych za uchwalenie i aktualizację LSR oraz kryteriów wyboru; określenie organu nadzoru; zasady zarządzania majątkiem stowarzyszenia.	Statut jest uchwalany i zmieniany przez Walne zebranie Członków Stowarzyszenia. Czynności te wymagają większości $\frac{2}{3}$ głosów przy
Regulamin Rady (organu decyzyjnego)	Regulamin Rady określa organizację wewnętrzną oraz tryb pracy Rady w szczególności: zadania Rady; sposób wynagradzania Rady; skład rady (wymagania i kompetencje) oraz zasady reprezentacji oraz udziału w posiedzeniach; zadania i kompetencje przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza Rady; szczegółowe regulacje dotyczące wyłączenia od oceny i wyboru operacji oraz zasady zachowania poufności; zasady zwoływania i przebiegu posiedzeń Rady; zasady dokumentowania i protokołowania posiedzeń; szczegółową procedurę podejmowania decyzji; wytyczne odnośnie rejestru interesów członków Rady.	Regulamin Rady jest uchwalany i zmieniany przez Walne zebranie Członków Stowarzyszenia.

Regulamin Biura	Regulamin Biura określa: zasady funkcjonowania biura; zakres działania i kompetencji biura; zadania, kompetencje i uprawnienia dyrektora biura; zadania i kompetencje pozostałych pracowników; zasady zawierania umów o pracę, obowiązki i uprawnienia pracodawcy i pracownika; organizację pracy pracowników; zasady udostępniania informacji; zasady świadczenia przez biuro doradztwa i metody jego pomiaru; zasady wyboru usługodawców i wykonawców; zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników.	Regulamin biura jest uchwalany i zmieniany przez Zarząd.
Regulamin Zarządu	Regulamin Zarządu określa: zasady zwoływania posiedzeń; wymagania dot. składu Zarządu; kompetencje zarządu; zadania Zarządu; zasady podejmowania decyzji.	Regulamin zarządu jest uchwalany i zmieniany przez
Regulamin Komisji Rewizyjnej	Regulamin Komisji Rewizyjnej: wymogi dotyczące członków Komisji Rewizyjnej; kompetencje komisji Rewizyjnej; prawa i obowiązki członków komisji rewizyjnej; zasady podejmowania decyzji.	Regulamin Komisji Rewizyjnej jest uchwalany i
Instrukcja kancelaryjna	Określa: zasady i tryb wykonywania czynności kancelaryjnych; zasady wysyłania, przyjmowania i rozdziału korespondencji; sporządzanie czystopisów pism i ich powielanie; przyjmowanie i nadawanie korespondencji za pomocą poczty elektronicznej; przechowywania i przekazywania dokumentów do archiwum.	Uchwalana i aktualizowana przez Zarząd Stowarzyszenia.
Polityka bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych	Zawiera regulacje dotyczące: przetwarzania danych osobowych zgodnie z obowiązującymi przepisami; wymagań dotyczących pracowników biura związanych z ochroną i przetwarzaniem danych oraz bezpieczeństwem informacji; prowadzenia zbiorów danych; sposób przepływu danych; środków niezbędnych do zapewnienia poufności, integralności i rozliczalności przetwarzanych danych.	Uchwalana i aktualizowana przez Zarząd Stowarzyszenia.
Polityka rachunkowości	Polityka rachunkowości reguluje następujące kwestie: okresy sprawozdawcze; podział kosztów; sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych; zasady amortyzacji; metody prowadzenia ewidencji zapisów; zasady wyceny aktywów i pasywów; dokumentowanie operacji dowodami księgowymi; sposób inwentaryzacji; archiwizacja dokumentów oraz ich przechowywanie.	Uchwalana i aktualizowana przez Zarząd Stowarzyszenia.
Instrukcja zarządzania systemem informatycznym	Określa: procedury nadawania i zmiany uprawnień; stosowane metody i środki uwierzytelniania, procedury rozpoczęcia i zawieszenia i zakończenia pracy; sposób, miejsce okres przechowywania elektronicznych nośników informacji zawierających dane osobowe oraz ich kopii; sposób zapieczętowania systemu informatycznego; sposób odnotowywania informacji o udostępnianych danych; procedury wykonywania przeglądów i konserwacji systemu.	Uchwalana i aktualizowana przez Zarząd Stowarzyszenia

Źródło: Opracowanie własne

2 Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

1.1 Opis obszaru

Obszar Lokalnej Grupy Działania Nad Białą Przemszą położony jest w północnej części województwa małopolskiego i obejmuje 6 gmin powiatu olkuskiego: Bolesław, Bukowno, Klucze, Olkusz (z wyłączeniem miasta Olkusz), Trzyciąż, Wolbrom oraz 5 gmin powiatu krakowskiego: Iwanowice, Jerzmanowice-Przegina, Krzeszowice, Skąła, Sułoszowa. Cztery gminy tworzące LGD to gminy miejsko-wiejskie: Bukowno, Krzeszowice, Skąła i Wolbrom, zaś siedem to gminy wiejskie: Bolesław, Iwanowice, Jerzmanowice-Przegina, Klucze, Olkusz (obszar wiejski w ramach Miasta i Gminy Olkusz), Sułoszowa i Trzyciąż. Tworzą one zwarty obszar o łącznej powierzchni 998,94 km². Największą z gmin jest Gmina Wolbrom (146,78 km²), a najmniejszą Gmina Bolesław (40,7 km²). Obszar wg stanu na grudzień 2020 roku zamieszkiwało 145 087 osób (grudzień 2020). Najludniejsza jest Gmina Krzeszowice (32,2 tys. mieszkańców), a najmniejszą liczbę ludności ma Gmina Bolesław (7,7 tys. mieszkańców).

Tabela 1. Podstawowe dane o gminach obszaru LGD

Lp.	Nazwa gminy	Powierzchnia (ha)	Ludność (stan na 31.12.2020)	Zakres oddziaływania EFSI
1.	Bolesław	4 071	7 674	EFS, EFRR, EFROW
2.	Bukowno	6 459	9 806	EFS, EFRR, EFROW
3.	Iwanowice	7 109	9 704	EFS, EFRR, EFROW
4.	Jerzmanowice-Przegina	6 814	11 185	EFS, EFRR, EFROW
5.	Klucze	11 950	14 883	EFS, EFRR, EFROW
6.	Krzeszowice	13 904	32 196	EFS, EFRR, EFROW
7.	Olkusz	12 515	13 508	EFS, EFRR, EFROW
8.	Skąła	7 483	10 911	EFS, EFRR, EFROW
9.	Sułoszowa	5 338	5 774	EFS, EFRR, EFROW
10.	Trzyciąż	9 573	7 016	EFS, EFRR, EFROW
11.	Wolbrom	14 678	22 430	EFS, EFRR, EFROW
Razem		99 894	145 087	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obszar obejmuje cały powiat olkuski (z wyłączeniem miasta Olkusza) oraz północno-zachodnią część powiatu krakowskiego i jest położony w połowie drogi pomiędzy aglomeracją krakowską i katowicką. Jest to obszar zróżnicowany – jego północna część ma charakter nieco bardziej przemysłowy (gminy Bukowno i Bolesław), środkowa (Klucze i Krzeszowice) ma duży potencjał turystyczny, natomiast część południowa jest obszarem w ogromnej mierze o charakterze rolniczym, z rosnącą funkcją rezydencjonalną dla metropolitalnego Krakowa. Całość obszaru leży na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, co znacząco podnosi jego walory turystyczno-krajoznawcze.

Obszar skomunikowany jest drogami krajowymi numer: 94 Kraków – Olkusz (a w dalszym przebiegu Zgorzelec – Korczowa) oraz 97 Kraków – Krzeszowice (a w dalszym przebiegu Warszawa – Bytom). Przez obszar LGD przebiega także odcinek autostrady A4 ze zjazdem z kierunku Katowic na Alwernię i Krzeszowice, oraz możliwością wjazdu w kierunku Krakowa i Katowic. Przez Krzeszowice przebiega także linia kolejowa nr E 30, relacji Kraków – Katowice, z kolei przez obszar powiatu olkuskiego przechodzi linia kolejowa umożliwiająca połączenie z województwem śląskim (węzły Katowice, Dąbrowa Górnicza) i świętokrzyskim (węzły Kielce, Sędziszowa). Przez Obszar LGD (Wolbrom, Jaroszowiec, Olkusz) przebiega także Linia Hutniczo-Siarkowa (szeroki tor) prowadząca do terminala w

Sławkowie i otwierająca możliwości kontaktu gmin tworzących LGD z niemal całym światem. Ponadto stolica obszaru leży w odległości niecałych 50 km od dwóch regionalnych portów lotniczych w Balicach i Pyrzowicach.

Obszar łączy duży potencjał gospodarczy oparty o innowację i kształtowanie współpracy lokalnych podmiotów - zarówno środowiska biznesowego (głównie MSP), jak i rolników. Pod względem gospodarczym obszar LGD można podzielić na trzy kategorie. Pierwszy o **charakterze typowo przemysłowym** tworzy zachodnia część – gminy Bolesław, Bukowno oraz miasto Wolbrom. Drugi **obszar rolniczy** – obejmuje wschodnią część – gmina Trzyciąż, tereny wiejskie gminy Wolbrom oraz tereny wiejskie gminy Olkusz, a także gminy północnej części powiatu krakowskiego (Iwanowice, Jerzmanowice-Przegonia, Skała, Sułoszowa). Trzecim, uzupełniającym obszarem są gminy Klucze i Krzeszowice, które dzięki walorom środowiska przyrodniczego i promowaniu ekologicznych rozwiązań, pełnią funkcję **terenu turystyczno-rekreacyjnego**. Ponadto coraz mocniej gminy północnej części powiatu krakowskiego pełnią (i tendencja ta będzie się rozwijać) funkcję rezydencjonalną dla coraz bardziej rozlewającej się aglomeracji krakowskiej, podobnie rzecz ma się z Krzeszowicami, które wraz z rozwojem szybkiego połączenia kolejowego ze stolicą regionu bardzo mocno stawiają na rozwój funkcji mieszkaniowej.

Do największych atutów obszaru, z gospodarczego punktu widzenia, należy:

- korzystne położenie geograficzne i komunikacyjne pomiędzy Śląskiem, a Małopolską;
- duża liczba podmiotów gospodarczych, szczególnie małych i średnich przedsiębiorstw;
- bliskość dużych rynków zbytu dla produktów rolnych, przemysłowych oraz turystycznych;
- stosunkowo duża produkcja rolna oraz niski stopień chemizacji rolnictwa;
- bogactwo przyrodnicze i krajobrazowe; cenne zabytki architektoniczne i historyczne.

Dużą część obszaru LGD zajmują przestrzenie nieskażonej przyrody – dotyczy to przede wszystkim północnej i wschodniej części powiatu olkuskiego, a także Gminy Krzeszowice. Piękne krajobrazy, pofałdowany teren, duże zalesienie sprawiają, że obszar ten jest bardzo chętnie odwiedzany przez turystów. Wiele tu zwierzyny łownej: dziki, sarny i zające oraz pojedyncze łosie spotkać niezbyt trudno. W rzekach i jeziorach żyje wiele gatunków ryb, w tym rzadki pstrąg potokowy. Także cała masa ptactwa oraz drobniejszej flory z motylami na czele powoduje, że pobyt na Jurze staje się niezapomnianym przeżyciem. Równie bogata jest jurajska szata roślinna. Dużą część obszaru LGD zajmują lasy, głównie iglaste. Ponadto zachowała się, buczyna karpacka oraz brzoza ojcowiska.

Ze względu na szereg walorów środowiska przyrodniczego duża część obszaru LGD została objęta ochroną w formie parków narodowych oraz parków krajobrazowych. Na terenie LGD funkcjonują następujące parki:

- Ojcowski Park Narodowy wraz z otuliną na obszarze gmin Skała (1 222,56 ha powierzchni gminy leży na terenie OPN), Jerzmanowice-Przegonia (300,10 ha), Sułoszowa (508,29 ha);
- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd;
- Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie;
- Dłubniański Park Krajobrazowy;
- Tenczyński Park Krajobrazowy;
- Rudniański Park Krajobrazowy.

Przez tereny LGD przebiegają interesujące szlaki turystyczne przeznaczone dla zainteresowanych różnymi formami aktywnego wypoczynku m.in.: turystyką pieszą (Szlak Orlich Gniazd, Szlak Pustynny), rowerową (Jurajski Szlak Rowerowy Orlich Gniazd, Szlak Rowerowy Gminy Olkusz, Zielony Szlak Rowerowy, Przylaszczkowy Szlak Rowerowy), czy konną (Transjurajski Szlak Konny PTTK). Znajdują się tutaj też ciekawe utwory skalne oraz popularne jaskinie (Jaskinia Nietoperzowa, Koziarnia, Dziewicza, Raclawicka, Łabajowa, Szeroki Aven, Ciasny Aven, Kręta, Pod Kościołem, Góralska, Psia Klatka, Sadłana, Szklarska). Wysokie walory edukacyjne to z kolei zaleta utworzonych na terenie obszaru ścieżek dydaktycznych (Rudnica – Pustynia Błędowska – Biała Przemsza, Wokół

Rudnicy, Góra Stołowa), ale też słynne pole golfowe w Paczółtowicach (Kraków Valley Golf) oraz dogodne warunki do wędkarstwa i uprawiania sportów wodnych.

Kolejnym elementem łączącym obszar i dającym duże możliwości rozwoju oferty turystycznej jest bogactwo zabytków, poczynając od najświetniejszego Zamku w Pieskowej Skale (który jest oddziałem Zamku Królewskiego na Wawelu), poprzez Pałac Potockich oraz Pałac Vauxhall w Krzeszowicach, poprzez zamki Tenczyn w Rudnie, zespół zamkowy w Rabsztynie, czy ruiny zamku w Bydlinie, a także średniowieczny układ urbanistyczny Olkusza, liczne dwory i zabudowania dworskie – w Bolesławiu, Krzykawce, Głanowie, Ściborzycach, Tarnawie, Porębie Dzierżnej, a także obiekty zabytkowe pełniące dziś ważną rolę społeczną (np. Dwór w Sieciechowicach, w którym działa Międzynarodowy Ośrodek Wymiany Artystycznej). Nie brak tutaj też licznych zabytków sakralnych, żeby wspomnieć tylko słynną Kaplicę na Wodzie w Ojcowie, zabytki architektury drewnianej, a także słynne założenia klasztorne w Czernej (Karmelici) i Imbramowicach (Norbertanki). Odrębną, ale niezwykle interesującą kategorię zabytków stanowią zabytki poprzemysłowe (dawne zakłady górnicze i hutnicze).

2.1 Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin

Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność przestrzenną obszaru objętego LSR.

Ryc. 1. Mapa obszaru objętego LSR (kolorem czerwonym zaznaczono gminy przyłączone do LGD w ostatnim okresie, na jasno niebiesko wyłączony obszar miasta Olkusza)

Źródło: Opracowanie własne

2.2 Spójność obszaru

Obszar obecnego LGD jest spójny zarówno w sensie geograficznym – leży w północnej części województwa małopolskiego, jak i terytorialnie – gminy przylegają do siebie tworząc jeden wspólny obszar. Także szereg elementów historycznych, środowiskowych i społeczno-ekonomicznych potwierdza spójność obszaru i zasadność podejmowania współpracy w takich granicach. I to właśnie te elementy, które wskazano powyżej stanowią także o unikatowości, ale też swego rodzaju spójności obszaru, która budowana jest na wspólnym dziedzictwie przyrodniczo-krajobrazowym, historii i zabytkach, tradycjach rolniczych, ale także przemysłowych. Bardzo mocno

potwierdziły to szerokie badania ankietowe prowadzone we wstępnej fazie prac nad opracowaniem nowej Strategii. Na pytanie o elementy wspólne dla całego obszaru, ale także swego rodzaju wyróżniki gmin północnej części województwa małopolskiego tworzących LGD Nad Białą Przemszą najwięcej wskazań (blisko 28,1%) dotyczyło **unikatowych walorów krajobrazowych** całego obszaru, które niewątpliwie stanowią atrybut 11 współpracujących ze sobą gmin, ale też mogą stanowić o jego jeszcze większej atrakcyjności turystycznej, rekreacyjnej, mogą też być wyznacznikiem dobrego miejsca do życia dla mieszkańców tego obszaru. Podobna liczba respondentów w sposób specjalny wyróżniła jeden z elementów czynników krajobrazowych jakim są **walory przyrodnicze**, w tym obszary objęte ochroną (Park Narodowy, kilka parków krajobrazowych, rezerваты przyrody, Natura 2000). To wskazuje na potencjał jaki mieszkańcy upatrują w przyrodzie obszaru i możliwości wykorzystania jej dla z jednej strony budowania rozpoznawalności obszaru, a z drugiej dyskontowania jej poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty turystyczno-rekreacyjnej. Także około 1/5 uczestników ankiety (24,6%) wskazała **bogactwo zabytków** – z Zamkiem w Pieskowej Skale, liczne ruiny zamków na Szlaku Orlich Gniazd, pałace, kościoły, dwory, zabudowania dworskie, zabytkowe układy urbanistyczne, architektura drewniana, ale też unikatowe i cały czas funkcjonujące założenia klasztorne (w Czernej i Imbramowicach), które są swego rodzaju wyróżnikiem i stanowią o pewnej unikatowości obszaru. Szczególnie jeżeli zestawimy to z kolejnym, najczęściej wskazywanym atutem i wyróżnikiem jakim jest specyficzne **położenie współpracujących ze sobą gmin leżących pomiędzy aglomeracją Śląską i Małopolską**. To nie tylko otwiera ten obszar na ogromną grupę mieszkańców dwóch bardzo dużych aglomeracji stanowiących dla nich zaplecze turystyczne, rekreacyjne, kulturalne, ale także żywnościowe – położone relatywnie blisko, a co za tym idzie łatwo dostępne bez czaso- i kosztochłonnnych wyjazdów. Jeżeli zestawimy to z kolejnymi – co do powtarzalności – atutami i wyróżnikami obszaru tj. **istniejącą infrastrukturą szlaków rowerowych i pieszych**, doskonałymi - z uwagi na położenie całego obszaru na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej – **warunkami do uprawiania turystyki wspinaczkowej i jaskiniowej**, a także potencjałem w postaci **rzek, zbiorników wodnych i źródeł występujących na obszarze (w tym źródeł wód mineralnych)** dopełnimy obraz możliwości turystyczno-rekreacyjnych obszaru o możliwości rozwoju turystyki kajakowej, wypoczynku nad wodą, unikatowych źródeł, wywierzyisk czy małych, urokliwych zbiorników wodnych, aż po pojawiający się potencjał uzdrowiskowy Krzeszowic. Jednocześnie **rolniczy charakter południowo-wschodniej części obszaru (tradycja produkcji zbóż, warzyw i kwiatów)** oraz **tradycja bezpośredniego handlu produktami rolnymi** uzupełniona niezwykłym bogactwem **unikatowych produktów tradycyjnych wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych MRiRW** (m.in. Jagnięcina Jurajska z Owcy Olkuskiej, Czar Pustyni, Kręciołki Imbramowskie, Smalec Jurajski Gotowany) dają możliwość nie tylko rozwijania się obszaru jako zaplecza żywnościowego dla dwóch dużych aglomeracji (śląskiej i krakowskiej), ale także może stanowić doskonałe uzupełnienie rozwijającego się produktu turystycznego poprzez rozwój turystyki kulinarnej czy po prostu możliwości zakupu dobrej jakości żywności z obszaru tworzącego Lokalną Grupę Działania.

Obraz uzyskany z udzielonych odpowiedzi bardzo mocno potwierdza powyżej zaprezentowane postrzeganie atutów obszaru. Respondenci widzą obszar współpracujących ze sobą gmin jako doskonałe **zaplecze turystyczno-rekreacyjne, zarówno dla swoich mieszkańców, jak i mieszkańców aglomeracji śląskiej i krakowskiej**. Obszar „spięty” ze sobą siecią tras rowerowych prowadzonych w taki sposób, aby udostępniać najciekawsze walory i atuty przyrodnicze, krajobrazowe, związane z dziedzictwem materialnym i niematerialnym (dwory, zamki, ruiny zamków, pałace, kościoły, klasztory). Obszar, gdzie atrakcyjnemu produktowi turystyczno-rekreacyjnemu towarzyszą regionalne produkty z ekologicznych gospodarstw, a wszystko uzupełniają cykliczne regionalne imprezy promujące produkt lokalny, folklor i tradycję współpracujących ze sobą gmin.

W opinii respondentów taka wizja będzie możliwa pod warunkiem, że obszar LGD Nad Białą Przemszą będzie miejscem, w którym dominuje nieskażona przyroda w swoim naturalnym wymiarze, gdzie znajdziemy czyste środowisko – czystą wodę i czyste powietrze, gdzie rozwijane są technologie przyjazne środowisku i wykorzystujące Odnawialne Źródła Energii, a wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców sprawia, iż potrafią i

chcą dbać o jakość środowiska, w którym żyją. Że będzie to miejsce, które jest wypromowane i rozpoznawalne w skali co najmniej regionalnej. Gdzie będzie się rozwijała przedsiębiorczość związana z wiodącymi kierunkami rozwoju obszaru, a lokalni przedsiębiorcy będą wspierali rozwój turystyki, rekreacji. Gdzie rozwijane będzie rolnictwo - tak nierozdzielnie związane z tradycją tych ziem - które stanowią zaplecze żywnościowe dla dwóch dużych aglomeracji.

Spójność społeczna

Szereg elementów związanych ze zjawiskami społecznymi jest podobna na obszarze gmin tworzących LGD Nad Białą Przemszą. Cały obszar charakteryzują niekorzystne trendy w strukturze głównych grup wiekowych ludności (ludność w wieku przedprodukcyjnym: 18,5%, w wieku produkcyjnym: 58,8%, w wieku poprodukcyjnym: 22,7%). Na całym obszarze w ogromnym tempie wzrasta liczba osób starszych. Jednocześnie obszar nie jest jednorodny, jeżeli chodzi o migrację – jego północna część się mocno wyludnia, jego część położona bliżej Krakowa ma dodatnie wskaźniki. Cechą wspólną obszaru jest ujemny przyrost naturalny oraz obniżający się wskaźnik potencjału demograficznego tj. udział ludności w wieku 25-34 lat, świadczący o atrakcyjności obszaru jako miejsca do zamieszkania. Niższa od średniej dla kraju jest także dzietność kobiet na obszarze LGD, która w żadnym stopniu nie gwarantuje zastępowalności pokoleń.

W zakresie aktywności społecznej obszar wyróżnia duża aktywność organizacji pozarządowych, a także duże poczucie wagi tradycji, obrzędowości i tradycji dla osób zamieszkujących obszar.

Spójność gospodarcza

Obszar LGD Nad Białą Przemszą nie jest jednorodny gospodarczo – część północna ma charakter bardziej przemysłowy (poprzemysłowy) w części środkowej i południowej dominuje rolnictwo. Cały obszar (z akcentem na jego środkową część) ma też duży potencjał turystyczno-rekreacyjny. Bezsprzecznie wspólną cechą obszaru jest fakt, iż stanowi on zaplecze pracowników dla podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą w aglomeracji krakowskiej i katowickiej – znacząco więcej ludzi z gmin tworzących LGD codziennie wyjeżdża do pracy poza obszar niż do niego przyjeżdża. Także wspólną cechą obszaru jest nieco większe bezrobocie w tutejszych gminach niż średnia dla kraju, a szczególnie średnia dla województwa małopolskiego. Także przeciętna wartość wynagrodzenia osób zatrudnionych w tutejszych gminach jest niższa niż średnia dla regionu.

Konkluzje

Jak zatem widać obszar jest spójny, posiada szereg elementów potwierdzających jego wspólną tożsamość, wspólne potencjały, ale także wspólne problemy. STĄD JEDNOZNACZNIE należy stwierdzić, iż **wszystkie dostępne dla wdrażania opracowywanej strategii instrumenty finansowe będą w równym stopniu miały zastosowanie na całym obszarze poszerzonego LGD.**

3 Partycypacyjny charakter LSR

3.1 Partycypacja społeczna na etapie przygotowania LSR

LGD Nad Białą Przemszą zawsze przykładła ogromną wagę do procesów partycypacji i szerokiego włączenia różnych grup interesariuszy zarówno na etapie przygotowywania dokumentów strategicznych, jak i ich wdrażania oraz ewaluacji. Wszystkie działania partycypacyjne oparto na wypracowanym - na bazie wcześniejszych doświadczeń LGD - standardzie działań partycypacyjnych, co gwarantuje uwzględnienie na etapie tworzenia, jak i realizacji LSR, zasad horyzontalnych określonych w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowania praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- zasady równości kobiet i mężczyzn;
- zasady równości szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym zasadę dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyn poważnych szkód”.

Ryc. 2. Standard działań partycypacyjnych LGD Nad Białą Przemszą

Inkluzyjność i otwartość	• Zapewnienie dostępu do procesu wszystkim zainteresowanym mieszkańcom
Transparentność i przejrzystość	• Tworzenie jasno określonych zasad, udostępnionych wszystkim zainteresowanym mieszkańcom
Dialog i słuchanie	• Zapewnienie przestrzeni do wyrażenia opinii wszystkim zainteresowanym mieszkańcom czy podmiotom
Otwartość	• Poszukiwanie nowych metod i narzędzi, które mogłyby najlepiej odpowiadać na wyzwania i potrzeby mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Inkluzyjność i otwartość

Zasada ta przełożyła się na:

- zidentyfikowanie możliwie szerokiego grona osób zainteresowanych LSR, a w konsekwencji udział bardzo szerokiej i różnorodnej grupy interesariuszy, wśród których byli: przedstawicielki i przedstawiciele wszystkich gmin wchodzących w skład LGD od wóldarzy, po szeregowych pracowników, a także ich jednostek organizacyjnych – przedszkoli, szkół podstawowych, instytucji kultury i bibliotek, klubów sportowych, OSP, KGW, odpowiedzialnych za ochronę przyrody, podmiotów zajmujących się turystyką i rekreacją, stowarzyszeń i fundacji, kościoła katolickiego, a także radni, sołtysi, przedsiębiorcy, rolnicy i mieszkańcy niezrzeszeni;
- dobór różnorodnych metod i narzędzi, dostosowanych do kompetencji i możliwości różnych grup uczestników (m.in.: ankiety, spotkania, warsztaty, burze mózgów, debaty, punkt konsultacyjny, spotkania indywidualne np. z przedstawicielami samorządów);
- szerokie informowanie z wykorzystaniem różnych narzędzi i kanałów informacji, przy użyciu przystępnego języka i ciekawej szaty graficznej (m.in. plakaty, ulotki, media społecznościowe, strony internetowe gmin i samego LGD, tablice ogłoszeń, mailing);
- uwzględnienie zasady równości kobiet i mężczyzn;
- planowanie spotkań w najbardziej dogodnym dla mieszkańców czasie;
- pełną dostępność miejsc spotkań.

Transparentność i przejrzystość

Realizacja tej zasady znalazła swój wymierny efekt m.in. w:

- szerokim informowaniu o każdym etapie procesu – począwszy od zmiany instytucjonalnej – poszerzenie składu obecnego LGD o nowe gminy i nowych członków, zainicjowania przygotowania LSR, diagnozy, aż po etap strategiczny i opracowanie dokumentu (strona internetowa, media społecznościowe, punkt konsultacyjny, informacja podczas spotkań i warsztatów, informacje na radach gmin poszczególnych samorządów);
- pełnej transparentności działań dzięki publikacji na stronie <http://www.nadbialaprzensza.org.pl/aktualnosci.html> oraz <http://www.nadbialaprzensza.org.pl/lsr-2023-2027.html> bieżących informacji oraz częściowych rezultatów tego procesu (wyników ankiet, sprawozdań z warsztatów) i zachęcaniu interesariuszy do zgłaszania swoich uwag – zgodnie z logiką piramidy partycypacji społecznej (informowanie-konsultowanie-partycypacja);
- postaci działalności punktu konsultacyjnego w Biurze LGD, z którego można było skorzystać zarówno osobiście, jak i telefonicznie;
- udzielaniu informacji zwrotnej i publikowaniu wyników badań, a także wskazywaniem jakie pomysły mieszkańców zostały uwzględnione.

Dialog i słuchanie

Uwzględnienie tej zasady pozwoliło na:

- zapewnienie przestrzeni do wyrażenia opinii wszystkim zainteresowanym mieszkańcom i podmiotom;
- dobór metod i narzędzi, które umożliwiały wypowiedzenie się i słuchanie stanowisk innych (praca warsztatowa, debaty, spotkania, rozwiązywanie konfliktów metodą win-win);
- zapewnienie moderatorów spotkań i tworzenie przestrzeni sprzyjającej dialogowi (odpowiedni dobór miejsc spotkań, odpowiednia aranżacja przestrzeni spotkań).

Wdrożenie zasady **otwartości** pozwoliło na stosowanie nowych dla LGD narzędzi: np. mapowanie interesariuszy, które przełożyło się na szerokie włączenie mieszkańców.

Szczegółowy opis procesu, metod i narzędzia angażowania zainteresowanych stron oraz w jaki sposób wykorzystano wyniki działań włączających do opracowania LSR przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Zastosowane narzędzia partycypacyjne i efekty włączenia interesariuszy w tworzenie LSR

Przedmiot prac	Wykorzystane narzędzia/metody	Termin	Liczba interesariuszy	Sposób oceny zgłoszonych propozycji i wykorzystania wyników
Analiza w zakresie zasadności poszerzenia składu LGD o kolejne Gminy	Wspólne spotkania Zarządu i wóldarzy gmin, które rozważały przystąpienie do LGD NBP. Wywiady z władzami samorządowymi gmin, radnymi.	21.04.22 7-8.07.22 21.07.22 8.09.22	34	W okresie tym odbyło się szereg spotkań zarówno z nowymi gminami, jak i z obecnymi członkami, dotyczących zasadności powiększenia Grupy, w tym analiza spójności obszaru i zarysowania wspólnych celów rozwojowych dla powiększonego obszaru. W wyniku prac określono katalog korzyści wynikających z przyłączenia do LGD nowych gmin (Skała, Jerzmanowice-Przegonia, Sułoszowa, Iwanowice), przeanalizowano minusy takiego działania, wypracowano katalog ryzyk wiążących się z połączeniem, sporządzono wstępną analizę spójności całego

				<p>obszaru oraz wypracowano sposób działania nowego Stowarzyszenia.</p> <p>Ostatecznie cztery gminy podjęły uchwały o przystąpieniu do LGD Nad Białą Przemszą (Gmina Skała 27 września 2022 r., Gmina Jerzmanowice-Przegonia 26 września 2022 r., Gmina Sułoszowa 23 września 2022 r., Gmina Iwanowice 30 listopada 2022 r.). Z kolei Zarząd LGD przyjął w/w nowych członków w następujących terminach: Skała, Jerzmanowice-Przegonia, Sułoszowa 13 października 2022 r natomiast Iwanowice 2 lutego 2023 r.</p>
Mapowanie interesariuszy - identyfikacja grup, osób, instytucji, organizacji	Spotkania Zarządu. Warsztaty (narzędzie do mapowania interesariuszy).	10.05.22	20	<p>Analiza interesariuszy pozwoliła wytypować kluczowe osoby, organizacje, instytucje, które zostaną zaangażowane w prace nad LSR.</p> <p>Dokonano oceny interesariuszy biorąc pod uwagę ich wpływ na obszar LSR oraz poziom zaangażowania, co pozwoliło określić odpowiednie sposoby i kanały komunikacji.</p>
Wypracowanie koncepcji prac nad wspólną strategią	Spotkania w biurze LGD. Spotkania Zarządu.	11.05.22	20	<p>Efektem była decyzja o maksymalnym uspołecznieniu procesu, różnych kanałach komunikacji (osobiste spotkania, „marketing szeptany”, plakaty, media społecznościowe, informacja na tablicach ogłoszeń, strony internetowe zrzeszonych gmin, korespondencja celowana). Zdecydowano także o utworzenie zespołu roboczego w skład, którego weszli przedstawiciele biura LGD oraz Walnego Zgromadzenia, który koordynował prace nad LSR. Podjęto także decyzję o uruchomienie Punktu konsultacyjnego dot. LSR, który pozwolił na bieżące zbieranie opinii od mieszkańców oraz zapewnienie im stałego dostępu do informacji (budowanie poczucia współuczestnictwa i doceniania każdego głosu).</p>
Podsumowanie kończącego się okresu programowania i informacja o przystąpieniu do prac nad nową LSR	Spotkania indywidualne. Punkt konsultacyjny. Mailing. Media społecznościowe. Prezentacje na piknikach:	VII - XI 2022	320	<p>Celem działań było jak najszersze poinformowanie mieszkańców o dokonaniach LGD i jej roli w rozwoju gmin tworzących LGD Nad Białą Przemszą w okresie programowania 2014 – 2020, a także informacja o przystąpieniu do prac nad nową LSR oraz o planach poszerzenia składu LGD o cztery nowe gminy.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • 13.08.2022 Dzień Krzeszowic, • 20.08.2022 Festyn rodzinny pożegnanie Lata Wolbrom, • 03.09.2022 Dożynki Gminne w Ryczówku, • 02.10.2022 XV Święto Ziemniaka w Gminie Trzyciąż. 			W efekcie udało się dotrzeć do większości organizacji działających na obszarze - przedstawicielek i przedstawicieli wszystkich gmin wchodzących w skład LGD od władarzy, po szeregowych pracowników, a także ich jednostek organizacyjnych – przedszkoli, szkół podstawowych, instytucji kultury i bibliotek, klubów sportowych, OSP, KGW, ośrodków edukacji ekologicznej i instytucji odpowiedzialnych za ochronę przyrody, stowarzyszeń i fundacji, kościoła katolickiego, a także wielu radnych, sołtysów, przedsiębiorców, rolników i przede wszystkim mieszkańców obszaru.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Bukownie	11.07.22	17	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na kwestie potrzeby wzmocnienia lokalnej tożsamości. W czasie warsztatu mocno była także poruszana kwestia dostępności oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci starszych, młodzieży, a także dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych.
Podstawowe założenia nowej LSR	Warsztat, dyskusja moderowana	6-7.10.22	28	Spotkanie z Radą - omówienie głównych założeń strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz kryteriów oceny w nowej perspektywie finansowej, a także przedstawienie celowości partycypacyjnego podejścia do planowania LSR.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Bolesławiu	11.07.22	56	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na brak dostępności usług opiekuńczych dla starszych osób niesamodzielnych, a także deficyt dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych. Inną istotną kwestią, która została mocno zaakcentowana to brak dedykowanych form wsparcia dla dzieci starszych i młodzieży.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Krzeszowicach	12.07.22	15	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na problemy komunikacji publicznej pomiędzy gminą i sołectwami. Inną istotną kwestią, która została poruszona to brak dedykowanych form wsparcia dla dzieci starszych i młodzieży oraz konieczność aktywizacji kobiet oraz ich wsparcia w powrocie na rynek pracy.

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Olkusz	13.07.22	11	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na kwestie potrzeby wzmocnienia lokalnej tożsamości. Mocno wybrzmiały kwestie związane z niewystarczającymi połączeniami komunikacyjnymi w weekend i godzinach od 15 do 24 z obszarów peryferyjnych gminy Olkusz do centrum. Zwrócono także uwagę na brak atrakcyjnej oferty dla osób w wieku produkcyjnym (szczególnie kobiet), w tym oferty kulturalno-sportowej.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Kluczach	13.07.22	26	Na spotkaniu bardzo licznie reprezentowane były lokalne organizacje pozarządowe. Wątek mocno obecny to potrzeba zwiększenia wsparcia w formie mikrograntów, które w jeszcze większym stopniu pozwolą inkubować lokalne środowisko działaczy społecznych i mocniej przyczynią się do budowania i wzmacniania lokalnej tożsamości. Inną istotną kwestią, która została mocno zaakcentowana to brak dedykowanych form wsparcia dla dzieci i młodzieży. W części sołectw brakuje miejsc spotkań – zarówno w przestrzeni publicznej, jak i niewystarczająca jest liczba obiektów wielofunkcyjnych.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Wolbromiu	14.07.22	28	Brakuje atrakcyjnej oferty dla osób w wieku produkcyjnym, w tym oferty kulturalno-sportowej. W części sołectw brakuje miejsc spotkań. Brak także oferty i wsparcia dla seniorów mniej mobilnych oraz osób z niepełnosprawnością i niesamodzielnych.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Trzyciążu	15.07.22	22	Niekorzystna struktura demograficzna oraz starzejące się społeczeństwo. Brakuje żłobków i przedszkoli. Niewystarczająca infrastruktura do uprawiania aktywnej turystyki rowerowej, pieszej i biegowej.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Sułoszowej	21.10.22	23	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na brak dostępności usług opiekuńczych dla starszych osób niesamodzielnych, a także dostępu do usług medycznych i rehabilitacyjnych. Zwrócono także uwagę na brak zbiorników retencyjnych oraz znaczące braki w zagospodarowaniu i infrastrukturze turystycznej.

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Jerzmanowicach	21.10.22	16	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na niewystarczającą infrastrukturę do uprawiania aktywnej turystyki rowerowej i pieszej, a także deficyt dedykowanych form wsparcia dla dzieci, młodzieży oraz seniorów.
Badanie ankietowe dot. potencjałów i barier rozwoju obszaru	Ankieta online (CAWI). Możliwość wypełnienia ankiety w Biurze LGD NBP	23.10 – 7.11. 2022	350	Badanie zostało wykorzystane do badania spójności obszaru, opracowania diagnozy obszaru, a także dało obraz na temat potrzeb mieszkańców. Efektem wykorzystania wyników są przedsięwzięcia związane z rozwijaniem produktu turystycznego opartego o wartości przyrodniczo-krajobrazowe oraz dziedzictwo kulturowe obszaru, zwiększanie odporności na zmiany klimatyczne na obszarze LGD oraz szersze włączeniem mieszkańców w rozwój wspólnoty lokalnej. Raport z badania dostępny na stronie LGD.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Skale	24.10.22	15	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na problemy komunikacji publicznej pomiędzy gminą i sołectwami. Wątek mocno obecny to brak dedykowanych form wsparcia dla młodzieży i dorosłych, w tym oferty kulturalno-sportowej dla osób w wieku 35+, w tym szczególnie dla kobiet.
Badanie dotyczące potencjału projektowego mieszkańców, organizacji, instytucji i przedsiębiorców w na obszarze LSR	Ankieta online (CAWI). Możliwość wypełnienia ankiety w Biurze LGD NBP	8.11 – 20.11. 2022	314	Badanie pozwoliło zorientować się w rzeczywistych potrzebach, oczekiwaniach i preferencjach potencjalnych beneficjentów. Pomysły na projekty koncentrowały się w obszarze: rozwój oferty turystycznej, zwiększenie aktywności gospodarczej, poprawa dostępu do infrastruktury publicznej i społecznej oraz aktywizacji mieszkańców. Wyniki ankiety zostały uwzględnione w kształcie przedsięwzięć. Raport z badania dostępny na stronie LGD.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztat diagnostyczny w Iwanowicach	9.11.22	39	Uczestnicy warsztatu zwrócili szczególną uwagę na brak dostępności usług opiekuńczych dla starszych osób niesamodzielnych (w tym także opieki wytchnieniowej), a także słaby dostęp do usług medycznych i rehabilitacyjnych. Zwracano też uwagę na brak żłobków i opieki dla dzieci do lat 3 oraz niewystarczającą i mało atrakcyjną ofertę kulturalno-sportową.

Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Działanie punktu konsultacyjnego w biurach LGD	07.2022 – 12.2022	256	<p>Przez cały okres prac diagnostycznych w siedzibie LGD działał punkt konsultacyjny. Można było z niego korzystać osobiście lub telefonicznie. Punkt był przede wszystkim miejscem informacji o procesie, ale także dawał możliwość wyrażenia swojej opinii osobom, które z różnych powodów nie mogły wziąć udziału warsztatach. Przeważały konsultacje i informacje telefoniczne (2/3 wszystkich konsultacji), ale sprawdzilo się także udostępnienie takiego punktu w przestrzeni biura. Wiele uwag i postulatów zgłoszonych w tej formule zostało wykorzystanych na dalszych etapach prac, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - większe uwzględnienie projektów partnerskich; - niekomunikowanie się wyłącznie przez media elektroniczne; - niepomijanie małych projektów dot. dziedzictwa kulturowego, które są ważne dla lokalnych wspólnot; - uwzględnienie projektów dedykowanych przedsiębiorcom na wdrażanie innowacyjnych rozwiązań, szczeg. w zakresie ekologii i OZE.
Diagnoza problemów i potencjałów obszaru	Warsztaty podsumowujące (warsztaty z burmistrzami i wójtami gmin tworzących LGD)	18.11.22	22	<p>Podsumowanie części diagnostycznej, wskazanie kluczowych deficytów i potencjałów obszaru, omówienie i zatwierdzenie grup docelowych oraz wskazanie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR.</p> <p>Przyjęcie głównych założeń strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz wskazanie kluczowych elementów, które powinny zostać odzwierciedlone w kryteriach oceny w opracowywanej LSR.</p>
Problemy - potencjały/zasoby – wyzwania - cele – próba konkluzji	Warsztat	2 02.23	18	<p>Przejsie od zdiagnozowanych problemów oraz potencjałów i zasobów do wyzwań z nich wynikających oraz w konsekwencji do próby zarysowania celów opracowywanej LSR.</p> <p>Warsztat z przedstawicielami gmin i NGO z obszaru LGD (w pełnym docelowym składzie). Sformułowano też trzy kluczowe wyzwania stawiane przed opracowywana LSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - silniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa

				<p>kulturowego dla wzmocnienia produktu turystycznego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie innowacyjności i dostępności usług na obszarze LGD; - wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze i dostarczenie wsparcia osobom w najtrudniejszym położeniu (dzieciom, młodzieży, seniorom, osobom niesamodzielnym).
Cele LSR	<p>Warsztaty strategiczne. Walne Zebranie Członków. Spotkania zespołu roboczego. Wyniki badań.</p>	9.03.23	24	<p>Wyniki dotychczasowych prac, analiz i spotkań pozwoliły na określenie celów zgodnie z oczekiwaniami społecznymi skupionych na trzech aspektach: turystyka, jakość życia, wzrost aktywności mieszkańców. Warsztat z przedstawicielami gmin i NGO z obszaru LGD (w pełnym docelowym składzie)</p>
Wypracowanie przedsięwzięć	<p>Warsztat strategiczny. Work Cafe. Punkt konsultacyjny. Wywiady indywidualne z sołtysami.</p>	III - IV 2023	50	<p>Koncentracja na 3 obszarach – najważniejszych z punktu widzenia mieszkańców – pozwoliła na wypracowanie przez interesariuszy przedsięwzięć, które umożliwią realizację ambitnych celów lokalnej wspólnoty. Mieszkańcy bardzo mocno podkreślali konieczność uwzględnienia przedsięwzięć kierowanych do przedsiębiorców z branży turystycznej, społecznej, ekologicznej. Oczekiwania te zostały uwzględnione w ostatecznym kształcie przedsięwzięć.</p>
Badanie dotyczące projektów JST	<p>Ankieta online kierowana do JST.</p>	III – IV 2023	11 (instytucji)	<p>Badanie pozwoliło zorientować się w potrzebach JST i wskazywało jakie projekty w ramach LSR zamierzają realizować gminy. Najwięcej wskazań dotyczyło rozwoju oferty turystycznej, infrastruktury i oferty kultury, infrastruktury publicznej, większego wykorzystania zielonej energii. Wyniki zostały uwzględnione w planowaniu budżetu poszczególnych przedsięwzięć i wskaźników.</p>
Identyfikacja projektów	<p>Badania dot. potencjału projektowego. Badanie dot. projektów JST. Punkt konsultacyjny. Wywiady indywidualne z</p>	III – IV 2023	46	<p>Identyfikacja projektów – zgodnych z oczekiwaniami mieszkańców – pozwoliła optymalnie zaplanować budżet LSR w podziale na lata, podzielić środki na poszczególne cele i określić wskaźniki.</p>

	członkami stowarzyszenia.			
Formułowanie wskaźników i sposobu wyboru i oceny operacji	Spotkania zespołu roboczego. Analiza wyników badań i warsztatów.	10.05.23	40	Wykorzystano wyniki badań ankietowych oraz postulaty zgłaszane przez przedstawicieli społeczności lokalnej podczas warsztatów strategicznych i innych form partycypacyjnych do przygotowania wskaźników oraz założeń sposobu wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru, szczególnie w zakresie inkluzywności.
Konsultowanie projektu LSR	Punkt konsultacyjny. Strona internetowa. Media społecznościowe. Walne Zgromadzenie Członków.	V 2023	65	Szerokie udostępnienie mieszkańcom projektu LSR zarówno poprzez stronę internetową, media społecznościowe, a także w wersji papierowej (aby zadbać o osoby wykluczone cyfrowo) w punkcie konsultacyjnym zaowocowało dotarciem do dużej liczby mieszkańców i zgłoszeniem uwag (podział budżetu na lata, zakres przedsięwzięć), które zostały uwzględnione w ostatecznej wersji LSR.

Źródło: Opracowanie własne

Dużym wyzwaniem w angażowaniu mieszkańców było **docieranie do osób młodych**. Z jednej strony wykorzystywano sprawdzone kanały komunikacji: przez szkoły, NGO zajmujące się osobami młodymi, jednostki gminne – szczególnie domy kultury – które kierują swoją ofertą do najmłodszych mieszkanki i mieszkańców obszaru, z drugiej zdecydowanie mocniej wykorzystano Internet – jako medium, którego używają młodzi ludzie w codziennej komunikacji. Badania ankietowe, media społecznościowe, spotkania on-line pozwoliły młodym ludziom zabrać głos w debacie na temat LSR, wyrazić swoje obawy i wskazać swoje priorytety.

Drugą grupą, co do której należało zastosować zupełnie inne kanały komunikacji były **osoby starsze**, które często w bardzo ograniczonym stopniu korzystają z mediów społecznościowych, a w szczególności nie wyrażają swoich opinii poprzez udział w internetowych badaniach. Z myślą o tych osobach umożliwiono wypełnianie ankiet oraz dostęp do wszystkich bieżących informacji bezpośrednio w biurze LGD (działający punkt konsultacyjny, możliwość wypełnienia ankiet w wersji „papierowej” lub elektronicznie przy wsparciu pracownika biura), taka sama możliwość była w trakcie wszystkich spotkań warsztatowych (na warsztatach dostępne były tradycyjne wersje ankiet, które następnie były wprowadzane do bazy odwiedzi), a także na szeregu spotkań i wydarzeń odbywających się od czerwca do listopada 2022 roku pracownicy biura udostępniali informacje i ankiety w sposób tradycyjny.

3.2 Partycypacja społeczna na etapie wdrażania LSR

Szerokie upowszechnienie informacji o LSR i standardy działań partycypacyjnych będą również miały zastosowanie na etapie wdrażania LSR. Włączenie lokalnych społeczności w działania wdrożeniowe to warunek konieczny do osiągnięcia głównych celów LSR. Mieszkańcy muszą mieć poczucie, że **zmiany w ich otoczeniu kształtowane są z myślą o nich i przy ich udziale**.

Na etapie wdrażania LSR założono szereg działań angażujących interesariuszy:

- działania informacyjne, promocyjne i animujące;

- możliwość zgłaszania pomysłów na projekty (w tym projekty partnerskie) m.in. poprzez: punkt konsultacyjny, nabór fiszek z pomysłami poprzez formularz na stronie LGD, warsztaty i spotkania dotyczące wdrażania LSR;
- poszukiwanie i kojarzenie potencjalnych partnerów;
- udział w procesie decyzyjnym poprzez organy przedstawicielskie i konsultacje;
- udział we wdrażaniu projektów – projekty partnerskie integrujące sektory i obszary;
- udział interesariuszy w ewaluacji podejmowanych działań – przeglądy.

Wśród metod skierowanych do społeczności lokalnej można wykorzystać następujące instrumenty:

- punkt konsultacyjny, który w jednym miejscu i krótkim czasie umożliwi uzyskanie pełnej informacji o realizowanych projektach, konkursach, możliwościach pozyskania partnera;
- wykorzystanie strony internetowej i mediów społecznościowych LGD oraz gmin do public relations LSR;
- informowanie i angażowanie mieszkańców przy okazji wydarzeń sportowo-turystyczno-rekreacyjnych, kulturalnych, festynów, święta ulicy/sołectwa, imprez integracyjnych;
- warsztaty aktywizujące pozwalające na większe angażowanie mieszkańców, a także będące przestrzenią do inicjowania nowych aktywności;
- warsztaty sektorowe;
- warsztaty z mieszkańcami (m.in. world cafe, kawiarenka obywatelska);
- konkursy (także w mediach społecznościowych);
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów;
- działania animacyjne.

Aby utrzymać zainteresowanie szerokiego grona mieszkańców, a także zaangażować grupy mało aktywne, które – z różnych przyczyn (brak wiedzy o LSR, brak doświadczeń takich działań, brak zaufania i niechęć do podejmowania działań wspólnych) – nie chcą się angażować wykorzystane zostaną założenia metody animacji. Umożliwia ona w praktyce:

- pobudzanie aktywności mieszkańców oraz instytucji i organizacji działających w społeczności lokalnej;
- budowanie trwałych wzajemnych relacji między nimi;
- zakorzenianie w społecznościach lokalnych pojęcia wspólnoty;
- integrowanie społeczności lokalnej, koncentrowanie jej na wspólnych działaniach;
- edukację obywatelską, zakorzenianie w mieszkańcach zasad solidarności, wzajemności;
- otwartości, pomocniczości, a także poczucia współodpowiedzialności za lokalną społeczność;
- racjonalne wykorzystanie lokalnych zasobów do realizacji wspólnych działań.

3.2.1 Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów

Ocena LSR powinna obejmować analizę efektów społecznych, gospodarczych, środowiskowych obszaru objętego LSR opartą na wskaźnikach oraz opinie mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie oceny uwzględnia **aktywny udział mieszkańców poprzez uczestnictwo w pracach Rady oraz w szerokich konsultacjach społecznych.**

Formy i narzędzia aktywnego włączenia mieszkańców w ocenę efektów LSR, które będą wykorzystywane to:

- badania sondażowe na temat oceny efektów wdrożonych działań;
- ankiety z wykorzystaniem mediów społecznościowych: sondy na stronie www, wydarzenia na facebooku;
- badania fokusowe dotyczące jakości życia;
- debata z władzami publicznymi na temat LSR – stanu realizacji, osiągniętych efektów, potrzeby korekt w przyjętej linii celów i przedsięwzięć;
- analiza postrzegania przez mieszkańców zmian na obszarze LGD;

- debaty publiczne.

Opisywane narzędzia będą dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej ważne są umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez owej otwartości i pełnej gotowości do współpracy instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli. Stąd tak ważne jest **wyszukiwanie i kreowanie liderów lokalnych**, którzy będą ambasadorami prowadzonych działań na obszarze LGD.

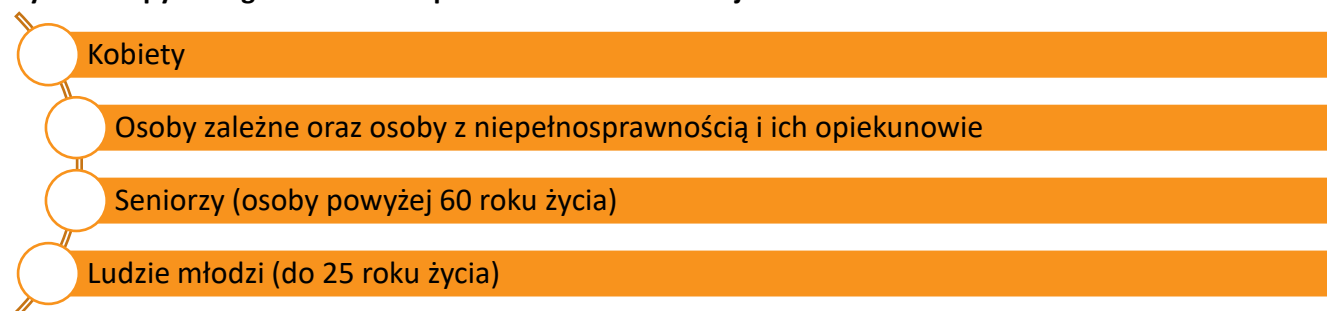
3.3 Grupy docelowe

Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą obszaru i zidentyfikowanymi kluczowymi problemami do **grup docelowych należy zaliczyć:**

- **osoby fizyczne zamieszkałe na obszarze LSR** (w tym także dzieci, młodzież, liderzy lokalni, rolnicy), które dzięki realizacji LSR skorzystają m.in. z nowych obiektów i usług umożliwiających zagospodarowania czasu wolnego, podniosą swoją wiedzę i wpłyną na ochronę środowiska oraz ekologię, zwiększą swoją aktywność, poziom integracji oraz uzyskają zatrudnienie na terenie LGD;
- **osoby fizyczne, które nie są zamieszkałe na obszarze LSR** (turyści/przyjezdni), którzy skorzystają m.in. z oferowanych przez obszar różnorodnych i uatrakcyjnionych usług turystycznych i kulturalnych;
- **osoby fizyczne, zamierzające prowadzić lub prowadzące działalność gospodarczą**, której miejsce wykonywania znajdzie/znajduje się na terenie obszaru LSR, a dzięki realizacji LSR otrzymają zatrudnienie, czy też wpłyną na zwiększenie poziomu przedsiębiorczości regionu;
- **osoby prawne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną oraz grupy nieformalne**, których siedziba lub ich oddział znajduje się na obszarze objętym LSR. Będą to podmioty działające lub wyrażające chęć działania na obszarze LGD, wpływając w ten sposób na jego rozwój. Zaliczamy do nich także wszelkiego rodzaju organizacje pozarządowe, OSP, koła gospodyń wiejskich, zespoły regionalne, grupy zamierzające realizować projekty na rzecz mieszkańców obszaru LGD lub na rzecz rozwoju lokalnego;
- **Jednostki samorządu terytorialnego** – gminy z obszaru LGD i ich jednostki organizacyjne, które dzięki realizacji LSR przeprowadzą działania służące dobru mieszkańców czy zwiększeniu atrakcyjności obszaru LGD;
- **LGD Nad Białą Przemszą:** pracownicy, członkowie, którzy dzięki realizacji LSR podniosą swoje kompetencje i wiedzę z zakresu działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

W wyniku badań mieszkańców, warsztatów oraz analizy danych diagnostycznych zidentyfikowano **grupy docelowe szczególnie istotne dla realizacji LSR.**

Ryc. 3. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Źródło: opracowanie własne

W tabeli wskazano kluczowe problemy tych grup oraz proponowane wsparcie.

Tabela 3. Kluczowe grupy docelowe, zidentyfikowane problemy i proponowane zakresy wsparcia w układzie poszczególnych grup

Kobiety (osoby w niekorzystnej sytuacji) 	
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bezrobocie wśród kobiet wyższe niż u mężczyzn; ▪ stereotypowe traktowanie kobiet; ▪ problem z powrotem na rynek pracy po urodzeniu dziecka; ▪ trudności w pogodzeniu życia zawodowego z rodzinnym; ▪ bierność zawodowa; ▪ słaba oferta różnorodnych zajęć i szkoleń; ▪ częstsze obciążenia kobiet opieką nad osobami zależnymi.
Proponowane wsparcie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ promowanie dofinansowania miejsc pracy dedykowanych dla przedstawicielek grup w gorszym położeniu; ▪ wspieranie rozwoju mikro- i małych przedsiębiorstw, które zapewnią zatrudnienie grupom defaworyzowanym; ▪ organizacja kursów, szkoleń i przedsięwzięć dla dorosłych o charakterze edukacyjnym i warsztatowym, z uwzględnieniem potrzeb poszczególnych grup w trudniejszym położeniu; ▪ poprawa stanu infrastruktury społecznej, między innymi przez remonty i doposażenie wiejskich świetlic, miejsc zebrań mieszkańców, siedzib ośrodków kultury, bazy rekreacyjno-sportowej; ▪ dofinansowanie akcji podnoszących świadomość i tożsamość lokalną mieszkańców oraz działań aktywizujących mieszkańców obszaru LGD służących zwalczaniu wszelkiej dyskryminacji i wspomaganie osób w trudnym położeniu, w szczególności wszystkich grup i społeczności defaworyzowanych.
Przedsięwzięcia o szczególnym znaczeniu dla wskazanej grupy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny; ▪ Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego; ▪ Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego; ▪ Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”; ▪ Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych; ▪ Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD; ▪ Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji.

Osoby zależne¹ oraz osoby z niepełnosprawnością² i ich opiekunowie (PS WPR) (osoby w niekorzystnej sytuacji)

Problemy	<ul style="list-style-type: none">▪ ograniczenia w uczestnictwie w życiu społeczno-kulturalnym powodujące często wycofywanie się tych osób z życia społeczności lokalnej oraz ich samoizolację;▪ bariery architektoniczne;▪ bariery mentalne osób nieobjętych niepełnosprawnością lub niesamodzielną oraz (często) nieumiejętność zachowania się w relacji z osobą niepełnosprawną/ niesamodzielną (brak kultury, brak wiedzy jak się zachować);▪ niewystarczający dostęp do odpowiedniej opieki zdrowotnej i rehabilitacji;▪ wypalenie, przemęczenie i brak sił opiekunów osób zależnych;▪ zbyt mała dostępność zorganizowanych form wsparcia;▪ brak społecznej akceptacji i otwartości szczególnie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;▪ bardzo ograniczony rynek pracy.
Proponowane wsparcie	<ul style="list-style-type: none">▪ usługi opiekuńcze;▪ zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej;▪ wsparcie dla opiekunów osób z niepełnosprawnością/osób niesamodzielnych;▪ wsparcie psychologiczne;▪ zajęcia integracyjne i zagospodarowanie czasu wolnego;▪ wspieranie rozwoju mikro- i małych przedsiębiorstw operujących w branży społecznej oraz szeroko rozumianej profilaktyki i ochrony zdrowia;▪ poprawa stanu infrastruktury społecznej, między innymi przez remonty i doposażenie wiejskich świetlic, miejsc zebrań mieszkańców, siedzib ośrodków kultury, bazy rekreacyjno-sportowej.
Przedsięwzięcia o szczególnym znaczeniu dla wskazanej grupy	<ul style="list-style-type: none">▪ Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego;▪ Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;▪ Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych;▪ Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD;▪ Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji.

Seniorzy – osoby powyżej 60 roku życia (osoby w niekorzystnej sytuacji)

¹ W odniesieniu do EFS+ osoby zależne.

² W odniesieniu do PS WPR osoby z niepełnosprawnością.

Problemy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dynamiczny wzrost liczby seniorów; ▪ ubóstwo; ▪ słaba dostępność do opieki zdrowotnej; ▪ spadek uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, społecznych, aktywizacyjnych (szczególnie po pandemii koronawirusa); ▪ zanik rodzin wielopokoleniowych, w konsekwencji duża liczba osób starszych zostaje bez opieki; ▪ przemęczenie osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi; ▪ potrzeba nawiązywania relacji w środowisku rówieśniczym (coraz większa grupa seniorów pozostaje w izolacji); ▪ niska aktywność zawodowa osób starszych; ▪ słaba dostępność architektoniczna.
Proponowane wsparcie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja kursów, szkoleń i przedsięwzięć dla dorosłych o charakterze edukacyjnym i warsztatowym, zajęć integracyjno-szkoleniowych dla seniorów (kluby seniora); ▪ kultywowanie lokalnej tradycji, obyczajów, rzemiosła i rękodzielnictwa, między innymi poprzez organizowanie kursów, szkoleń z tradycyjnych zawodów, kiermaszów; ▪ wspieranie rozwoju mikro- i małych przedsiębiorstw operujących w branży społecznej oraz szeroko rozumianej profilaktyki i ochrony zdrowia; ▪ poprawa stanu infrastruktury społecznej, między innymi przez remonty i doposażenie wiejskich świetlic, miejsc zebrań mieszkańców, siedzib ośrodków kultury, bazy rekreacyjno-sportowej; ▪ przygotowanie osób, które mogą podjąć się opieki wytchnieniowej; ▪ dofinansowanie akcji podnoszących świadomość i tożsamość lokalną mieszkańców oraz działań aktywizujących mieszkańców obszaru LGD służących zwalczaniu wszelkiej dyskryminacji i wspomaganie osób w trudnym położeniu, w szczególności wszystkich grup i społeczności defaworyzowanych.
Przedsięwzięcia o szczególnym znaczeniu dla wskazanej grupy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego; ▪ Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; ▪ Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych; ▪ Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD; ▪ Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji.
Ludzie młodzi (osoby w niekorzystnej sytuacji) 	
Problemy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dominującą formą spędzania wolnego czasu jest zatopienie się w przestrzeni wirtualnej i social mediach; ▪ duża podatność na opinie innych, nieradzenie sobie z krytyką, nękanie i zastraszanie; ▪ depresja, problemy w szkole, presja rówieśnicza, zaburzenia w odżywianiu;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ łatwy dostęp do używek, środków psychotropowych, środków, które pozornie mają zwiększać koncentrację i ułatwiać uczenie się; ▪ stale rosnąca migracja osób młodych wymaga poprawy jakości życia dla dzieci i młodzieży oraz dostępu do dobrej oferty edukacyjnej i nowoczesnego rynku pracy; ▪ niewystarczająca, różnorodna oferta zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży; ▪ konieczne jest poszerzenie oferty zajęć rozwijających potencjały dzieci, gdyż jest to jeden z elementów przekładających się na decyzje młodych ludzi o pozostaniu w rodzinnych miejscowościach i zakładaniu tu rodzin.
Proponowane wsparcie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój miejsc pracy dedykowanych dla przedstawicieli grup w niekorzystnej sytuacji; ▪ zajęcia rozwijające dla dzieci i młodzieży; ▪ zajęcia, warsztaty edukacyjne i wspierające dzieci i młodzież; ▪ zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne (w tym trening umiejętności społecznych); ▪ zajęcia sportowo-społeczno-kulturalne; ▪ wspieranie rozwoju mikro- i małych przedsiębiorstw, które zapewnią zatrudnienie grupom w niekorzystnej sytuacji; ▪ poprawa stanu infrastruktury społecznej, między innymi przez remonty i doposażenie wiejskich świetlic, miejsc spotkań, siedzib ośrodków kultury, bazy rekreacyjno-sportowej; ▪ akcje podnoszące świadomość i tożsamość lokalną młodych mieszkańców oraz działania aktywizujące mieszkańców obszaru LGD służące zwalczaniu wszelkiej dyskryminacji i wspomaganie osób w trudnym położeniu, w szczególności wszystkich grup i społeczności defaworyzowanych.
Przedsięwzięcia o szczególnym znaczeniu dla wskazanej grupy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego; ▪ Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży; ▪ Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD; ▪ Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy potrzeb i potencjału LSR oraz warsztatów ze społecznością lokalną

Zdjęcie 1. Warsztaty strategiczne w trakcie tworzenia LSR

Źródło: LGD Nad Białą Przemszą

Planuje się wykorzystać następujące kanały komunikacji:

- mailing

- strona internetowa i media społecznościowe LGD
- Strony internetowe i media społecznościowe gmin tworzących LGD
- strony internetowe i media społecznościowe jednostek gminnych (m.in. domy kultury, instytucje sportu i rekreacji)
- media lokalne
- tablice informacyjne/pamiątkowe
- plakaty, ulotki
- Punk konsultacyjny
- Spotkania, warsztaty, konferencje
- Badania opinii, ankiety

W odniesieniu do zdefiniowanych grup – ważnych z punktu widzenia wdrażania LSR - zastosuje się specyficzne i dedykowane dla danej grupy kanały i narzędzia komunikacji.

Tabela 4. Specyficzne narzędzia i sposoby docierania do różnych grup odbiorców w zależności od specyfiki danej grupy

Grupa docelowa	Narzędzia i kanały komunikacji
Kobiety (osoby w niekorzystnej sytuacji)	Informacje przekazywane przez KGW i inne pozarządowe organizacje zrzeszające kobiety; Informacje przesyłane za pośrednictwem Librusa; Informacja w punktach handlowych i usługowych.
Osoby zależne oraz osoby z niepełnosprawnością i ich opiekunowie (PS WPR) (osoby w niekorzystnej sytuacji)	Ulotki i ogłoszenia w ośrodkach zdrowia; Ulotki i ogłoszenia w ośrodkach pomocy społecznej; Informacje przekazywane za pośrednictwem lekarza pierwszego kontaktu; Informacje przekazywane za pośrednictwem pracownika opieki społecznej; Informacje przekazywane za pośrednictwem sołtysów i osób zaufania publicznego w środowisku lokalnym; Ogłoszenia parafialne.
Seniorzy – osoby powyżej 60 roku życia (osoby w niekorzystnej sytuacji)	Ulotki i ogłoszenia w ośrodkach zdrowia i aptekach; Ulotki i ogłoszenia w ośrodkach pomocy społecznej; Informacje przekazywane za pośrednictwem lekarza pierwszego kontaktu; Informacje przekazywane za pośrednictwem pracownika opieki społecznej; Informacje przekazywane za pośrednictwem sołtysów i osób zaufania publicznego w środowisku lokalnym; Ogłoszenia parafialne.
Ludzie młodzi do 25 roku życia (osoby w niekorzystnej sytuacji)	Informacje w mediach społecznościowych; Informacje przesyłane za pośrednictwem Librusa;

	<p>Ulotki i plakaty dystrybuowane w miejscach gromadzenia się młodych ludzi (klubach młodzieży, kawiarniach, bibliotekach, ośrodkach kultury);</p> <p>Informacje przekazywane przez formalne i nieformalne organizacje młodzieży (np. rady młodzieży, samorządy uczniowskie);</p> <p>Ulotki i ogłoszenia dystrybuowane w szkołach podstawowych i średnich na terenie gminy.</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne

4 Analiza potrzeb i potencjału LSR

4.1 Analizę potrzeb rozwojowych i potencjałów obszaru wdrażania LSR wraz z ich uzasadnieniem

Diagnoza stanowi otwarcie procesu kształtowania dokumentu LSR, identyfikuje powiązania społeczne, gospodarcze i środowiskowo-przestrzenne gmin, ocenia potencjał całego LGD bardziej niż każdej z gmin z osobna oraz koncentruje się na identyfikacji potencjałów i potrzeb o znaczeniu ponadlokalnym. Prace diagnostyczne, analityczne i badawcze trwały od czerwca do grudnia 2022 roku i objęły szeroki obszar zagadnień i zasób źródeł: danych, informacji i dokumentów, z wykorzystaniem specjalnie dedykowanych temu procesowi narzędzi badawczych i analitycznych. Diagnoza opracowana została w oparciu o bogaty zasób źródeł zastanych (tzw. wtórnych) i wywołanych (tzw. pierwotnych) z wykorzystaniem dedykowanych narzędzi badawczych i analitycznych. Pełen zbiór obejmował następujące elementy:

- ogólnodostępne lub/i dostarczone przez gminy zastane/istniejące dane, informacje i dokumenty o charakterze strategicznym, analitycznym, statystycznym (strategie, opracowania diagnostyczne, badania, raporty). Podstawowymi kryteriami ich wykorzystania były: merytoryczny związek z problematyką diagnozy, aktualność oraz wiarygodność i rzetelność źródła danych i wniosków;
- Monitor rozwoju lokalnego II (moduły: ocena potencjału gmin, analizy, przedsiębiorczość) - baza umożliwiła analizę potencjału rozwoju gmin oraz przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych w oparciu o dane: GUS, POLTAX, ZUS, KRUS, dane i prognozy demograficzne, MPSiR;
- Monitor rozwoju lokalnego II (moduły: ocena potencjału rozwoju partnerstw) - baza umożliwiła analizę potencjału rozwoju samodzielnie zdefiniowanych partnerstw, która umożliwiła przegląd podstawowych wskaźników rozwojowych w oparciu o dane: GUS, POLTAX, ZUS, KRUS, dane i prognozy demograficzne, MPSiR w zagregowanym układzie wszystkich gmin wchodzących w skład partnerstwa;
- Bank Danych Lokalnych – ogólnodostępne narzędzie publikowania danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego;
- Zestaw badań społecznych, które posłużyły do analizy powiązań funkcjonalnych gmin, jak również wskazania silnych stron i problemów LGD;
- Diagnoza mocnych stron, potrzeb i deficytów obszaru LSR przeprowadzono z udziałem mieszkańców w formie warsztatów;
- Wnioski z warsztatów z mieszkańcami, spotkań, wywiadów indywidualnych.

W wersji tabelarycznej zebrano najważniejsze wskaźniki/zjawiska/opinie obrazujące sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze LGD. Kwestie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami są zagadnieniem horyzontalnym i w każdym obszarze analizy odnoszono się do kwestii dostępności w tym także dostępu do usług.

Tabela 5. Wskaźniki obrazujące sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze objętym LSR (stan na 31.12.2020) zgodnie z metodyką wskaźników wskazaną w dokumentacji konkursowej³

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika zgodnie z wzorem wskazanym w kryteriach wyboru
Zagrożenie trwałą marginalizacją na obszarze LSR	0
Bezrobotni na obszarze LSR	3,25
Dochód podatkowy na obszarze LGD	2,22
Środowiskowa pomoc społeczna na obszarze LSR	2,93
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LSR	4,52
Migracje na obszarze LSR	3,82
Przedsiębiorczość na obszarze LSR	2,40
Formy ochrony przyrody	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizę kluczowych zjawisk istotnych z punktu widzenia LSR zawarto w tabeli poniżej wskazując te czynniki, które stanowią potencjał i mogą przyspieszyć rozwój obszaru LSR oraz potrzeby i czynniki hamujące rozwój.

Szczegółową analizę poprzedzoną dodatkową analizą kluczowych zjawisk demograficznych na obszarze LGD wychodząc z założenia, iż to właśnie te dane pokazują w największym stopniu atrakcyjność osiedleńczą obszaru oraz kondycję społeczną mieszkańców. Kolorem czarnym wskazano obiektywne dane statystyczne, kolorem pomarańczowym, w transparentny sposób, wyróżniono wybrane, subiektywne opinie i wnioski mieszkańców pojawiające się na warsztatach i w trakcie prowadzonych badań społecznych (zob. Tabele 5). Zastosowane narzędzia partycypacyjne i efekty włączenia interesariuszy w tworzenie LSR).

Tabela 6. Najważniejsze potencjały i problemy związane z demografią na obszarze LSR

Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba ludności nieznacznie spada (2015: 145 454 osób, 2020: 145 087 osób), podobnie jak w innych częściach kraju. ▪ Saldo migracji na 1 000 ludności jest dodatnie (2016: 0,9, 2020: 1,3). ▪ Silne więzi rodzinne, liczne rodziny wielopokoleniowe na terenach wiejskich.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niekorzystne trendy w strukturze głównych grup wiekowych ludności (ludność w wieku przedprodukcyjnym: 18,5%, w wieku produkcyjnym: 58,8%, w wieku poprodukcyjnym: 2,7%). ▪ Starzenie się społeczeństwa. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym z 20,2% w 2015 roku do 22,7% w 2020 roku. ▪ Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi bardzo dynamicznie rośnie (2015: 24,3, 2020: 29,1), a także duże zróżnicowanie wewnątrz LGD (Bukowno: 35,9, Iwanowice: 23,5). ▪ Ujemny przyrost naturalny (2016: -1,72, 2020: -4,05) we wszystkich gminach obszaru LGD – na obszarze wiejskim Olkusza najniższy (-1,11), zaś w Bukownie najwyższy -8,92. ▪ Większa skłonność kobiet do wyjazdu (55% z ogółu wymeldowanych to kobiety). ▪ Wskaźnik potencjału demograficznego tj. udział ludności w wieku 25-34 lat (%) spada (2015: 14,9%, 2020 – 12,5%). ▪ Współczynnik dzietności kobiet jest stabilny (2016: 1,35, 2020: 1,35), jednak jest niższy niż średnia dla kraju (1,38) i Małopolski (1,45), a także jego wartość jest niższa niż poziom urodzeń gwarantujący prostą zastępowalność pokoleń.

³ Szczegółowe dane potwierdzające wartości prezentowanych wskaźników znajdują się w załączniku nr 1 na końcu dokumentu.

- Emigracja młodych ludzi (brak perspektyw, mało urozmaicona oferta usług szczególnie dla młodych ludzi).
- Rosnąca liczba samotnych, starszych ludzi potrzebujących wsparcia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, MRL, konsultacji ze społecznością lokalną

Tabela 7. Potencjały i problemy obrazujące sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze objętym LSR

Zagospodarowanie przestrzenne	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zdecydowana większość gmin LGD objęta w całości obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem Skały (pokrycie planami na poziomie 47,2%). ▪ Tereny atrakcyjne do zamieszkania – rośnie liczba wydawanych pozwoleń na budowę (głównie budynków jednorodzinnych) – 2018: 491, 2020: 511. ▪ Rosnący poziom zainteresowania inwestycjami mieszkaniowymi na obszarze LGD - liczba mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców rośnie (2016: 1,88, 2021: 2,85). ▪ Spada liczba inwestycji realizowanych na podstawie WZ w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców (2016: 0,71, 2020: 0,38), co wskazuje na przemyślaną i konsekwentną politykę przestrzenną w gminach. ▪ Korzystne położenie w pobliżu Krakowa, a także części gmin w pobliżu Aglomeracji Śląskiej. ▪ Linia kolejowa przebiegająca przez obszar LGD zapewniająca połączenie z Krakowem i Katowicami. ▪ Duża powierzchnia obszarów prawnie chronionych (Klucze, Krzeszowice, Jerzmanowice-Przegonia, Sułoszowa, Trzyciąż). ▪ Lesistość nieznacznie niższa od średniej dla kraju (28,4%). ▪ Dogodny dostęp do dwóch międzynarodowych portów lotniczych – Balice i Pyrzowice. ▪ Spodziewane podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i osadniczej obszaru w kontekście prowadzonych inwestycji drogowych (budowa północnej obwodnicy Krakowa, trasa wolbromska, modernizacja fragmentów drogi krajowej nr 94). ▪ Dobre miejsce do życia dla rodzin (dobry dojazd do dużego miasta, tereny zielone, z dala od zgiełku). ▪ Mieszkańcy wysoko oceniają dostępność terenów zielonych.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Część dróg gminnych i powiatowych wymaga napraw lub przebudowy. ▪ Niewydolny układ komunikacyjny wewnętrzny i tranzytowy – niezadowalający stan i jakość dróg, niedostateczna liczba miejsc parkingowych oraz ścieżek rowerowych, niewystarczająco rozwinięty transport publiczny. ▪ Niewystarczający system komunikacji publicznej, szczególnie wewnątrz gmin.
Stan infrastruktury	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra dostępność do gazu (59,9%), zbliżona do średniej dla województwa (64,8%), najwyższa w Krzeszowicach (78,9%), zaś najniższa w Trzyciążu (15,8%). ▪ Bardzo wysoki odsetek korzystających z wodociągu (97%). ▪ Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (58,4%) zbliżony do średniej dla województwa (64,6%).
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najstąbiej rozwinięta z komunalnej infrastruktury technicznej jest sieć kanalizacyjna. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi 58,4%, co jest wartością niższą od przeciętnej dla Małopolski (64,6%). ▪ W części gmin obszaru problemy z dostępem do wody - zagrożenie niewydolnością źródeł. ▪ W części gmin przestarzała sieć wodociągowa (około 40-50 letnia).
Gospodarka/przedsiębiorczość	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoka zdolność lokalnej społeczności do podejmowania ryzyka gospodarczego i prowadzenia działalności gospodarczej wyrażona liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1 000 mieszkańców (2015: 89,03; 2020: 101,58).

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rośnie skłonność do zakładania własnej działalności gospodarczej – wzrost osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności (2015: 783, 2020: 898). ▪ Spada liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z REGON na 1 000 mieszkańców (2015: 6,00, 2020: 2,9). ▪ Istniejące na obszarze LGD strefy aktywności gospodarczej (m.in. Olkusz, Bukowno, Wolbrom), jako oferta dla inwestorów. ▪ Tradycje przemysłowo-gospodarcze, w tym tradycje związane z wydobywaniem surowców kopalnych. ▪ Silna specjalizacja gmin powiatu olkuskiego w ramach Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji, w obszarze „4 Chemia” (na podstawie składanych projektów do RPO). ▪ Duża liczba podmiotów gospodarczych wnoszących się w Regionalne Inteligentne Specjalizacje – szczególnie w RIS 7 „Przemysły kreatywne i czasu wolnego” i RIS 3 „Technologie informacyjne i komunikacyjne”. ▪ Rośnie liczba przedsiębiorstw sektora kreatywnego - udział nowo zarejestrowanych podmiotów sektora kreatywnego w liczbie nowo zarejestrowanych podmiotów ogółem wyniósł w 2020 – 7,24, przy wartości w roku 2015 – 5,51.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stagnacja w rozwoju przedsiębiorczości - spada liczba podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2015: 33,6; 2020: 30,15). ▪ Przeciętą innowacyjność przedsiębiorstw mierzona dynamiką zmian liczby zgłoszonych wzorów użytkowych w latach 2014–2020 (0% dla powiatu olkuskiego, 4% dla powiatu krakowskiego). ▪ Dominacja sektora MŚP w strukturze gospodarczej – niskie możliwości rozwojowe, brak nowych miejsc pracy. ▪ Obawa przed wdrażaniem innowacji w Małopolsce z powodu barier finansowych (brak lub niewystarczające środki własne, trudny dostęp do kredytów, unijnych środków pomocowych, innych źródeł np. venture capital), kadrowych i popytowych. ▪ 64% małopolskich firm potrzebuje wsparcia we wdrażaniu innowacji. ▪ 81% badanych przedsiębiorstw w Małopolsce deklaruje chęć wdrożenia innowacji. ▪ Brak wsparcia doradczego dla osób prowadzących działalność gospodarczą. ▪ Niska ocena atrakcyjności rynku pracy przez mieszkańców (szczególnie zróżnicowanie i poziom wynagrodzeń).
Rynek pracy	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rośnie udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (2016: 13,91%, 2020: 14,95%). ▪ Rynek pracy nie jest sezonowy - przeciętna liczba pracowników w przeliczeniu na etat w poszczególnych miesiącach (POLTAX, wg deklaracji PIT-4R) podlega niewielkim wahaniom. ▪ Wzrasta liczba podatników z obywatelstwem innym niż PL (2015: 102, 2020: 1 385). ▪ Wzrastają wpływy JST z tytułu udziału we wpływach BP z PIT przypadające na 1 mieszkańca – 2015: 709,50 zł, 2020: 1 052,97 zł). ▪ Spada udział osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2015: 39,24, 2020: 25,21). ▪ Spada udział osób bezrobotnych zarejestrowanych do 25 roku życia na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2015: 10,89, 2020: 6,73). ▪ Duża chęć podejmowania pracy przez kobiety.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obecna różnica liczby osób wchodzących i schodzących z lokalnego rynku pracy nie zapewnia zastępowalność pokoleń (2015: -20,34, 2020: -42,62). ▪ Wciąż wyższy udział kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem (51,59%). ▪ Spada odsetek ludności grupy mobilnej zawodowo (25-44 lat) wśród ludności ogółem (2015: 30,58, 2020: 28,66).

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kurczy się dostępna siła robocza; różnica liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w ostatnich pięciu latach (jako % ogólnej liczby mieszkańców) przyjmuje wartości ujemne (2015: -1,94, 2020: -4,18). ▪ Mimo spadku bezrobocia relatywnie duża liczba młodych bezrobotnych. ▪ Brak promocji gospodarczej, w tym rozwijającego się profilu turystycznego i rekreacyjnego obszaru szczególnie wśród mieszkańców Krakowa. ▪ Zbyt mało przygotowanych terenów pod inwestycje. ▪ Kompetencje pracowników niedostosowane do potrzeb rynku pracy. ▪ MSP odczuwają problemy dotyczące codziennej działalności i utrzymania miejsc pracy.
Działalność sektora społecznego	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rośnie liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (2015: 498, 2020: 581). ▪ Istotnym potencjałem obszaru są Koła Gospodyń Wiejskich (nie ujęte w wykazie NGO), których jest ponad 120 i działa w nich około 1 400 osób, głównie kobiet - seniorek. ▪ Silne poczucie lokalnej tożsamości i identyfikacji z obszarem zamieszkania (zachowanie tradycji i obrządków lokalnych, działające zespoły folklorystyczne). ▪ Rośnie kwota dotacji do zadań publicznych wykonywanych przez organizacje pozarządowe w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców (2015: 25 171,15 zł, 2020: 44 912,01 zł). ▪ Duża liczba małych projektów realizowanych przez organizacje obywatelskie. ▪ Duża aktywność lokalnych organizacji i grup nieformalnych.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaby ekonomicznie i instytucjonalnie sektor pozarządowy (niski poziom profesjonalizacji, niewystarczające kompetencje organizacyjno-prawne, zarządcze, komunikacyjne, marketingowe). ▪ Potrzeba rozwijania infrastruktury społecznej i miejsc wspólnego spędzania czasu. ▪ Konieczność rozwijania kapitału społecznego obszaru. ▪ Duże zróżnicowanie międzygminne w przekazywaniu środków dla NGO na 1 000 mieszkańców - Bolesław: 9 548,16 zł, Klucze: 153 251,13 zł. ▪ Wciąż słaba komunikacja i informacja (słaby przepływ informacji). ▪ Nieprzyjazny system finansowania NGO (brak środków na wkład własny). ▪ Coraz mniej młodych ludzi, którzy chcą angażować się w działania wspólne. ▪ Ciągle niezaspokojone podstawowe potrzeby organizacji pozarządowych i grup działających na obszarze LGD (infrastruktura, edukacja). ▪ Potrzeba sieciowania NGO i grup nieformalnych i podejmowania działań wspólnych.
Aspekty społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spada odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (2016: 4,9%, 2020: 2,7%). ▪ Spada liczba gospodarstw korzystająca z pomocy społecznej (2015: 3 259, 2020: 2 443), a także spada liczba najuboższych poniżej kryterium dochodowego. ▪ Dostateczna dostępność do usług przedszkolnych (86,5% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w stosunku do liczby dzieci w wieku 3-6 lat). ▪ Rosną wydatki na kulturę fizyczną, sport i rekreację przypadające na 1 mieszkańca (2016: 80,25 zł, 2020: 281,40 zł). ▪ Rosną wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca (2016: 117,95 zł, 2020: 217,89 zł). ▪ Cały czas rośnie liczba uczestników zajęć Centrów, Domów i Ośrodków Kultury na 10 000 mieszkańców (2015: 314, 2020: 437). ▪ Dobrze działające samorządowe instytucje kultury – w większości miejscowościach gmin LGD jest obiekt pełniący funkcję kulturalną. ▪ Prawie połowa budynków kultury na obszarze LGD przystosowanych jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością - Sułoszowa i Wolbrom zapewnia 100% dostępności. ▪ Duża dostępność do oferty kulturalnej, a także miejsc, gdzie mieszkańcy mogą samodzielnie realizować swoje pasje - przede wszystkim dla dzieci oraz aktywnych seniorów.

Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Choć spada odsetek dzieci do lat 17, na które rodzice/opiekunowie otrzymują zasiłek rodzinny (2016: 25,31%, 2020: 17,69%), to nadal co piąte dziecko z obszaru wymaga wsparcia na częściowe pokrycie wydatków związanych z ich utrzymaniem. ▪ Oferta czasu wolnego dla młodzieży (15-18 lat) jest niewystarczająca (mało atrakcyjna, słabej jakości, mało adekwatna do zróżnicowanego wieku odbiorców, jest też często oferowana w czasie nieatrakcyjnym lub wręcz niedostępnym dla części młodzieży (szczególnie starszej)). ▪ W dalszym ciągu utrzymuje się na obszarze ubóstwo głębokie – prawie 2% mieszkańców to beneficjenci pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego (Klucze: 2,6%, Krzeszowice: 0,7%). ▪ Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie gmin obszaru LGD są: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. ▪ Rosnące obawy mieszkańców związane z bezpieczeństwem materialnym, w związku z kryzysem wywołanym pandemią COVID-19 i wojną w Ukrainie. ▪ Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia ubóstwa”. ▪ Brak wsparcia dla osób opiekujących się osobami zależnymi (opieka wytchnieniowa, edukacja, wsparcie psychologiczne). ▪ Deficyty finansowe i kadrowe w zatrudnianiu specjalistów do pracy z dzieckiem i rodziną. ▪ Stale spada liczba czytelników na 1 000 mieszkańców (2015: 171, 2020: 148). ▪ Rośnie zapotrzebowanie na wsparcie w ramach placówek wsparcia dziennego (w 2015 roku było 173 korzystających, zaś w 2020 już 368). Mimo wzrostu miejsc w placówkach (2020: 403) wciąż nie pokrywa to potrzeb społecznych. ▪ Duża liczba osób z niepełnosprawnością (powiat olkuski – 16 tys., powiat krakowski – 38,5 tys. osób). ▪ Wciąż duża liczba obiektów publicznych nie jest w pełni dostępna dla osób ze szczególnymi potrzebami. ▪ Wysoki odsetek mieszkańców niezameldowanych na terenie gmin obszaru (straty finansowe dla samorządów). ▪ Częsty podział na rdzennych i napływowych mieszkańców, konieczne działania aktywizacyjne. ▪ Brak na obszarze LGD centrum wolontariatu. ▪ Brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych, sprzyjających aktywizacji i integracji społecznej. ▪ Brakuje żłobków i opieki dla dzieci do lat 3. ▪ Bardzo niewielkie wsparcie osób starszych, które są nieaktywne (głównie realizowane przez GOPSy). ▪ Samotność osób starszych. ▪ Nieumiejętność radzenia sobie z zagrożeniami cywilizacyjnymi, w efekcie pogłębiający się kryzys rodziny i rozpad więzi społecznych. ▪ Niski kapitał społeczny (brak zaufania, mało liderów lokalnych).
Dziedzictwo kulturowe/zabytki;	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duża liczba zabytków m.in. obiekty na szlaku Orlich Gniazd, Zamek w Pieskowej Skale (oddział Zamku Królewskiego na Wawelu), Pałac Potockich oraz Pałac Vauxhall w Krzeszowicach, zamek Tęczyn w Rudnie, zespół zamkowy w Rabsztynie, ruiny zamku w Bydlinie, a także średniowieczny układ urbanistyczny Olkusza, liczne dwory i zabudowania dworskie – w Bolesławiu, Krzykawce, Głanowie, Ściborzycach, Tarnawie, Porębie Dzierżnej, obiekty na szlaku architektury drewnianej. ▪ Liczne zabytki sakralne (m.in. Kaplica na Wodzie w Ojcowie, zabytki architektury drewnianej, założenia klasztorne w Czernej (Karmelici) i Imbramowicach (Norbertanki). ▪ Zabytki poprzemysłowe (dawne zakłady górnicze i hutnicze). ▪ Imprezy kultury wysokiej o randze międzynarodowej - Międzynarodowe Olkuskie Dni Muzyki Organowej i Kameralnej.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duża aktywność KGW w upowszechnianiu lokalnej tradycji.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba promocja oferty kulturalnej. ▪ Brak spójnej, międzysamorządowej polityki i promocji oferty czasu. ▪ Braku wspólnego produktu i wspólnej oferty prezentującej dziedzictwo obszaru LGD. ▪ Słaba promocja walorów turystyczno-kulturowych poza LGD. ▪ Niewystarczająca rozpoznawalność produktów lokalnych, także przez samych mieszkańców. ▪ Zanikająca tożsamość kulturowa i lokalna u ludzi młodych i małe zainteresowanie lokalnym dziedzictwem. ▪ Brak koordynacji pomiędzy instytucjami kultury. ▪ Malejąca skłonność mieszkańców do angażowania się w działania kulturalne.
Obszary atrakcyjne turystycznie	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atrakcje o znaczeniu ponadlokalnym – Pustynia Błędowska, krajobraz jurajski, dolina rzek Białej Przemszy, Wodącej i Dłubni. ▪ Walory środowiskowe i krajobrazowe. ▪ Liczne jaskinie (Jaskinia Nietoperzowa, Koziarnia, Dziewicza, Raclawicka, Łabajowa, Szeroki Aven, Ciasny Aven, Kręta, Pod Kościołem, Góralska, Psia Klatka, Sadlana, Szklarska) i tereny dla amatorów wspinaczki. ▪ Znaczna część obszaru objęta jest różnymi formami ochrony przyrody m.in. Ojcowski Park Narodowy, parki krajobrazowe: Dolinki Krakowskie, Dłubiański, Tenczyński, Rudniański. ▪ Rozwijająca się infrastruktura rekreacyjno-turystyczna. ▪ Dobre warunki do rozwoju sektorów gospodarki związanej z turystyką i produkcją ekologicznych produktów żywnościowych. ▪ Bogate zasoby kulturowe i historyczne, które dają szanse na rozwój turystyki. ▪ Bogata oferta produktów tradycyjnych. ▪ Rosnąca rola przemysłu czasu wolnego związanego m.in. z dziedzictwem przyrodniczym. ▪ Promowanie Małopolski jako regionu z dominującym przemysłem czasu wolnego oraz bogatą ofertą turystyczno-rekreacyjną opartą o dziedzictwo przyrodnicze. ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura rekreacyjna stwarzająca możliwość kreowania oferty dla mieszkańców Krakowa i Katowic (turystyka weekendowa).
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Oferta turystyczna i zaplecze turystyczne niezachęcające do dłuższych pobytów. ▪ Zwiększenie rozpoznawalności produktu turystycznego w skali całego obszaru (lepszą, spójną promocją). ▪ Niewielka skłonność do współpracy w zakresie rozwijania wspólnych produktów turystycznych, zarówno po stronie samorządów obszaru LGD, jak i przedsiębiorców. ▪ Słaba dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. ▪ Niewystarczająco zróżnicowana (dla różnych grup odbiorców) infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa i turystyczna. ▪ Mało zróżnicowana infrastruktura turystyczna dostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
Obszary wiejskie, ze szczególnym uwzględnieniem rolników, domowników oraz mieszkańców obszarów wiejskich z obszarów po PGR	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Grunty rolne stanowią 38 930 ha, z czego 97,7% to użytki rolne w dobrej strukturze, 73% powierzchni gruntów jest pod zasiewami.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Malejąca liczba przedsiębiorstw rolniczych i samych rolników (2017: 5145, 2020: 4 693). ▪ Niewielka liczba i wciąż malejąca domowników rolników pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych (2017: 629, 2021: 575). ▪ Relatywnie mała średnia powierzchnia gospodarstw rolnych. ▪ Utrzymujący się model rolnictwa ekstensywnego i nie nastawionego na dochodowość. ▪ Bardzo niekorzystna struktura wieku ubezpieczonych w KRUS, pokazująca odchodzenie młodych od pracy na roli.

	<ul style="list-style-type: none"> Malejąca dynamika nowowybudowanych i rozbudowanych powierzchni w gospodarstwach rolnych.
Rolnictwo i rynek rolny	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> Potencjał rozwoju koncepcji <i>urban agriculture</i> ze względu na bliskość dwóch dużych aglomeracji i potencjał użytków rolnych.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> Bardzo słabe użytki rolne - gleby płytkie, silnie szkieletowe, narażone na procesy erozyjne i wymywanie części spławianych. Na podstawie klasyfikacji bonitacyjnej na obszarze LGD występują gleby klasy IV, V i VI. Struktura zasiewów to przede wszystkim: pszenica ozima, jęczmień jary, ziemniaki. Niekorzystne czynniki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa, urozmaicona rzeźba terenu, powoduje zróżnicowanie temperatur i opadów atmosferycznych oraz długość okresu wegetacyjnego i dni z pokrywą śnieżną. Spada liczba przedsiębiorstw rolniczych (2017: 42, 2020: 32). Znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych – rolnicy do 6 ha powierzchni gospodarstw rolnych stanowili 77% w 2020 roku. 71,02% ubezpieczonych w KRUS to osoby w wieku 31-54. Spada liczba młodych ludzi ubezpieczonych w KRUS (od 19 do 30 r.ż. 2017: 10,82%, 2020: 9,60%). Odchodzenie od rolnictwa, szczególnie młodych ludzi. Zanikające tradycje rolnicze. Powszechne przekonanie o niskiej opłacalności produkcji rolnej. Wciąż za mała rozpoznawalność produktów lokalnych.
Produkty lokalne, tradycyjne i regionalne podkreślające specyfikę danego obszaru	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> Produkty tradycyjne i lokalne z terenu LGD m.in. owca olkuska (hodowla w gminie Trzyciąż), trunk alkoholowy „czar pustyni” (Klucze), kręciołki imbramowickie, smalec jurajski gotowany, sernik jurajski i chleb jurajski, produkty mleczne ze Skąty.
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> Wciąż za mała rozpoznawalność produktów lokalnych. Nieznajomość produktów lokalnych na obszarze LSR (mieszkańcy nie kupują lokalnych wyrobów, bo o nich nie wiedzą). Niewystraszająca edukacja regionalna. Słaba dostępność oferty gastronomicznej wykorzystującej produkty lokalne.
Obszar edukacji formalnej	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> Dobra dostępność do usług edukacyjnych na poziomie podstawowym - współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych wynosi 94,5%. W opinii mieszkańców bezpieczne i dobrej jakości szkoły podstawowe. Szeroka oferta zajęć dla dzieci młodszych (do 6 klasy).
Problemy i potrzeby	<ul style="list-style-type: none"> Nieumiejętność radzenia sobie z zagrożeniami cywilizacyjnymi, w efekcie pogłębiający się kryzys rodziny i rozpad więzi społecznych. Brak wsparcia psychologicznego w szkołach. Niska świadomość potrzeby i rzadka praktyka kształcenia wśród dorosłych. Mało zróżnicowane zajęcia dodatkowe dla dzieci w starszych klasach szkoły podstawowej i w szkołach ponadpodstawowych. Niska dostępność do zajęć rozwijających, szczególnie dla dzieci uzdolnionych.
Środowisko	
Potencjały	<ul style="list-style-type: none"> Atrakcyjne położenie na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej - Jurajskie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Specyficzny mikroklimat powodowany położeniem oraz ukształtowaniem terenu. Każda gmina obszaru LGD jest objęta różnymi formami ochrony przyrody. Mieszkańcy wysoko oceniają dostępność terenów zielonych w gminach obszaru. Wdrażana polityka antysmogowa m.in. poprzez likwidację palenisk na paliwa stałe, termomodernizację, wzrost wykorzystania instalacji odnawialnych źródeł energii.

Problemy i potrzeby

- Zła jakość powietrza powodowana głównie niską emisją pochodzenia bytowego.
- Zanieczyszczenie gleb na części obszaru związane z prowadzoną działalnością gospodarczą (m.in. wysoka zawartość metali ciężkich związana z z prowadzoną w przeszłości ekspansywną gospodarką przemysłową, wysoką koncentracją przemysłu wydobywczego, energetycznego i hutniczego w północnej części obszaru i tuż za jego granicami (co ma wpływ na jakość środowiska na obszarze).
- Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców.
- Zagrożenie hałasem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, MRL, konsultacji ze społecznością lokalną

4.1.1 Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz przestrzegania zasady równości szans i niedyskryminacji

Mieszkańcy **slabo oceniają dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnością** i w tej kwestii występują duże różnicowania pomiędzy gminami. Opinie mieszkańców potwierdzają badania zrealizowane przez GUS na zlecenie MFiPR w 2021 roku. Wyniki badania dostępności podmiotów publicznych pokazują, że większość z nich nadal jest w dużej mierze niedostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, a w szczególności osób z niepełnosprawnościami. Wskaźnik dostępności ogółem dla całego kraju wyniósł 0,41, co oznacza, że średnia odpowiedzi „TAK” na pytania ze wszystkich obszarów potwierdzających zapewnianie dostępności wyniosła ok. 41%. Badanie dostępności podmiotów publicznych z województwa małopolskiego dowodzi, że na tle pozostałych regionów kraju, województwo to odnotowało nieco **niższy poziom dostępności architektonicznej, dostępności cyfrowej, dostępności informacyjno-komunikacyjnej i dostępu alternatywnego** od pozostałych regionów kraju. Ogólny **wskaźnik dostępności dla Małopolski wyniósł 0,40** i jest niższy od średniej krajowej (0,41).

Z opinii mieszkańców obszaru LGD największe problemy związane z dostępnością to:

- **bariery infrastrukturalne** – w części obiektów nie ma możliwości, swobodnego i samodzielnego korzystania z infrastruktury przez osoby mniej mobilne;
- **bariery informacyjne**, które związane są z brakiem informacji w ogóle lub z brakiem informacji w formie dostępnej dla osób z różnymi niepełnosprawnościami;
- **bariery mentalne**, które przekładają się na brak podmiotowego traktowania, osób z niepełnosprawnościami i niechęć do poszukiwania alternatywnych sposobów porozumiewania się (m.in. prosty język, komunikacja na piśmie, język migowy);
- **bariery kompetencyjne** - brak wiedzy na temat różnych rodzajów niepełnosprawności i w konsekwencji brak umiejętności komunikacji z takimi osobami;
- **niedostępność niektórych zajęć/imprez dla osób ze szczególnymi potrzebami** (m.in. zajęcia sportowe niedostępne dla osób z niepełnosprawnością, brak miejsc dla rodziców z małymi dziećmi w trakcie różnych imprez).

Ze względu na skalę potrzeb **w przedsięwzięciach zagadania dostępności będą traktowane priorytetowo**. W zarządzaniu LSR nacisk zostanie położony na:

- propagowanie prostego języka;
- komunikację dostosowaną do potrzeb różnych odbiorców;
- promocję wiedzy na temat niepełnosprawności i dostępności.

Na obszarze LSR – **kobiety, osoby z niepełnosprawnością, seniorzy i osoby młode do 25 roku życia należą do osób w niekorzystnej sytuacji**, zatem konieczne jest prowadzenie **działań wyrównawczych polegających na preferencyjnym traktowaniu osób z tej grupy**, gdyż napotyka ona na szczególne bariery i ograniczenia utrudniające równy dostęp do zasobów i dóbr społecznych.

4.1.2 Analiza SWOT

Aby dokonać syntezy diagnozy wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania LGD skorzystano z analizy SWOT. Macierz SWOT została sformułowana podczas warsztatów z mieszkańcami z uwzględnieniem wiedzy ekspertów zewnętrznych i lokalnych. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla LGD przeanalizowano w trzech obszarach wybranych jako priorytetowe:

- warunki do rozwoju przemysłu czasu wolnego;
- usługi publiczne i jakość życia;
- kapitał społeczny i wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem.

Tabela 8. Analiza SWOT w obszarze „Warunki do rozwoju przemysłu czasu wolnego”

Warunki do rozwoju przemysłu czasu wolnego	
Mocne strony (S)	Słabe strony (W)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unikatowe atrakcje turystyczne w skali Europy (Pustynia Błędowska) i kraju (Zamek w Pieskowej Skale, Ojcowski Park Narodowy). ▪ Duża liczba zabytków m.in. pałace (Pałac Potockich oraz Pałac Vauxhall w Krzeszowicach) ruiny zamków (Tenczyn w Rudnie, zespół zamkowy w Rabsztynie, ruiny zamku w Bydlinie), a także średniowieczny układ urbanistyczny Olkusza, liczne dwory i zabudowania dworskie – w Bolesławiu, Krzykawce, Głanowie, Ściborzycach, Tarnawie, Porębie Dzierżnej. ▪ Obiekty na szlaku architektury drewnianej. ▪ Liczne zabytki sakralne (m.in. Kaplica na Wodzie w Ojcowie, zabytki architektury drewnianej, założenia klasztorne w Czernej (Karmelici) i Imbramowicach (Norbertanki)). ▪ Zabytki poprzemysłowe (dawne zakłady górnicze i hutnicze). ▪ Warunki do uprawiania turystyki wspinaczkowej i speleologicznej. ▪ Imprezy kultury wysokiej o randze międzynarodowej - Międzynarodowe Olkuskie Dni Muzyki Organowej i Kameralnej. ▪ Rozbudowana infrastruktura tras rowerowych, szlaków pieszych, konnych. ▪ Duża lesistość. ▪ Dobre warunki do rozwoju sektorów gospodarki związanych z turystyką i produkcją ekologicznych produktów żywnościowych. ▪ Wypromowane produkty regionalne m.in. owca olkuska (hodowla w gminie Trzyciąż), trunek alkoholowy „czar pustyni” (Klucze), kręciołki imbramowickie, smalec jurajski gotowany, sernik jurajski i chleb jurajski, produkty mleczne ze Skąły. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brakuje wspólnego (markowego) produktu turystycznego i wspólnej oferty turystycznej obszaru LSR. ▪ Słaba promocja obszaru, nieumiejętność wypracowania wspólnej i spójnej strategii rozwoju oferty turystyczno-rekreacyjnej. ▪ Znikome kompetencje do sieciowania produktu turystycznego oraz do współpracy międzysektorowej. ▪ Niewykorzystany potencjał rzek i zbiorników wodnych dla rozwoju kajakarstwa i wędkarstwa. ▪ Brak zintegrowania infrastruktury rowerowej (ścieżki i trasy nie zawsze łączą się ze sobą). ▪ Niewystarczająca rozpoznawalność produktów lokalnych, także przez samych mieszkańców. ▪ Zanikająca tożsamość kulturowa i lokalna u ludzi młodych i małe zainteresowanie lokalnym dziedzictwem. ▪ Słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, w tym w rejonie największych atrakcji. ▪ Brak pakietyzacji oferty turystyczno-rekreacyjnej, w tym opisanie jej (i promocji) dla konkretnych, jasno zdefiniowanych grup odbiorców. ▪ Niewielka skłonność do współpracy w zakresie rozwijania wspólnych produktów turystycznych, zarówno po stronie samorządów obszaru LGD, jak i przedsiębiorców. ▪ Słaba dostępność infrastruktury i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Szanse (O)	Zagrożenia (T)

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lepsze wykorzystanie potencjał turystycznego i rekreacyjnego Jury Krakowsko-Częstochowskiej, w tym tworzenie pakietów z gminami/instytucjami także spoza obszaru LGD. ▪ Rosnąca rola przemysłów czasu wolnego. ▪ Ogromny rynek odbiorców na krótko-i średnioterminowe ofertę turystyczną (weekendową, iwentową, pakietową) - w promieniu ok. 70 km jazdy samochodem zamieszkuje w zależności od szacunków od 3,2 do 5,1 mln ludzi. ▪ Silny akcent na terytorializację polityki rozwoju. ▪ Rozwój aglomeracji krakowskiej i konurbacji śląskiej. ▪ Dogodne skomunikowanie z oboma ośrodkami metropolitalnymi (zarówno samochodem, jak i koleją). ▪ Przemiany funkcjonalne obszarów wiejskich oraz ich wysoki, wciąż niedostatecznie wykorzystywany potencjał rezydencjonalny. ▪ Promowanie Małopolski jako regionu z dominującym przemysłem czasu wolnego oraz bogatą ofertą turystyczno-rekreacyjną opartą na dziedzictwie przyrodniczym, krajobrazowym i kulturowym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niepewna sytuacja społeczno-ekonomiczna w kraju, rosnąca inflacja, rosnące koszty pracy. ▪ Akcent na rozwój metropolii krakowskiej, przy naturalnej marginalizacji ośrodków subregionalnych. ▪ Jedynie deklaratorywna chęć do współpracy międzysamorządowej i budowania wspólnego produktu turystycznego na obszarze. ▪ Starzenie się społeczeństwa i malejący odsetek osób w wieku produkcyjnym w skali całego subregionu. ▪ Duże ryzyko porażki na etapie zakładania działalności gospodarczej. ▪ Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej (ZUS). ▪ Niechęć do zakładania działalności gospodarczej w branży turystycznej. ▪ Skutki pandemii COVID-19 i wojny na Ukrainie dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także chęci z korzystania z usług turystycznych i okołoturystycznych.
--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, MRL, konsultacji ze społecznością lokalną

Tabela 9. Analiza SWOT w obszarze „Usługi publiczne i jakość życia”

USŁUGI PUBLICZNE I JAKOŚĆ ŻYCIA	
Mocne strony (S)	Słabe strony (W)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra dostępność do usług przedszkolnych. ▪ Zadawalająca infrastruktura m.in. sportowa, placów zabaw, budynków wielofunkcyjnych. ▪ Rozbudowana siatka szkół z dobrej jakości ofertą edukacyjną. ▪ Zadawalające wsparcie dzieci w wieku wczesnoszkolnym m.in. zajęcia pozalekcyjne, sportowe. ▪ Dobrze działające samorządowe instytucje kultury oraz duża liczba osób korzystająca z oferty Centrów, Domów i Ośrodków Kultury co potwierdza dobrą jakość oferty. ▪ Systematycznie (w skali obszaru) rosnące wydatki JST na kulturę fizyczną, sport i rekreację. ▪ Rosnące wydatki JST na kulturę i dziedzictwo narodowe. ▪ Relatywnie dużo (blisko połowa) publicznych obiektów kultury na obszarze przystosowanych jest do potrzeb osób z niepełnosprawnością. ▪ Niski odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba dostępność miejsc, w których dorośli mogą spędzać czas wolny poza domem (takich jak kawiarnia, restauracja, pizzeria) w pobliżu miejsca zamieszkania. ▪ Niską dostępność różnych form ciekawego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. ▪ Zbyt mała liczba – w stosunku do aspiracji i deklarowanych potrzeb - atrakcyjnej infrastruktury czasu wolnego (tj. basen, parki, kino) w relatywnej bliskości miejsca zamieszkania. ▪ Potrzeba rozwijania infrastruktury społecznej i miejsc wspólnego spędzania czasu. ▪ Oferta czasu wolnego dla młodzieży (15-18 lat) jest niewystarczająca (mało atrakcyjna, słabej jakości, mało adekwatna do zróżnicowanego wieku odbiorców, jest też często oferowana w czasie nieatrakcyjnym lub wręcz niedostępnym dla części młodzieży (szczególnie starszej). ▪ Niewystarczająca dostępność publicznej i prywatnej komunikacji zbiorowej oraz jednocześnie wysokie ceny biletów.

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktywne organizacje pozarządowe chętnie podejmujące się realizacji zadań publicznych. ▪ Relatywnie dobry dostęp do usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaba jakość powietrza spowodowana niską emisją (a w niektórych gminach np. Skąta – katastrofalna). ▪ Rozproszona zabudowa, co powoduje wysokie koszty rozbudowy infrastruktury komunalnej (sieć wodno-ściekowa, gaz, drogi). ▪ Niska kultura współpracy i dialogu. ▪ Ogromny deficyt miejsc w żłobkach. ▪ Niedostępność wielu miejsc (w tym publicznych) dla osób z niepełnosprawnością (bariery architektoniczne, informacyjne).
Szanse (O)	Zagrożenia (T)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bliskość dwóch znaczących ośrodków metropolitalnych (Krakowa i Katowic), w których dostępnych jest szereg usług publicznych o charakterze ponadlokalnym w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej, kultury, sportu i rekreacji itp. ▪ Współpraca terytorialna części gmin w ramach Stowarzyszenia Otulina Krakowska (ZIT). ▪ Rozwój funkcji rezydencjonalnych części gmin (szczególnie w południowej części obszaru LGD (gminy powiatu krakowskiego), a co za tym idzie rozwój usług publicznych i poprawa ich dostępności. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nierozpoznane, długofalowe skutki światowej pandemii COVID-19, zarówno w sferze ekonomicznej, jak i społecznej. ▪ Niedostosowanie profilu usług publicznych, rozwiązań w ramach rynku pracy oraz struktury gospodarki do zmieniających się potrzeb społecznych. ▪ Rosnący problem chorób cywilizacyjnych i zwiększająca się liczba pacjentów z chorobami przewlekłymi. ▪ Depopulacja obszaru, a co za tym idzie mniejsze zasoby finansowe na świadczenie i rozwijanie usług ważnych z punktu widzenia jakości życia mieszkańców. ▪ Małe zrozumienie samorządów na obszarze dla potrzeby współdziałania w obszarze funkcjonalnym w zakresie wspólnego rozwijania usług publicznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, MRL, konsultacji ze społecznością lokalną

Tabela 10. Analiza SWOT w obszarze „Kapitał społeczny i wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem”

KAPITAŁ SPOŁECZNY I WSPARCIE GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM	
Mocne strony (S)	Słabe strony (W)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Silne więzi rodzinne, liczne rodziny wielopokoleniowe na terenach wiejskich. ▪ Duże poczucie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców obszaru. ▪ Rosnąca liczba i aktywność organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych. ▪ Obniżająca się liczba osób korzystających ze wsparcia środowiskowej pomocy społecznej. ▪ Duża liczba małych projektów realizowanych przez organizacje obywatelskie. ▪ Działające na obszarze LGD instytucje i organizacje pozarządowe specjalizujące się we wspieraniu osób z grup potrzebujących wsparcia (w tym szczególnie dzieci, kobiet i seniorów). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Brak wsparcia dla osób opiekujących się osobami zależnymi (opieka wytchnieniowa, edukacja, wsparcie psychologiczne). ▪ Deficyty finansowe i kadrowe w zatrudnianiu specjalistów do pracy z dzieckiem i rodziną. ▪ Mało miejsc w placówkach wsparcia dziennego przy lawinowa rosnącym zapotrzebowaniu na miejsca (tworzenie nowych miejsc wciąż nie pokrywa to potrzeb społecznych). ▪ Niewystarczająca i nie wszędzie dostępna oferty dotycząca zagospodarowania czasu wolnego dla seniorów (brakuje klubów seniora, UTW). ▪ Bardzo ograniczony dostęp do usług medycznych, w tym rehabilitacyjnych i badań. ▪ Brak działań systemowych w zakresie polityki prorodzinnej i wsparcia kobiet.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niewystarczająca dostępność oraz jakość usług społecznych i wsparcia rodziny. ▪ Niedostateczna aktywizacja zawodowa i integracja osób z niepełnoprawnością i grup zagrożonych marginalizacją. ▪ Niedostateczna jakość kapitału ludzkiego (niski poziom wykształcenia, niedopasowanie kwalifikacji do oczekiwań pracodawców). ▪ Niedostateczny poziom wiedzy i doświadczenia lokalnych liderów na temat organizowania życia społecznego w małych miejscowościach. ▪ Niższa aktywność kobiet na rynku pracy (większa liczba bezrobotnych kobiet niż mężczyzn). ▪ Mała kultura współpracy i dialogu. ▪ Słabe mechanizmy partycypacji i realnego włączania mieszkańców do współdecydowania o ważnych kwestiach rozwojowych. ▪ Zróżnicowanie międzygminne w przekazywaniu środków dla NGO. ▪ Nieprzyjazny system finansowania NGO.
Szanse (O)	Zagrożenia (T)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozwój podmiotów ekonomii społecznej w zakresie świadczenia usług społecznych. ▪ Rozwój i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie usług opiekuńczych i zdrowotnych. ▪ Zwiększenie społecznej świadomości w zakresie zachowań prozdrowotnych oraz wzrost skuteczności profilaktyki, wczesnej diagnostyki i rehabilitacji. ▪ Rozwój potrzeb aktywnego spędzania czasu wolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skutki pandemii COVID-19 dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu w najbliższych latach. ▪ Nieumiejętność radzenia sobie z zagrożeniami cywilizacyjnymi, w efekcie pogłębiający się kryzys rodziny i rozpad więzi społecznych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, MRL, konsultacji ze społecznością lokalną

4.2 Powiązania działań podejmowanych przez LGD z działaniami podejmowanymi w ramach pozostałych instrumentów terytorialnych

Na potrzeby kolejnego rozdziału (podrozdział 5.1. „Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym”) przeprowadzono analizę zgodności celów LSR z planami rozwojowymi poszczególnych samorządów (strategiami rozwoju gmin z obszaru), która potwierdziła spójność kierunków rozwoju, a w wielu obszarach także ich komplementarność na terenie gmin tworzących obecną Lokalną Grupę Działania. W przypadku gmin planowane działania koncentrują się na rozbudowie infrastruktury. Cele LSR mają przede wszystkim charakter społeczny – koncentrują się na mieszkańcach (inkluzywność i aktywizacja społeczna) oraz aktywizacji gospodarczej. We wspomnianym rozdziale, w układzie tabelarycznym, wskazano także na zgodność celów opracowywanej LSR z celami opracowywanej obecnie Strategii ZIT Otulina Krakowska.

Pięć z jedenastu gmin tworzących LGD Nad Białą Przemszą tj. Iwanowice, Jerzmanowice-Przegonia, Krzeszowice, Skąta oraz Sułoszowa **wchodzą w skład Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska** i będą realizowały drugi z dostępnych w tej perspektywie instrumentów finansowych jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Przygotowując strategię LGD wzięto pod uwagę, iż część ważnych dla obszaru projektów będzie realizowana z

wykorzystaniem instrumentu ZIT. Cele i zakres wsparcia w ramach strategii IIT Otulina Podkrakowska dedykowany będzie wzmocnieniu funkcji miejskich i powiązań z MOF, natomiast cele i działania przewidziane w ramach LSR koncentrują się na rozwoju obszarów wiejskich i rozwiązywaniu specyficznych dla nich problemów zdiagnozowanych w ramach prac nad LSR. Jednocześnie działania wdrażane w ramach różnych instrumentów terytorialnych mają charakter komplementarny i wzajemnie się uzupełniają, natomiast te same działania nie będą realizowane z dwóch różnych instrumentów, a co za tym idzie nie zachodzi tutaj ryzyko podwójnego finansowania tych samych projektów.

LGD wesprze zarówno lokalne, jak i ponadlokalne inicjatywy, szczególnie uwzględniając realizację na swoim obszarze Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych poprzez prowadzenie stałej **analizy potrzeb mieszkańców obszarów wiejskich** oraz **działań informacyjnych i promocyjnych**.

Ponadto sześć z jedenastu tworzących LGD Nad Białą Przemszą tj. Bolesław, Bukowno, Klucze, Olkusz, Trzyciąż i Wolbrom leżą na terenie objętym interwencją Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

5 Spójność , komplementarność i synergia

5.1 Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym

Cele rozwojowe i obszary wsparcia definiowane w „Lokalnej Strategii Rozwoju dla LGD Nad Białą Przemszą” są w pełni zgodne z krajowymi dokumentami istotnymi z punktu widzenia konstruowania strategii LGD, tj. „Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030” oraz – co oczywiste – z „Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027”. Zgodności te wykazano w tabeli poniżej.

Natomiast z punktu widzenia regionalnego i subregionalnego istotne jest to, że opracowana Strategia wpisuje się w wizję rozwoju zawartą w najważniejszym regionalnym dokumencie strategicznym jakim jest „Strategia Rozwoju Województwa MAŁOPOLSKA 2030”, a także w wybrane priorytety wynikające z operacyjnego dokumentu służącego wdrożeniu polityki spójności na poziomie regionu, jakim są „Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 – 2027”. Cele są także zbieżne ze strategiami obu powiatów, na obszarze których działa LGD Nad Białą Przemszą (tj. powiatu krakowskiego i powiatu olkuskiego). Zbadano także powiązania z innym instrumentem terytorialnym przygotowywanym dla części gmin z obszaru jakim jest Zintegrowany Instrument Terytorialny „Otulina Podkrakowska”, który współtworzy pięć gmin wchodzących w skład LGD (tj. Gminy Krzeszowice, Jerzmanowice-Przebinia, Sułoszowa, Skała, Iwanowice) - w tym przypadku pokazano jak mocno oba instrumenty terytorialne (RLKS i ZIT) wzajemnie się uzupełniają i wzmacniają, tworząc wspólnie silne podstawy rozwoju obszaru współpracujących ze sobą – w różnych układach terytorialnych - gmin.

Co istotne projekty realizowane w ramach ZIT i RLKS **nie będą się nakładać na siebie, zatem nie istnieje ryzyko podwójnego finansowania tych samych działań**. Dokonano także przeglądu dokumentów strategicznych poszczególnych gmin wchodzących w skład LGD potwierdzając, iż tworzą one synergicznie powiązaną całość, która układa się we wspólną wizję rozwoju opartą z jednej strony na endogenicznych potencjałach obszaru, z drugiej na dążeniu do systematycznego podnoszenia jakości życia mieszkańców tego obszaru. Z uwagi na ograniczenia objętości niniejszego dokumentu zrezygnowano z prezentacji szczegółowej analizy w tym zakresie.

Poniżej zaprezentowano podstawowy wymiar komplementarności celów LGD na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Tabela 11. Zgodność pierwszego celu strategicznego z podstawowymi dokumentami strategicznymi poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego

Cel LSR	C.1. Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców
Przedsięwzięcia	<p>P.1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego;</p> <p>P.1.2. Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny;</p> <p>P.1.3. Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.</p> <p>Cel szczegółowy: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.</p> <p>Cel operacyjny: 2.1.3. Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego (działania: a) promocja i kultywowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich oraz zwiększanie dostępu mieszkańców tych obszarów do dóbr i usług kultury, rozwijanie przemysłu kreatywnego oraz zwiększanie wykorzystania technik teleinformatycznych w dostępie do dóbr kultury; b) promocja turystyczna mająca na celu wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów o wysokich walorach kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych oraz 2.2.3. Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych (działanie: wzmacnianie wsparcia marketingowego na poziomie regionalnym, w tym marketingu terytorialnego).</p>
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	<p>Cel strategiczny 8. Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa, w tym:</p> <p>CS.8.P.4. Poprawa dostępu do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej.</p> <p>CS.8.P.6. Poprawa dostępu do usług publicznych w zakresie opieki, zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego.</p>
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030)	<p>Obszar: Gospodarka</p> <p>Cel szczegółowy: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Kierunki działań: Konkurencyjność i przedsiębiorczość oraz Turystyka.</p> <p>Obszar: Małopolskie</p> <p>Cel szczegółowy: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie.</p> <p>Kierunki działań: Kultura i dziedzictwo.</p> <p>Obszar: Zarządzanie strategiczne rozwojem</p> <p>Cel szczegółowy: System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030.</p> <p>Kierunki działań: Współpraca i partnerstwo.</p> <p>Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie</p> <p>Cel szczegółowy: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach.</p>

	Kierunki działań: Rozwój obszarów wiejskich oraz Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.
Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 - 2027	<p>Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych.</p> <p>4(vi) wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych, w tym: Rozwój i promocja oferty turystycznej: budowa, rozbudowa i promocja produktów turystycznych, np. turystycznych szlaków tematycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu) oraz przedsięwzięcia infrastrukturalne w sektorze kultury ukierunkowane będą w szczególności na rozwijanie aktywności społecznej; wsparcie w zakresie dokumentowania, zachowywania i upowszechniania dziedzictwa niematerialnego; wsparcie obiektów, które mają charakter zabytkowy oraz konserwacja zabytków ruchomych; rozwój i udostępnianie szlaków kulturowych.</p>
Strategie powiatowe (olkuska i krakowska)	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Olkuskiego na lata 2016-2023</p> <p>Cel strategiczny I: Zwiększenie konkurencyjności gospodarki lokalnej powiatu olkuskiego. Cel operacyjny: 1.3. Tworzenie warunków dla systematycznego wzrostu liczby miejsc pracy na terenie powiatu olkuskiego.</p> <p>Cel strategiczny IV. Kształtowanie zintegrowanej i różnorodnej oferty czasu wolnego. Cele operacyjne: 4.1. Rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i turystyczno-rekreacyjnej oraz 4.2. Budowa i promocja zintegrowanej oferty czasu wolnego na terenie powiatu olkuskiego.</p> <p>Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030</p> <p>Cel strategiczny 3. Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki powiatu krakowskiego. Cel operacyjny 3. Tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich.</p> <p>Cel strategiczny 7. Współpraca samorządowa i kształtowanie wizerunku powiatu krakowskiego. Cel operacyjny 4. Rozwój potencjału turystycznego powiatu krakowskiego.</p>
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - „Otulina Podkrakowska”	<p>Obszar współpracy: Oferta czasu wolnego</p> <p>Cel strategiczny 2. Otulina Podkrakowska przestrzenią atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty czasu wolnego, wzmocniającej jej atrakcyjność osadniczą i turystyczną.</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Rozwój oferty oraz wzrost aktywności i uczestnictwa mieszkańców w kulturze, w takich kierunkach interwencji jak: poprawa dostępności i jakości bazy oraz wyposażenia instytucji kultury, ochrona i opieka nad zabytkami oraz ich włączanie w obieg społeczny i turystyczny, zachowanie, kultywowanie i wypromowanie niematerialnego dziedzictwa kulturowego, doskonalenie i integracja kadr kultury, rozwój i upowszechnienie lokalnej oferty kulturalnej (oraz szerzej: oferty czasu wolnego) wśród mieszkańców gmin Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska.</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Wykreowanie i wypromowanie zintegrowanej oraz atrakcyjnej oferty rekreacyjnej i turystycznej, w takich kierunkach interwencji jak: kreowanie, rozwój oraz</p>

	sieciowanie atrakcji i produktów turystycznych w skali gmin Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska oraz wspólna promocja atrakcji i produktów turystycznych.
--	---

Źródło: opracowanie własne

Wszystkie **trzy przedsięwzięcia** zdefiniowane w ramach tego celu wykazują **pełną, wewnętrzną komplementarność i synergię**. Oparte są bowiem na oczywistych potencjałach obszaru – przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych oraz wykorzystają premię położenia pomiędzy dwoma dynamicznie rozwijającymi się metropoliami: katowicką i krakowską. Dość powiedzieć, że aglomerację krakowską zależność od koncepcji i przyjętych kryteriów delimitacji obszarów zamieszkuje **od 1 mln do 1,639 mln osób**, a konurbację śląską **od 2,2 mln do 3,5 mln osób**. Obszar LGD nie będzie obszarem o rozwiniętej długoterminowej ofercie pobytowej – ale już jest i należy to wzmacniać - obszarem turystyki weekendowej, turystyki iwentowej czy turystyki tematycznej, w tym: przyrodniczej – Ojcowski Park Narodowy i cenne obszary chronione, krajoznawczej – Pustynia Błędowska, skałki, jaskinie, unikatowe utwory geologiczne, historycznej – cenne zamki (Pieskowa Skała), ich ruin (Tenczyn w Rudnie i Rabsztynie), podziemna trasa w Olkuszu, pielgrzymkowej – klasztory w Czernej i Imbramowicach. Taka wielkość atrakcji zgromadzona na tak relatywnie niewielkim obszarze i w takiej bliskości stolic dwóch regionów sprawia, iż obszar ten predestynowany jest także do rozwoju oferty zielonych szkół i turystyki dziecięcej. Wreszcie turystyka rowerowa i jeździecka wykorzystująca bogactwo ciekawych terenów i niezłe już rozwiniętą sieć dróg rowerowych oraz oznakowanych szlaków jeździeckich.

Nie będą to długie – kilkunastodniowe pobyty, ale przygotowanie oferty pobytowej zarówno w układzie weekendowym, jak i kilku- (cztero-, pięcio-) dniowym jest niespotykaną szansą rozwoju tego obszaru, który w promieniu ok. 70 km jazdy samochodem zamieszkuje w zależności od szacunków od 3,2 do 5,1 mln ludzi (!).

Stąd cały pierwszy cel poświęcono właśnie wzmocnieniu infrastruktury turystycznej, tworzeniu jeszcze atrakcyjniejszej oferty oraz jej lepszemu opisaniu i wypromowaniu. Pierwsze przedsięwzięcie w największym stopniu dotyka rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, a także infrastruktury kultury, w tym także zabytków – tworzenia nowych produktów, wzmacniania i rozwijania już istniejących, większej dbałości o posiadane dziedzictwo. Głównym realizatorem działań w ramach tego przedsięwzięcia będą samorządy i instytucje publiczne tworzące warunki do wzmocnienia produktu turystycznego i kulturalnego obszaru i uczynieniem go atrakcyjnym dla potencjalnych gości. Drugie przedsięwzięcie ma skupiać się na lepszej promocji obszaru, na budowaniu pól współpracy (wewnętrznej i zewnętrznej) dla wzmacniania produktu i marki turystycznej, a także utrwalania cennych zbiorów dla przyszłych pokoleń (digitalizacja). W tym przypadku głównymi realizatorami działań będą organizacje pozarządowe oraz w pewnym zakresie jednostki gminne zajmujące się promocją i współpracą. I wreszcie trzecie przedsięwzięcie w całości oddane jest przedsiębiorcom z szeroko rozumianej branży „przemysłu czasu wolnego”. To oni – wykorzystując rozwijaną infrastrukturę i ofertę turystyczno-kulturalną, coraz większą rozpoznawalność obszaru oraz zwiększającą się liczbę osób odwiedzających obszar, mają być realizatorami przedsięwzięć, które przyniosą efekty w postaci rozwoju lokalnych firm, tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy, a w konsekwencji będą się przyczyniać do tego, że obszar LGD będzie dobrym miejscem do pracy i życia dla jego obecnych mieszkańców. To właśnie poprzez stwarzanie warunków do rozwoju obszaru interwencje podejmowane w ramach tego celu przyczyniać się będą do powstrzymania zjawiska depopulacji, wzrostu zamożności mieszkańców, a w konsekwencji przeciwdziałając będą wykluczeniu społecznemu i poczuciu, iż mieszkanie na obszarach peryferyjnych stwarza gorsze szanse rozwoju i realizacji własnych potrzeb i aspiracji (szczególnie wśród ludzi młodych).

Powyżej zarysowane podejście bardzo mocno integruje i wiąże poszczególne sektory nie tylko zachęcając je do wzajemnego „widzenia siebie” i podejmowanych przez siebie działań, ale także zachęca do permanentnej współpracy w celu budowania wspólnego i spójnego produktu turystycznego, który będzie nie tylko wspólny dla kilku gmin z obszaru, ale także który w różnych wymiarach będzie przenikał się pomiędzy działaniami

samorządów, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców na wzór już podejmowanych działań, co w konsekwencji zagwarantuje, iż oferowany produkt turystyczny będzie kompleksowy, a dzięki temu wypromowany i rozpoznawalny w skali co najmniej regionalnej, a miejscowej ludności i przedsiębiorcom przyniesie wielokrotnie korzyści z efektu skali.

Tabela 12. Zgodność drugiego celu strategicznego z podstawowymi dokumentami strategicznymi poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego

Cel LSR	C.2 Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD
<p>Przedsięwzięcia</p>	<p>P.2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE);</p> <p>P.2.2. Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego;</p> <p>P.2.3. Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”.</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</p>	<p>Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.</p> <p>Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.</p> <p>Cel operacyjny: 1.5.1. Infrastruktura transportowa (działanie: lepsze skomunikowanie głównie obszarów miejsko-wiejskich i wiejskich z miastami, jak również inwestycje zwiększające dostępność do usług publicznych wewnątrz jednostek administracyjnych; działania poprawiające dostępność przestrzeni, dóbr i usług).</p> <p>Cel szczegółowy: 1.5.4. Infrastruktura łączności elektronicznej (działania: kontynuacja wsparcia infrastrukturalnego i przedsięwzięć podnoszących jakość oraz dostępność usług publicznych na obszarach wiejskich).</p> <p>Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.</p> <p>Cel szczegółowy 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych (działania: włączenie mieszkańców w proces oceny jakości życia i jakości usług publicznych, badania potrzeb oraz dostarczania usług publicznych lokalnie; koordynacja działań sąsiadujących JST w zakresie planowania i dostarczania usług, integracja ich świadczenia; adaptację dobrych praktyk w zakresie podnoszenia jakości i dostępności usług publicznych, w tym innowacyjnych sposobów świadczenia usług i uspołecznionych procesów monitoringu ich jakości).</p>
<p>Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027</p>	<p>Cel strategiczny 8. Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa, w tym:</p> <p>CS.8.P.5. Poprawa dostępu do usług transportu publicznego.</p> <p>CS.8.P.7. Poprawa dostępu do usług komercyjnych.</p> <p>CS.8.P.10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich.</p>

	CS 8.P.11. Stymulowanie rozwoju lokalnego przez innowacje, cyfryzacje i wykorzystanie potencjału endogenicznego.
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030)	<p>Obszar: Klimat i środowisko</p> <p>Cel szczegółowy: Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej.</p> <p>Kierunki działań: Ograniczanie zmian klimatycznych oraz Edukacja ekologiczna.</p> <p>Obszar: Gospodarka</p> <p>Cel szczegółowy: Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.</p> <p>Kierunki działań: Innowacyjność; Konkurencyjność i przedsiębiorczość; Cyfrowa Małopolska.</p> <p>Obszar: Zarządzanie strategiczne rozwojem</p> <p>Cel szczegółowy: System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030.</p> <p>Kierunki działań: Współpraca i partnerstwo.</p> <p>Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie</p> <p>Cel szczegółowy: Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach.</p> <p>Kierunki działań: Rozwój obszarów wiejskich oraz Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.</p>
Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 - 2027	<p>CP 1. Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej:</p> <p>(iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.</p> <p>CP 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetyki, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem:</p> <p>(i) promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej</p> <p>(ii) promowanie odnawialnych źródeł energii</p> <p>(iv) wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe</p> <p>(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p> <p>CP 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych:</p> <p>(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.</p>
Strategie powiatowe (olkuska i krakowska)	Strategia Rozwoju Powiatu Olkuskiego na lata 2016-2023

	<p>Cel strategiczny I. Zwiększenie konkurencyjności gospodarki lokalnej powiatu olkuskiego.</p> <p>Cel operacyjny: 1.4. Poprawa powiązań komunikacyjnych powiatu dla zwiększenia konkurencyjności gospodarczej i aktywizacji ekonomicznej mieszkańców.</p> <p>Cel strategiczny II. Efektywne zarządzanie rozwojem powiatu w oparciu o partnerskie mechanizmy współpracy oraz mobilizowanie zasobów.</p> <p>Cel operacyjny: 2.2. Zabezpieczenie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze zdrowotnym i społecznym.</p> <p>Cel strategiczny III. Poprawa parametrów środowiskowych oraz ochrona bioróżnorodności na terenie powiatu olkuskiego.</p> <p>Cel operacyjny: 3.1. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.</p> <p>Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030</p> <p>Cel strategiczny 1. Wzmocnienie systemu świadczenia usług pomocy społecznej i usług zdrowotnych.</p> <p>Cel operacyjny 1. Rozwój infrastruktury oraz usług zdrowotnych i usług pomocy społecznej dla osób wymagających wsparcia.</p> <p>Cel strategiczny 2. Kształcenie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego powiatu krakowskiego.</p> <p>Cel operacyjny 2. Wspieranie i upowszechnianie działań w zakresie kultury oraz sportu.</p> <p>Cel strategiczny 4. Ochrona, kształtowanie i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego powiatu krakowskiego.</p> <p>Cele operacyjne: 1. Utrzymanie wysokiego stanu środowiska naturalnego oraz 2. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego.</p> <p>Cel strategiczny 6. Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej powiatu krakowskiego oraz zapewnienie bezpieczeństwa jego mieszkańcom.</p> <p>Cele operacyjne: 1 Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej oraz 3. Poprawa bezpieczeństwa na terenie powiatu krakowskiego.</p>
<p>Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - „Otulina Podkrakowska”</p>	<p>Obszar współpracy: Klimat, przestrzeń i środowisko</p> <p>Cel strategiczny 1. Otulina Podkrakowska dbająca o wysoką jakość środowiska i dążąca do neutralności klimatycznej.</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Eliminacja zanieczyszczeń oraz ograniczenie niekorzystnego wpływu na klimat, w tym kierunki interwencji: rozwój energetyki rozproszonej oraz podnoszenie stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowych technologii; poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym oraz poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Cel operacyjny 1.4. Zwiększenie efektywności systemu komunikacyjnego oraz rozwój zrównoważonej mobilności, w tym kierunki interwencji: rozwój infrastruktury do obsługi podróżnych oraz wspólne planowanie i zarządzanie systemem transportowym.</p>

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Małopolski Zachodniej	<p>Cel nadrzędny: złagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji Małopolski Zachodniej w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu oraz przygotowanie podregionu na negatywne skutki transformacji po 2030 roku.</p> <p>Cel szczegółowy 2: Stabilna i zróżnicowana niskoemisyjna gospodarka ze zminimalizowaną presją środowiskową.</p> <p>Cel szczegółowy 3: 3. Wysoka jakość i atrakcyjność środowiska.</p>
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach drugiego celu LSR **wykazują pełną, wewnętrzną komplementarność i synergię**. Dotykają one zagadnień skierowanych głównie „do wewnątrz” obszaru, które mają sprawiać, iż obszar LGD będzie dobrym miejscem do życia dla obecnych i przyszłych mieszkańców. Cel ten wykazuje także komplementarność z pierwszym oraz trzecim celem strategii.

Przedsięwzięcia w nim zawarte dotyczą z jednej strony kwestii ważnych i dla mieszkańców, i dla gości odwiedzających obszar tj. związanych z dbałością o środowisko naturalne, czyste powietrze, promocję efektywności energetycznej i wykorzystania OZE, a poprzez to zapobiegania zmianom klimatycznym, a z drugiej większej dostępności usług i poprzez to stwarzania dobotnych warunków do życia.

Szczególnie nowo włączone do LGD gminy z obszaru powiatu krakowskiego to tereny o dużym potencjale osiedlania się przez osoby „uciekające” z aglomeracji krakowskiej – jednym z powodów poszukiwania nowego miejsca do życia jest chęć zamieszkania w czystym, nieskażonym środowisku, jednocześnie tej samej potrzeby nie można odmówić obecnym mieszkańcom obszaru LGD. Także dla turystów odpoczynek i rekreacja w warunkach czystej nieskażonej przyrody i czystego powietrza jest warunkiem wyboru obszaru LGD jako miejsca spędzania wolnego czasu. Jednocześnie obszar nie będzie atrakcyjnym miejscem do życia, jeżeli nie będzie swoim mieszkańcom oferował dostępu do infrastruktury i usług publicznych – zarówno w wymiarze transportowym, cyfrowym, jak i poprzez podejmowanie szeregu działań dedykowanych osobom ze specjalnymi potrzebami, tak aby w żaden sposób nie czuły się wykluczone ze społeczeństwa i nie odczuwały żadnych trudności w równym korzystaniu ze wszelkich usług oferowanych na obszarze LGD. Działania te – w ramach celu drugiego – zostaną wzmocnione poprzez zachęcenie przedsiębiorców z obszaru LGD do podejmowania działań, których celem będzie rozwijanie innowacji w firmach i tworzenie innowacyjnych firm. Wydaje się, że stworzenie mechanizmów, które zachęcać będą obecnych i przyszłych przedsiębiorców do inwestowania w sektory innowacyjne i kreatywne (zgodne z kierunkami określanymi w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”) będzie elementem przełamania obrazu obszarów wiejskich, położonych na uboczu dużych ośrodków miejskich, jako miejsc gdzie nie może rozwijać się nowoczesna i innowacyjna gospodarka, a tym samym miejsc które nie stwarzają szansy dla ludzi młodych, kreatywnych i pragnących rozwijać swoje przedsiębiorstwa w oparciu o najwyższe światowe technologie, a także tworzyć atrakcyjne, dobrze płatne miejsca pracy dla siebie i swoich pracowników.

Zatem także w przypadku tego celu integrowane są działania różnych sektorów oraz wspierane jest współdziałanie zarówno podmiotów publicznych, organizacji pozarządowych, jak i przedsiębiorców w tworzeniu atrakcyjnej oferty usług publicznych, a także podnoszenia jakości życia poprzez zwiększanie dostępności (w najróżniejszych wymiarach) do tych usług, a także tworzenie warunków do wzmocnienia potencjału przedsiębiorstw, które rozwijać się będą w oparciu o nowoczesne technologie zwiększając tym samym innowacyjność obszaru LGD i niwelując dysproporcje rozwojowe pomiędzy większymi aglomeracjami, a ośrodkami peryferyjnymi.

Tabela 13. Zgodność trzeciego celu strategicznego z podstawowymi dokumentami strategicznymi poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego

Cel LSR	C.3 Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD
Przedsięwzięcia	<p>P.3.1. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży;</p> <p>P.3.2. Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;</p> <p>P.3.3. Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych;</p> <p>P.3.4. Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD;</p> <p>P. 3.5. Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel szczegółowy: 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów. Cel operacyjny: 1.5.3. Infrastruktura społeczna (w tym działania poprawiające dostępność przestrzeni, dóbr i usług; zwiększenia dostępności usług dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami).</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych Cel szczegółowy: 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Cel operacyjny: 2.1.3. Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego (w tym deinstytucjonalizacja usług opiekuńczych i zdrowotnych, w tym rozwój usług medycznych świadczonych w modelu telemedycznym; tworzenie warunków do rozwoju srebrnej gospodarki oraz ekonomii społecznej zakorzenionej lokalnie, a w szczególności przedsiębiorczości społecznej; zwiększanie partycypacji społecznej i wpływu obywateli (oraz organizacji pozarządowych) na życie i przestrzeń publiczną).</p>
Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	<p>Cel strategiczny 8. Promowanie zatrudnienia, wzrostu, równości płci, w tym udziału kobiet w rolnictwie, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki o obiegu zamkniętym i zrównoważonego leśnictwa, w tym:</p> <p>CS.8.P.6. Poprawa dostępu do usług publicznych w zakresie opieki, zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego.</p> <p>CS.8.P.10. Włączenie osób z grup defaworyzowanych lub wykluczonych na obszarach wiejskich.</p> <p>CS.8.P.11. Zaangażowanie młodych w życie lokalne, w tym w podejmowaniu decyzji, tworzenie sieci społeczność.</p>
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030)	<p>Obszar: Małopolskie</p> <p>Cel szczegółowy: Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie. Kierunki działań: Małopolskie rodziny; Opieka zdrowotna; Edukacja; Rynek pracy.</p> <p>Obszar: Zarządzanie strategiczne rozwojem</p> <p>Cel szczegółowy: System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030. Kierunki działań: Współpraca i partnerstwo.</p>

<p>Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021 - 2027</p>	<p>Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych:</p> <p>4 (i) poprawę skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i wspieranie ekonomii społecznej.</p> <p>4. (ii) poprawę równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.</p> <p>4. (iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych.</p> <p>4 (h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.</p> <p>4 (k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.</p>
<p>Strategie powiatowe (olkuska i krakowska)</p>	<p>Strategia Rozwoju Powiatu Olkuskiego na lata 2016-2023</p> <p>Cel strategiczny II. Efektywne zarządzanie rozwojem powiatu w oparciu o partnerskie mechanizmy współpracy oraz mobilizowanie zasobów.</p> <p>Cele operacyjne: 2.1. Wzmacnianie kapitału intelektualnego oraz 2.2 Zabezpieczenie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze zdrowotnym i społecznym, a także 2.3. Wieloszczeblowe zarządzanie polityką rozwoju.</p> <p>Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021-2030</p> <p>Cel strategiczny 1. Wzmocnienie systemu świadczenia usług pomocy społecznej i usług zdrowotnych.</p> <p>Cel operacyjny 2. Doskonalenie systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.</p> <p>Cel strategiczny 2. Kształcenie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego powiatu krakowskiego.</p> <p>Cele operacyjne: 1. Kształtowanie warunków rozwoju kapitału społecznego oraz 3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Cel strategiczny 3. Tworzenie i promowanie warunków dla rozwoju gospodarki powiatu krakowskiego.</p> <p>Cele operacyjne: 1. Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo oraz 4. Wysoka jakość kształcenia i dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych.</p> <p>Cel strategiczny 7. Współpraca samorządowa i kształtowanie wizerunku powiatu krakowskiego.</p>

	Cel operacyjny 2. Współpraca wewnątrz powiatu krakowskiego oraz z otoczeniem zewnętrznym.
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych - „Otulina Podkrakowska”	Obszar współpracy: Zarządzanie, usługi i współpraca Cel strategiczny 3. Otulina Podkrakowska nowocześnie i partnersko zarządzana, zapewniająca dostępność wysokiej jakości usług publicznych, zorientowana na trwałą, wrażliwą społecznie i terytorialnie zrównoważony rozwój. Cel operacyjny 3.1. Zapewnienie dostępnej, efektywnej i nowoczesnej oferty edukacyjnej, w tym kierunki interwencji: poprawa dostępności i jakości bazy oraz wyposażenia placówek edukacyjnych, w tym pod kątem osób ze specjalnymi potrzebami; podniesienie jakości kształcenia ogólnego i edukacji przedszkolnej; poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży szkolnej oraz doskonalenie i integracja kadr oświatowych.
Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Małopolski Zachodniej	Cel nadrzędny: złagodzenie społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji Małopolski Zachodniej w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu oraz przygotowanie podregionu na negatywne skutki transformacji po 2030 roku. Cel szczegółowy 1: Aktywni zawodowo i społecznie mieszkańcy.

Źródło: Opracowanie własne

Także w przypadku trzeciego z celów LSR cechuje się on **wysoką komplementarnością** zarówno z dokumentami strategicznymi, jak i wcześniej podejmowanymi już działaniami, a także charakteryzuje się wewnętrzną **synergią**. Definiowana jest ona głównie przez pryzmat włączenia społecznego osób w gorszym położeniu oraz wzmacnianiu kapitału społecznego obszaru LGD. Zaś nadrzędnym celem podejmowanych interwencji jest poprawa sytuacji osób w trudniejszym położeniu, a także aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna i kulturalna mieszkańców obszaru LGD. Równie ważnym celem planowanych do podjęcia w ramach tego celu działań jest wzmocnienie warunków do tworzenia społeczeństwa obywatelskiego – aktywizacja lokalnych liderów, wzmacnianie potencjału lokalnych organizacji pozarządowych, przygotowywanie ich do przejmowania części zadań publicznych od samorządów z obszaru.

W ramach tego celu w szczególny sposób interwencje **kierowane będą do grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR:** dzieci i młodzieży, osób starszych, kobiet, osób z niepełnosprawnościami.

Placówki wsparcia dziennego dla dzieci, nazywane zwykle świetlicami środowiskowymi, mają pomagać w szczególności rodzinom, napotykałym trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych. Dotychczasowe doświadczenia LGD wskazują, iż efektywne działania podejmowane w tego typu placówkach wpływają na rozwój osobowości dzieci, ich postępy w nauce oraz kształtowanie relacji społecznych opartych na wzajemnej pomocy, współpracy i solidarności. Jednocześnie oferta i dostępność tych placówek na obszarze LGD jest ciągle zbyt mała.

Druga grupa objęta szczególnym zainteresowaniem w ramach wdrażanych przedsięwzięć to osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek. Jako działania uzupełniające przewidziano wsparcie opiekunów nieformalnych, tak aby zwiększyć dostępność usług związanych z wspieraniem osób potrzebujących. Ważne jest, aby tego typu wsparcie miało charakter środowiskowy i personalny – było udzielane lokalnie, w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej, z uwzględnieniem jej stanu zdrowia i zdolności psychofizycznych.

Podejmowane będą także działania związane z aktywizacją społeczną i zawodową – zarówno osób dorosłych (szkolenia, elementy dokształcania zawodowego), jak i dla dzieci z rodzin objętych pomocą społeczną w zakresie

ich aktywizacji społecznej i tworzenia warunków do lepszego radzenia sobie w codziennym życiu i edukacji, a w konsekwencji wychodzenia z sytuacji kryzysowych.

Bardzo ważnym działaniem, które ma się przyczynić do włączenia społecznego osób w gorszym położeniu i poprawić ich sytuację będą przedsięwzięcia, które przygotowują i zaktywizują lokalnych liderów i liderki do większej aktywności w podejmowaniu inicjatyw lokalnych nakierowanych na wsparcie osób w niekorzystnej sytuacji, a także szeroko rozumiane budowanie kapitału społecznego na obszarze LGD, co znacząco powinno podnieść jakość życia w gminach tworzących LGD.

Kolejny cel do kompleksowe wsparcie osób będących w gorszym położeniu – zarówno poprzez rozwój infrastruktury, jak i działania aktywizacyjne.

Także w ramach tego celu przewidziano możliwość realizacji przez przedsiębiorców przedsięwzięć związanych z usługami społecznymi – oznacza to, iż nie tylko samorządy i organizacje pozarządowe działają na rynku usług społecznych i edukacyjnych, ale że dopuszczona zostanie tutaj realizacja także przedsięwzięć przez lokalnych przedsiębiorców – co nie tylko podniesie różnorodność oferowanych usług i poprawi ich jakość, ale także będzie elementem budowania kapitału na obszarze działania LGD.

Wartość dodana podejścia LEADER

Przyjęta filozofia pracy nad Strategią angażująca od samego początku wszystkie zainteresowane osoby i instytucje ze wszystkich gmin obszaru (zob. podrozdział „Partycypacja społeczna na etapie przygotowania LSR”) przyniosła efekt nie tylko w postaci zaangażowania naprawdę dużej grupy interesariuszy, ale przede wszystkim wypracowania wspólnie i w bardzo zróżnicowanych i przekrojowych zespołach takich rozwiązań, które są zarówno oczekiwane przez lokalną społeczność, jak i dają realną szansę na dokonanie pozytywnej zmiany w efekcie ich wdrożenia. Dodatkowym aspektem było – szczególnie w pracy warsztatowej, ale także na etapie wypełniania ankiet na różnych etapach opracowywania dokumentu – danie uczestnikom procesu realnego poczucia sprawstwa. Ich opinie, ich oczekiwania, ich postulaty były poddawane szerokiej dyskusji i służyły budowaniu całego dokumentu – poczynając od wspólnej refleksji o wartościach obszaru, o tym co łączy lokalną społeczność, na jakich elementach warto budować wspólny rozwój, poprzez wspólne wypracowywanie celów, rodzajów przedsięwzięć, aż po wspólne planowanie alokacji, a także refleksję jakimi kryteriami powinno się kierować w trakcie przyszłego wyboru operacji. Dodatkowo zagwarantowało **to wielość perspektyw i dostosowanie proponowanych rozwiązań do różnych grup odbiorców docelowych.**

WARSZTATY STRATEGICZNE

Podejście LEADER w praktyce

Wielość
perspektyw
pozwoili na
dostosowanie
proponowanych
rozwiązań do
różnych potrzeb
grup
docelowych

Wymiernym efektem tego podejścia było zaproponowanie takiej konstrukcji celów i przedsięwzięć, która dopuszcza w każdym z celów pełny katalog beneficjentów i wzajemną przenikalność zaproponowanych przedsięwzięć. Wydaje się to doskonałą emanacją idei LEADERa jaką jest **trójsektorowość** wyrażająca się we współpracy sektorów publicznego, gospodarczego i społecznego dla realizacji przyjętych celów. Podejście to –

zdaniem osób i instytucji tworzących „Strategię” zagwarantuje w przyszłości osiągnięcie lepszych rezultatów – z punktu widzenia całego obszaru i większego wpływu na budowanie lokalnego kapitału społecznego, a w konsekwencji większego wpływu realizowanych operacji na rozwój obszaru objętego strategią LGD.

Sposób prowadzenia całego procesu strategicznego, rozciągnięcie go w czasie, wielość zastosowanych metod (ankiety, warsztaty, spotkania, informacje przekazywane z wykorzystaniem najróżniejszych, dostosowanych do percepcji danej grupy, kanałów) zagwarantował, że każdy kto był zainteresowany wzięciem w nim udziału, miał realną możliwość wypowiedzenia się w całym procesie i gwarancję, że jego zdanie zostanie wysłuchane i wzięte pod uwagę. Zatem elastyczność, animacja i komunikacja były tymi elementami, które były dla nas ważne w pracy nad opracowaniem strategii.

Jesteśmy także przekonani, że takie podejście do procesu tworzenia polityki rozwoju obszaru LGD bardzo mocno przyczynia się do wzmacniania lokalnych liderów i tworzy lepsze podwaliny pod angażowanie wielu „aktorów” rozwoju lokalnego i współpracy międzygminnej na rzecz realizacji wspólnych celów rozwojowych. Dając tym samym możliwość holistycznego i zintegrowanego podejścia do rozwoju. Jest też zachętą – dzięki zaprezentowaniu spójnej wizji rozwoju - dla innych podmiotów (samorządów z obszaru LGD, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców) do sięgania po inne, niż środki z RLKS, źródeł finansowania projektów i działań, które będą komplementarne do priorytetów wskazanych w LSR i będą wzmacniały przyjętą ścieżkę rozwoju.

Dobór zakresów wsparcia

Dobór zakresów wsparcia wynika z **pogłębionej diagnozy obszaru**. Część przedsięwzięć (wszystkie w celu pierwszym i część w celu drugim) jest budowana na potencjałach i silnych stronach obszaru LGD, co gwarantuje zarówno adekwatność proponowanych działań, jak i duże zainteresowanie ich wdrażaniem, daje też gwarancję pozytywnego wpływu na sytuację społeczno-ekonomiczną obszaru i poprawę warunków do życia (np. dzięki nowym źródłom zarobku) dla jego mieszkańców. Pozostałe przedsięwzięcia (w celu drugim i wszystkie w celu trzecim) oparte są głównie na deficytach i potrzebach mieszkańców. Wszystkie one wypracowane są w sposób oddolny i wynikają zarówno z analizy danych zastanych, jak i aspiracji mieszkańców oraz obiektywnych barier rozwojowych.

Taki dobór celów i przedsięwzięć daje największą gwarancję wykorzystania zarówno silnych stron obszaru – szczególnie w zakresie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, turystycznych i kulturowych, jak i odpowiadania na deficyty obszaru w zakresie dostępności części usług, dostępności komunikacyjnej, potrzebę lepszej dbałości o jakość powietrza i wykorzystania rozwiązań proekologicznych, a przede wszystkim wykluczenia części grup społecznych, w tym szczególnie ludzi młodych, niesamodzielnych i starszych.

Ważne także było dla twórców strategii, aby tak konstruować cele i przedsięwzięcia, aby każdy z celów był dostępny (w sensie możliwości opracowania projektów) dla każdego sektora – publicznego, społecznego i gospodarczego i także ten element udało się wypracować w trakcie warsztatów, spotkań i konsultacji z szerokim gronem interesariuszy.

Wybór dostępnych źródeł finansowania

Na wstępie należy podkreślić, że opracowana strategia ma formułę wielofundusową, co już „na wejściu” zwiększa wachlarz możliwych interwencji i ich źródeł finansowania.

Opracowana „Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą”” jako dokument planistyczny w bardzo precyzyjny sposób wskazuje priorytety jakie stawia przed sobą Stowarzyszenie i stanowi także swoistą „mapę drogową” do sięgania po inne dostępne środki. Potwierdzeniem tej tezy są doświadczenia LGD w pozyskiwaniu środków (z innych źródeł niż RLKS) i realizacji szeregu projektów, które na przestrzeni ostatnich lat dotyczyły szeregu podobnych obszarów tematycznych, jak te, które zarysowano w

obecnej strategii, żeby wspomnieć tylko ostatnio zrealizowane projekty z zakresu rozwoju produktu turystycznego, wsparcia dla dzieci i młodzieży, czy szerzej grup defaworyzowanych, np.:

- projekt pt. „Sieć ścieżek konnych północnej Małopolski”, którego celem było utworzenie szlaku ścieżek konnych na obszarze Jury Krakowsko-Częstochowskiej; projekt był realizowany przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego” w ramach działania „Małopolska Gościńska”;
- projekt „Utworzenie pętli rowerowych oraz infrastruktury turystycznej na obszarze powiatu olkuskiego jako zintegrowanego produktu” realizowany w partnerstwie z Gminami Klucze, Olkusz oraz Wolbrom, a współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. W ramach projektu wytyczono i oznakowano trasy rowerowe oraz turystyczne w powiecie olkuskim o łącznej długości około 45,4 km;
- projekt pt. „Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Bolesławiu” realizowany w ramach RPO WM na lata 2014-2020 (poddziałanie 9.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne w regionie, Typ projektu: C. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek wsparcia dziennego), w ramach którego utworzono 30 nowych miejsc opieki i wychowania w ramach nowopowstałej placówki wsparcia dziennego w Bolesławiu;
- projekt pt. „Świetlica marzeń” realizowany w ramach RPO WM na lata 2014-2020 (poddziałanie 9.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne w regionie, Typ projektu: C. wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek wsparcia dziennego) dla 180 dzieci i młodzieży, w ramach którego powstała świetlica Perspektywy Kids w Jeźówce;
- projekt „Europejskie konsorcjum edukacji lokalnej” współfinansowany ze środków UE w ramach programu ERASMUS+ EDUKACJA DOROSŁYCH - AKCJA: Mobilność kadry edukacji dorosłych. Jego celem była poprawa jakości i innowacyjności usług edukacyjnych konsorcjum 3 instytucji: LGD „Nad Białą Przemszą”, Fundacji Laboratorium Inspiracji Społecznych oraz Stowarzyszenia Produkt Lokalny „Nad Białą Przemszą” poprzez zastosowanie praktyk europejskich oraz wzrost kompetencji ww. trzech instytucji w zakresie edukacji nieformalnej osób dorosłych, w szczególności grupy defaworyzowanej jaką są kobiety – mieszkanki terenów wiejskich.

Także w nadchodzącej perspektywie finansowej – jako uzupełnienie i rozwinięcie działań wynikających z opracowanej Strategii planuje się podejmowanie szeregu działań na następujące zakresy tematyczne, komplementarne i uzupełniające cele i przedsięwzięcia wskazane w LSR, w tym m.in.:

- związane z promocją i rozwijaniem produktów turystycznych (przewidywane źródła finansowania: Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, programy dotacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, programy dotacyjne MKiDN, programy dotacyjne NCK, Interreg Polska-Słowacja);
- związane z sieciowaniem podmiotów z obszaru LGD i współpracą, w tym międzynarodową (przewidywane źródła finansowania: FEM 2021-2027, programy dotacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego+, Interreg Polska-Słowacja);
- związane z przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym, promocją korzystania z OZE i szeroko rozumianą ochroną środowiska (przewidywane źródła finansowania: Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji);
- związane z elektromobilnością (przewidywane źródła finansowania: Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027);
- związane z aktywizacją społeczną mieszkańców obszaru objętego LSR (przewidywane źródła finansowania: FEM 2021-2027, dotacyjne MRiPS, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji);
- związane wymianą doświadczeń i szkoleniami z zakresu funkcji społecznych na rzecz dzieci i młodzieży oraz seniorów (przewidywane źródła finansowania: ERASMUS);
- i wiele innych w zależności od pojawiających się potrzeb i dostępnych źródeł finansowania.

Analizując proces diagnozowania obszaru i wyboru, który zakładał w pierwszym kroku wskazanie szerokiego katalogu obszarów tematycznych wynikających z potencjałów i potrzeb obszaru i jego mieszkańców, a następnie konieczność dokonania koncentracji w zaledwie trzech obszarach należy stwierdzić, iż fakt wskazania i wyboru tylko trzech obszarów nie przekreśla ważności pozostałych zdiagnozowanych zagadnień. Będą one realizowane z taką samą intensywnością, jak wskazane w strategii LSR, tyle że z innych źródeł finansowania, w szczególności innych osi priorytetowych „Funduszy Europejskich dla Małopolski” (w tym także w ramach zagwarantowanej dla Stowarzyszenia Otulina Krakowska alokacji w ramach instrumentu ZIT), środków krajowych, środków własnych samorządów, a także grantów pozyskiwanych przez organizacje pozarządowe z różnych źródeł.

Także dla operacji wynikających ze wskazanych celów tematycznych Strategia LGD – nie będzie jedynym źródłem finansowania projektów. Szczególnie projekty infrastrukturalne, ale nie tylko, należy traktować jak część większych projektów czy systemowych działań wdrażanych po pierwsze przez lokalne samorzady z obszaru LGD, ale też inne organizacje, a także lokalnych przedsiębiorców. Tym ważniejsza jest komplementarność opracowanej Strategii LGD ze strategiami lokalnymi, które w szeregu obszarów tematycznych potwierdzają ich priorytetowy charakter (np. turystyka, dziedzictwo kulturowe, jakość i dostępność usług, dostępność komunikacyjna, jakość środowiska i ochrona przyrody, edukacja, usługi społeczne, szczególnie dla grup zagrożonych marginalizacją itd.). Jest to gwarancja, iż środki zapisane w Strategii LGD stanowią będą jedynie niewielką część środków przeznaczanych na realizację działań i projektów komplementarnych do tych zapisanych w dokumencie.

Przyjęty sposób wdrażania LSR

Z uwagi na wzajemną synergię, a czasem także współzależność pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami, planuje się wdrożyć wielozakresowe nabory wniosków o wsparcie (a co najmniej harmonizację zakresów tematycznych następujących po sobie naborów wniosków), tak aby obie strony (instytucje i organizacje pozarządowe versus przedsiębiorcy) dokładnie wiedzieli jakie plany inwestycji i działań mają pozostali „gracze” w tym procesie, tak aby świadomie nawiązywać do równoległe zgłaszanych propozycji, czy wręcz móc tworzyć współzależne pakiety (np. publiczna infrastruktura związana z produktem turystycznym i równoległe zgłaszana oferta działań na planowanej do rozbudowy infrastrukturze czy działania dla osób z grup potrzebujących wsparcia (dzieci, młodzieży, seniorów, po tym kiedy powstanie lub zostanie odnowiona infrastruktura, w której te zajęcia mogą być realizowane).

Dobór dostępnych metod wdrażania operacji w ramach LSR

Metody wdrażania operacji były przedmiotem konsultacji z mieszkańcami, a także analizy wniosków z poprzednich okresów programowania. W odniesieniu do części przedsięwzięć zdecydowano się wyłącznie **na tryb konkursowy**, część przedsięwzięć realizowanych jest także w **formule projektów grantowych, operacji własnych, operacji partnerskich i projektów partnerskich**. Dobór sposobu realizacji poprzedzony został analizą potrzeb (konsultacje z lokalną społecznością) oraz potencjału przyszłych beneficjentów i wynikał z następujących przesłanek:

- **konkurs** – projekty skierowane przede wszystkim do przedsiębiorców i jednostek sektora finansów publicznych, gdyż są to beneficjenci, którzy będą realizować duże projekty oraz posiadają potencjał instytucjonalny i finansowy do ich realizacji;
- **projekty grantowe** to specyficzna forma wsparcia dla podmiotów, które nie mogą skorzystać z funduszy w ramach innych działań np.: ze względu na niewielką kwotę pomocy. O wsparcie między innymi mogą się ubiegać grupy nieformalne np.: oddziały, sekcje, koła stowarzyszeń. Są to projekty będące formą wsparcia działań na małą skalę, służącą aktywizacji lokalnych środowisk;
- **operacje własne** to projekty, które obejmują swoim zasięgiem cały obszar LGD i dotyczą działań szczególnie istotnych dla realizacji LSR – inkluzywność czy angażowanie trzech sektorów;

- **operacje partnerskie i projekty partnerskie** - wdrażanie projektów partnerskich w największym stopniu daje efekt synergii, tj. razem możemy działać więcej. Różne organizacje/instytucje mają różne podejście do problemów i do ich rozwiązywania, wspólnej promocji i tym samym wzmacnia efekt dotarcia do beneficjentów projektu. Działania partnerskie pozwalają także na wzmocnienie instytucjonalne partnerów poprzez wymianę doświadczeń i wiedzy między podmiotami. Zakłada się **organizację dedykowanego konkursu dla partnerstw** (krajowych lub/i zagranicznych) w ramach wybranych przedsięwzięć w celu 3.

Sposób wzmocnienia planowanych do osiągnięcia efektów

Aby wzmocnić planowane do osiągnięcia efekty planuje się:

- **animować rozwój lokalny** - zwiększać kompetencje na poziomie lokalnym przede wszystkim w priorytetowych obszarach LSR tj. rozwoju turystycznym obszarze, działaniach związanych z ochroną środowiska i walką ze zmianami klimatu, włączeniem grup wykluczonych, a także wdrażaniem innowacji;
- współdziałać w ramach **Małopolskiej Sieci LGD**;
- **wzmacniać partnerstwo pomiędzy członkami LGD** w celu wspólnego, aktywnego uczestniczenia w kreowaniu polityki państwa oraz Unii Europejskiej wobec wsi i terenów wiejskich;
- **propagować zrównoważony rozwój obszarów wiejskich** z uwzględnieniem zarówno interesów gospodarczych mieszkańców, jak i wymogów ochrony dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego i przyrodniczego wsi;
- prowadzić **działania promocyjne** w zakresie podejścia „Leader”;
- prowadzić **działalność szkoleniową i edukacyjną** w zakresie wiedzy samorządowej i obywatelskiej środowisk wiejskich, w szczególności w kontekście zintegrowanego rozwoju obszarów wiejskich.

5.2 Partnerstwo – zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie przedsięwzięć na obszarze LSR nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także podstawą wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego.

Współpraca międzysektorowa odbywać się będzie w trzech zintegrowanych wymiarach:

- **merytorycznym** – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów;
- **organizacyjnym** – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów;
- **finansowym** – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego opiera się na podstawowych zasadach stanowiących fundament wspólnych działań: **respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu, przejrzystość podejmowanych działań, otwarty dialog z mieszkańcami.**

Praktyczny wymiar partnerstwa opisany jest w statucie (wersja z 20.06.2016 roku stanowiącym Załącznik do Uchwały nr 13/16 Walnego Zebrania Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą”), który powołuje ciało w postaci Rady wybieranej przez Walne Zgromadzenie (par. 31 do 33), do wyłącznej właściwości, której należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR opracowanej przez Stowarzyszenie oraz ustalanie kwoty wsparcia.

Rada liczy od 8 do 15 osób, a w jej skład muszą wejść reprezentanci wszystkich gmin z obszaru oraz muszą zostać zachowane określone parytety, potwierdzające równość poszczególnych sektorów. W skład Rady wchodzi co najmniej jeden przedstawiciel każdego z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, przy czym przedstawiciele sektora publicznego stanowią mniej niż 30% składu Rady. Parytet dotyczy także procentowego udziału kobiet w organie, który musi stanowić co najmniej 30% składu Rady.

Podsumowanie

Zaplanowane działania umożliwią wsparcie części beneficjentów w sposób odmienny od klasycznego podejścia – przejawiać się to będzie w zastosowaniu mechanizmu grantów, położeniu większego nacisku na wnoszenie wkładu własnego w postaci pracy własnej (co powinno w większym stopniu związać beneficjentów z przedmiotem działania i się z nim mocniej utożsamić). Odmienne od klasycznego przekazania dotacji będzie też objęcie wsparciem doradczym beneficjentów przez Biuro LGD i opieka w całym okresie realizacji i rozliczenia projektu.

Wdrażanie projektu na obszarze kilku gmin (na obszarze funkcjonalnym) pozwoli także na podejmowanie interwencji przekraczających obszar jednej gminy (np. w ramach projektów związanych ze świadczeniem wsparcia dla osób starszych i niesamodzielnych), co nie tylko przyczyni się do poniesienia dostępności tych usług, ale także pozwoli obniżyć ich koszty wdrażania (realizacja większego obszaru projektu pozwala redukować koszty stałe). Bezsprzecznie wartością przyjętej filozofii wdrażania środków RLKS będzie także jak najszersze włączenie organizacji pozarządowych specjalizujących się w określonych obszarach działania i zachęcanie ich do realizacji przedsięwzięć, które na co dzień realizowane są przez podmioty publiczne. W pierwszej kolejności będzie to dotyczyło przedsięwzięć z zakresu wsparcia społecznego, ale także kultury, edukacji, ochrony dziedzictwa, ale także rozwoju produktu turystycznego.

Przyjęte w LSR zakresy wsparcia wynikają z przeprowadzonej diagnozy oraz pogłębionego dialogu społecznego i w najbardziej efektywny sposób przyczyniają się do wzmacniania lokalnych potencjałów (walory przyrodnicze, krajobrazowe, turystyczne, kulturowe), a także odpowiadają na najważniejsze zdiagnozowane deficyty (zapaść demograficzną, odpływ mieszkańców obszaru, trudności w dostępie do usług, pozostawanie dużej grupy osób w trudniejszym położeniu bez realnego wsparcia).

Konstruując LSR po pierwsze zdecydowano się na wykorzystanie mechanizmu dwufunduszowego, co radykalnie zwiększyło możliwości realizacji projektów. Ponadto konstruując siatkę celów wzięto pod uwagę dostępność środków w ramach innych mechanizmów (np. ZIT czy IIT) i przyjęto takie priorytety w ramach RLKS, aby zmaksymalizować dopływ środków na obszar współpracujących ze sobą gmin z maksymalnie wielu różnych źródeł finansowania.

Przyjęty sposób wdrażania, w tym planowane wielozakresowe nabory wniosków o wsparcie, harmonizacja zakresów tematycznych następujących po sobie naborów, tak aby efekty poszczególnych działań (także realizowanych przez różnych beneficjentów) mogły od siebie współzależać i z siebie wynikać, a także wielość metod wdrażania operacji w ramach LSR (projekty grantowe, projekty realizowane w partnerstwie, itp.) gwarantuje najpełniejsze odpowiadanie na potrzeby potencjalnych beneficjentów, daje możliwość przenikania się i współzależności pomiędzy różnymi sektorami (efekt synergii), daje też możliwość zawiązywania partnerstw w celu efektywniejszej, szerszej i lepiej uspołecznionej realizacji projektów w środowisku lokalnym.

6 Cele i wskaźniki

6.1 Cele LSR i ich źródła finansowania

W rozdziale IV dokonano szczegółowej analizy problemowej oraz priorytetyzacji potencjałów i potrzeb rozwojowych obszaru wdrażania LSR oraz zdiagnozowano i scharakteryzowano grupy docelowe istotne dla

realizacji LSR oraz ich potrzeby. W oparciu o te ustalenia – w sposób partycypacyjny – sformułowano najistotniejsze wyzwania stojące przed LGD i wypracowano cele LSR.

Obszar LGD boryka się z problemami horyzontalnymi dotyczącymi wielu gmin w Małopolsce, zwłaszcza tych o rolniczym charakterze. Problemy te dotyczą depopulacji, starzenia się społeczeństwa, rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego części mieszkańców i braku poczucia zaopiekowania się u osób potrzebujących wsparcia, ciągle zbyt małej innowacyjności zarówno świadczonych usług, jak i innowacyjnych przedsiębiorstw, a na części obszaru także skutków transformacji gospodarczej obszarów pogórnicznych i poprzemysłowych. Ogromnym problemem są skutki zachodzących zmian klimatycznych oraz jakość środowiska naturalnego. Wyzwaniem jest też płynne dołączenie 4 nowych gmin z obszaru powiatu krakowskiego do już funkcjonujących struktur, tak aby nowy organizm działał sprawnie, a mieszkańcy całego obszaru mieli poczucie równego traktowania i w równym stopniu byli odbiorcami działań realizowanych w ramach poszerzonej LGD.

Jednocześnie obszar ma szereg potencjałów związanych chociażby z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, bogactwem zabytków, aktywnymi lokalnymi społecznościami czy sporym doświadczeniem w realizacji przedsięwzięć związanych z efektywnością energetyczną oraz działaniami na rzecz dzieci oraz seniorów. Korelacja zasobów i potencjałów w konfrontacji z deficytami obszaru i potrzebami rozwojowymi pozwoliła sformułować trzy kluczowe – dla nowej perspektywy finansowej LGD – cele strategiczne. Ich koncentracja do zaledwie trzech celów jest **wyrazem podejścia zintegrowanego**, które umożliwia skupienie się na kwestiach najistotniejszych i pozwala osiągnąć najlepsze efekty w relacji do relatywnie niewielkich środków, którymi dysponuje LGD, szczególnie w relacji do wyzwań z jakimi mierzy się obszar współpracujących ze sobą gmin. Warto też zwrócić uwagę, iż metacelem, który legł u podstaw myślenia o nowej strategii i formułowaniu jej celów było odpowiadanie na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców. A poprzez aktywizację społeczno-ekonomiczną obszaru - poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze, na którym swoją działalność prowadzi LGD Nad Białą Przemszą.

Cele strategiczne LSR sformułowano w sposób następujący:

- C.1. Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców;
- C.2. Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD;
- C.3 Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD.

6.1.1 Cel pierwszy: C.1. Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców

Cel, w całości oparty na potencjałach obszaru – przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, związanych z produktem lokalnym, już posiadanej infrastrukturze turystyczno-rekreacyjnej, wypracowanej marce i ludziach, którzy nie tylko widzą i doceniają swoje zasoby, ale po wielokroć pokazali, że potrafią je twórczo wykorzystywać. Jedyna w sercu Europy prawdziwa pustynia, Park Narodowy, unikatowe zabudowania zamkowe, założenia pałacowe i dworskie, fascynujące ruiny zamków na Szlaku Orlich Gniazd, podziemne trasy, jaskinie i skałki, tajemnicze założenia klasztorne, rosnący potencjał uzdrowiskowy, a nade wszystko ludzie, którzy chcą to pokazać innym, ale chcą także dzięki posiadanym zasobom tworzyć nowe firmy, rozwijać już istniejące i wzmacniać lokalny rynek pracy – to elementy, które zdecydowały o konstrukcji i zawartości tego celu. To te elementy – rozwinięte, wypromowane, jeszcze lepiej dostępne mają stać się podstawą rozwoju społeczno-ekonomicznego obszaru LGD – tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy, tworzenia firm, zwiększania bazy podatkowej lokalnych samorządów, podnoszenia jakości życia mieszkańców.

W poniższej macyry zarysowano logikę towarzyszącą dochodzeniu do sformułowania pierwszego celu strategii od potencjałów, przez zdiagnozowane problemy, aż do wyzwań, które legły u podstaw sformułowania ostatecznego brzmienia celu.

Tabela 14. Zintegrowane podejście do formułowania celu pierwszego

POTENCJAŁY I ZASOBY	PROBLEMY	WYZWANIA	CELE
Unikatowe walory przyrodnicze i krajobrazowe (w tym unikatowe w skali europejskiej). Bogactwo i różnorodność cennych obszarów chronionych (Park Narodowy, Parki Krajobrazowe, pomniki przyrody). Bardzo interesujące obiekty zabytkowe (zarówno działające, jak i ruiny zamków). Ciekawe i unikatowe w skali kraju zabytki sakralne (w tym klasztory klauzurowe). Rozwijająca się infrastruktura turystyczna. Interesujące produkty produkt lokalne.	Słaba promocja obszaru. Brak jednoznacznej marki. Brak wizji i strategii rozwoju produktu turystycznego. Brak rozpoznawalnych w skali ponadlokalnej imprez i wydarzeń, które wspomagały by promocję obszaru oraz w czasie trwania wydarzeń przyciągały tu duże grupy odwiedzających. Słaba współpraca samorządów obszaru pomiędzy sobą oraz z organizacjami pozarządowymi na rzecz wspólnego budowania marki obszaru. Nieumiejętność komunikowania długoterminowych planów rozwojowych przedsiębiorcom i włączania ich w procesy rozwijania produktu i marki turystycznej.	Silniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla wzmocnienia produktu turystycznego. Zbudowanie markowego produktu turystycznego obszaru LGD. Skuteczna i trafiająca do odpowiednio zdiagnozowanych grup odbiorców promocja obszaru. Inkubowanie współpracy międzysektorowej na rzecz rozwoju produktu turystycznego. Włączenie sektora gospodarczego w zrównoważony rozwój produktu turystycznego.	Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o wyniki ankiet, warsztatów i spotkań z mieszkańcami

W konsekwencji w ramach celu wskazano 3 przedsięwzięcia, w tym jedno finansowane ze środków FEM (EFRR) oraz dwa finansowane ze środków PS WPR (EFROW), które wspierają szeroko rozumiany przemysł czasu wolnego, jako ofertę dla turystów, którzy odwiedzają obszar LGD, a korzystając z usług i oferty dostępnej na miejscu przyczynią się do rozwoju społeczno-ekonomicznego obszaru LGD.

Tabela 15. Przedsięwzięcia w ramach celu pierwszego wraz z ich źródłem finansowania

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach Celu 1	Grupy docelowe	Sposób realizacji
€ 2 080 722,00 (EFRR)	Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego	Turyści, osoby odwiedzające obszar, pośrednio mieszkańcy i przedsiębiorcy z obszaru LGD	konkurs
€ 250 000,00 (EFROW)	Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny	Turyści, osoby odwiedzające obszar oraz mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacje partnerskie/projekty partnerskie
€ 550 000,00 (EFROW)	Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego	Przedsiębiorcy oraz osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą	konkursy

Źródło: Opracowanie własne

Należy się spodziewać, iż projekty składane w poszczególnych przedsięwzięciach dotyczyć będą takich zagadnień jak:

- w ramach przedsięwzięcia: **„Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego”** m.in.:
 - rozwój infrastruktury turystycznej,
 - rozwój publicznych elementów małej architektury przy szlakach i atrakcjach turystycznych,
 - tworzenie i rozwijanie oferty tematycznych pobytów krótko- i średnioterminowych jako element rozwoju sektora usług czasu wolnego,
 - budowa, odnowa i rozwój szlaków turystycznych, oraz tworzenie produktów turystycznych, które przyczynią się do dywersyfikacji i ukierunkowania strumienia ruchu turystycznego na obszarze LGD (w szczególności turystyczne szlaki tematyczne i produkty turystyczne odwołujące się do walorów przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych czy kulturowych),
 - budowa, rozbudowa i przebudowa wielofunkcyjnych obiektów turystycznych oraz stref aktywności,
 - budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury, m.in. domów kultury, bibliotek (mediatek), muzeów, izby regionalne w tym wyposażenie w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną oraz zapewnienie warunków technicznych i programowych w zakresie dostępności, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodzin z małymi dziećmi,
 - dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego, m.in. poprzez badania terenowe, sporządzanie wywiadów i dokumentacji etnograficznej, upowszechnianie kultury ludowej,
 - wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich w obiektach zabytkowych oraz w ich otoczeniu, zarówno umożliwiające zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, jaki i służących nadaniu im nowych funkcji (w tym kulturalnych, edukacyjnych, służących lokalnej społeczności oraz turystom),
 - wspieranie ochrony zabytków archeologicznych i rozwój oraz udostępnianie szlaków kulturowych;
- w ramach przedsięwzięcia: **„Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny”** m.in.:

- opracowanie przewodników po obszarze, w tym w sposób cyfrowy,
- digitalizacja posiadanych zasobów i utrwalanie ich dla przyszłych pokoleń,
- współpraca wewnątrz LGD oraz współpraca z innymi LGD na rzecz wzmocnienia oferty związanej z zasobami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i produktem lokalnym,
- organizacji festiwali, wydarzeń kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych wykorzystujących dziedzictwo przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe obszaru,
- promocja najważniejszych atutów obszaru – dziedzictwa przyrodniczego, krajobrazu, dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz upowszechnienie produktu lokalnego charakterystycznego dla obszaru LGD Nad Białą Przemszą;
- w ramach przedsięwzięcia: „**Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego**” m.in.: wspieranie wszelkiej działalności gospodarczej związanej bezpośrednio z branżą tzw. przemysłu czasu wolnego poczynając od firm z branży turystyczno-rekreacyjnej, przez gastronomię, podmioty zajmujące się oferowaniem miejsc noclegowych, aż po szeroko rozumianą branżę beauty & spa.

6.1.2 Cel drugi: C.2. Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD

Zasadniczą ideą celu drugiego jest stwarzanie lepszych warunków do życia mieszkańcom obszaru, zarówno poprzez poprawę jakości, jak i dostępności szeregu usług, a w konsekwencji niwelowanie różnic rozwojowych pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi, a także wzrost poziomu innowacyjności obszaru LGD oraz takie kształtowanie jakości środowiska i postaw proekologicznych, które zagwarantują obszarowi LGD stosowanie najwyższych standardów z zakresu ochrony środowiska oraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym w skali lokalnej i ponadlokalnej.

Ostatecznym efektem podejmowanych działań powinno być stworzenie takich warunków do życia, by powstrzymać silnie obecne na tym obszarze zjawisko depopulacji wynikające zarówno z obserwowanej tendencji spadku urodzeń, jak i przede wszystkim bardzo silnych trendów migracyjnych młodych ludzi do większych ośrodków miejskich. Stąd tak ważna będzie dbałość o kształtowanie świadomości obywatelskiej w zakresie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, a także ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi i wykorzystania wartości z tym związanych dla rozwoju obszaru.

Niezwykle istotnym aspektem dla zrównoważonego rozwoju obszaru i wzrostu jego atrakcyjności jako miejsca zamieszkania, w coraz większym stopniu jest także dostępność i jakość usług związanych ze zdrowiem, kulturą i rekreacją. I ową dostępność należy rozumieć zarówno jako dobrą jakościowo ofertę, dostosowaną do potrzeb i aspiracji odbiorców, ale także w sensie łatwej możliwości dotarcia do miejsca świadczenia tych usług, także w sytuacji nie dysponowania własnym samochodem, czy innym pojazdem mechanicznym.

Bardzo ważnym w ramach tego celu jest także położenie akcentu na zwiększanie innowacyjności obszaru LGD Nad Białą Przemszą. W sposób zdecydowany preferowane będą te operacje, które implementować będą na obszarze LGD zupełnie nowe produkty, usługi, procesy, technologie, metody organizacji lub nowe sposoby wykorzystania tego co jest dostępne na obszarze. Dotyczy to w równej mierze usług, w tym usług publicznych. Efektem wdrożenia szeregu usprawnień w ofercie i dostępie do usług winno być m.in. podwyższenie efektywności ich świadczenia (poprzez redukcję kosztów świadczenia usług, personelu), polepszenie transparentności działania, podwyższenie jakości czy zwiększenie satysfakcji mieszkańców obszaru LGD korzystających z tych usług. Wydaje się, że szczególnie istotne jest wdrażanie innowacji w sektorze publicznym, jako warunek konieczny do stymulowania procesów rozwojowych i dostosowań strukturalnych wobec nowych wyzwań cywilizacyjnych i podnoszenia jakości życia na obszarach wiejskich.

Ale kwestia podnoszenia innowacyjności, a co za tym idzie konkurencyjności obszaru LGD jest tak istotna, iż przy wspieraniu przedsiębiorstw w ramach celu drugiego (nowych i dopiero planowanych do utworzenia)

zdecydowano się wskazać jednoznaczne oczekiwanie, iż wsparcie związane z rozwojem przedsiębiorczości będzie udzielane pod warunkiem wpisywania się planowanej do wsparcia branży w jednej z sektorów kreatywnych definiowanych na poziomie „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”. Wydaje się, że takie ukierunkowanie wsparcia bardzo mocno przyczyni się do wzrostu poziomu innowacyjności przedsiębiorstw na obszarze LGD i ma szansę wygenerować nową jakość, tak świadczonych usług, jak i tworzyć dzięki temu dobrze płatne, atrakcyjne miejsca pracy, przyczyniając się tym samym do zatrzymania procesu depopulacji obszarów wiejskich.

Poniżej – wzorem pierwszego celu – zaprezentowane matrycę prezentującą logikę budowy drugiego z celów LSR.

Tabela 16. Zintegrowane podejście do formułowania celu drugiego

POTENCJAŁY I ZASOBY	PROBLEMY	WYZWANIA	CELE
<p>Dobra jakość i dostępność usług wychowawczych i edukacyjnych.</p> <p>Coraz lepsza oferta wsparcia dla dzieci młodszych.</p> <p>Silne samorządowe instytucje kultury.</p> <p>Dostrzeganie przez samorządy wagi rozwijania oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla swoich mieszkańców.</p> <p>Duża aktywność i chęć do działania lokalnych NGO.</p> <p>Relatywnie dobry dostęp do usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej.</p>	<p>Brak dostępu do usług opieki żłobkowej.</p> <p>Nie zawsze dopasowana do rzeczywistych potrzeb oferta (a czasem jej brak) spędzania wolnego czasu dla osób dorosłych, w tym szczególnie kobiet 35+.</p> <p>Niedostosowana do potrzeb i aspiracji oferta dla młodzieży.</p> <p>Niewystarczająca dostępność publicznej i prywatnej komunikacji zbiorowej oraz jednocześnie wysokie ceny biletów.</p> <p>Słaba jakość powietrza spowodowana niską emisją (a w niektórych gminach np. Skąta – katastrofalna).</p> <p>Niska kultura współpracy i dialogu.</p> <p>Niedostępność wielu miejsc (w tym publicznych) dla osób z niepełnosprawnością (bariery architektoniczne, informacyjne).</p> <p>Mała innowacyjność usług, w tym publicznych, a także niska innowacyjność firm.</p>	<p>Lepsze rozpoznanie rzeczywistych potrzeb mieszkańców w zakresie oferty spędzania wolnego czasu.</p> <p>Dostosowanie oferty do specyficznych potrzeb określonych grup, np. kobiet czy osób młodych.</p> <p>Radykalna poprawa jakości powietrza na obszarze i zmian wzorców zachowań w zakresie stosowanych źródeł ciepła.</p> <p>Zwiększenie innowacyjności i dostępności usług na obszarze LGD, w tym usług publicznych.</p> <p>Stworzenie warunków do tego, aby więcej osób podejmowało prace na miejscu, a nie wyjeżdżało do niej do sąsiednich metropolii.</p>	<p>Zwiększenie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD.</p>

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o wyniki ankiet, warsztatów i spotkań z mieszkańcami

W konsekwencji w ramach celu wskazano 3 przedsięwzięcia – wszystkie finansowane ze środków PS WPR (EFROW), które mają stworzyć lepsze i atrakcyjniejsze warunki do życia poprzez większą dbałość o jakość środowiska, lepszy dostęp do usług publicznych i ich wyższą jakość, a także rozwój wysoko innowacyjnych przedsiębiorstw na obszarze LGD.

Tabela 17. Przedsięwzięcia w ramach drugiego celu drugiego wraz z ich źródłem finansowania

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach Celu 2	Grupy docelowe	Sposób realizacji
€ 250 000,00 (EFROW)	Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE)	Mieszkańcy obszaru LGD	Konkurs / projekt grantowy / operacje partnerskie
€ 1 600 000,00 (EFROW)	Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego	Mieszkańcy obszaru LGD, w tym osoby ze specjalnymi potrzebami	Konkurs / projekt grantowy / operacje partnerskie / operacja własna
€ 200 000,00 (EFROW)	Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”	Przedsiębiorcy oraz osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą	Konkurs

Źródło: Opracowanie własne

Należy się spodziewać, iż projekty składane w poszczególnych przedsięwzięciach dotyczyć będą takich zagadnień jak:

- w ramach przedsięwzięcia: **„Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE)”** m.in.: działania dotyczące kształtowanie świadomości o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, np. warsztaty, webinary, wspólne eventy, imprezy, imprezy plenerowe;
- w ramach przedsięwzięcia: **„Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego”** m.in.:
 - rozwijanie infrastruktury i oferty instytucji publicznych,
 - poprawa dostępu do infrastruktury publicznej,
 - poprawa dostępu do infrastruktury i oferty komunikacyjnej (nowe/odnowione przestanki, rozbudowa ścieżek rowerowych o funkcji komunikacyjnej), poprawa bezpieczeństwa na obszarze LGD -

- o budowa/rozbudowa chodników, doświetlanie przejść dla pieszych, montaż inteligentnych systemów ostrzegawczych na przejściach dla pieszych (w tym z wykorzystaniem OZE),
- o wykorzystanie zielonej energii dla rozwoju zrównoważonego transportu,
- o poprawa fizycznej dostępności budynków/obiektów dla osób z niepełnosprawnością,
- o poprawa dostępności oferty kulturalnej, edukacyjnej, społecznej dla osób z niepełnosprawnością,
- o poprawa dostępności obiektów poprzez ich lepszą iluminację, oznakowanie i zamieszczenie informacji w formach dostępnych dla odbiorców z różnymi potrzebami;
- w ramach przedsięwzięcia: „**Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalną Strategię Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”** wspierany będzie rozwój lub tworzenie tych przedsiębiorstw, których PKD zostało wymienione w sposób bezpośredni w dokumencie „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030” (strony 24 do 65).

6.1.3 Cel trzeci: C.3. Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD

Trzeci cel w ogromnym stopniu poświęcony jest szeroko rozumianej inkluzji, wyrównywaniu szans rozwojowych dzieci i młodzieży, tworzeniu oferty wsparcia dla osób potrzebujących pomocy w codziennym funkcjonowaniu, aktywizacji zawodowej, budowaniu i wzmacnianiu kapitału społecznego. Szereg procesów zachodzących na obszarach wiejskich sprawia, że start w dorosłe życie dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich czy mniejszych ośrodków miejskich jest trudniejszy względem młodzieży z większych ośrodków. Z kolei zachodzące procesy demograficzne (starzenie się społeczeństwa, dłuższy okres życia, przy jednoczesnym rozpadaniu się więzów rodzinnych i ucieczce młodych z obszarów wiejskich) sprawia, iż coraz większe grono osób nie tylko doświadcza samotności, ale czasami po prostu wymaga wsparcia w codziennych czynnościach. Ważne jest także aby podejmować na obszarach wiejskich działania, które poprawią sytuację mieszkańców tego obszaru na rynku pracy oraz zwiększą ich aktywność w wymiarze społecznym poprzez aktywizację społeczną, zawodową, edukacyjną, zdrowotną, kulturalną i mieszkaniową osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Rozwój obszarów wiejskich i wzmocnienie lokalnego kapitału społecznego nie będzie możliwe bez znaczącego wsparcia i stworzenia mechanizmów aktywizacji lokalnych liderów i organizacji pozarządowych. To także klucz do wzmacniania świadomości społecznej i obywatelskiej, co winno przełożyć się budowę społeczeństwa obywatelskiego świadomego swoich praw i obowiązków, ale także dbającego o miejsce swojego życia, relacje zachodzące we wspólnocie lokalnej i umiającego aktywnie włączać się i angażować w życie swojej „małej ojczyzny”.

Poniżej – wzorem dwóch pierwszych celów – zaprezentowane matrycę prezentującą logikę budowy trzeciego z celów LSR.

Tabela 18. Zintegrowane podejście do formułowania celu trzeciego

POTENCJAŁY I ZASOBY	PROBLEMY	WYZWANIA	CELE
Relatywnie wysoka jakość edukacji na poziomie podstawowym oraz duża dostępność placówek wychowania przedszkolnego. Utrzymujący się – w części gospodarstw domowych - tradycyjny model rodziny.	Niewystarczająca - w stosunku do potrzeb - oferta wsparcia dla dzieci i młodzieży. Duża liczba osób starszych. Zerwane więzi rodzinne – samotność i brak zaopiekowania osobami starszymi.	Wzmocnienie kapitału społecznego na obszarze. Dostarczenie wsparcia osobom w najtrudniejszym położeniu (dzieciom, młodzieży, seniorom, osobom niesamodzielnym) w formie najbardziej	Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD

<p>Duża i stale rosnąca liczba organizacji pozarządowych.</p>	<p>Brak przygotowania członków rodzin (lub innych zainteresowanych osób) do świadczenia usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych dla osób starszych, schorowanych i samotnych. Niechęć samorządów do rzeczywistego włączania i angażowania mieszkańców we współzarządzanie wspólnotami samorządowymi. Niechęć samorządów do powierzania zadań publicznym organizacjom pozarządowym. Niski poziom innowacyjności w usługach społecznych.</p>	<p>adekwatnej dla dobrze zdiagnozowanych potrzeb. Stworzenie realnego systemu wspierającego osoby starsze i samotne, zarówno w układzie krótko-, jak i długoterminowym. Wspieranie osób chętnych do niesienia pomocy starszym, chorym i samotnym, poprzez wyposażenie ich w wiedzę i umiejętności w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia. Zwiększenie liczby zadań publicznych powierzanych organizacjom pozarządowym. Zachęcanie ludzi (szczególnie młodych) do większego angażowania się w sprawy swoich małych ojczyzn. Tworzenie warunków do rozwoju rynku dla firm i NGO zajmujących się usługami społecznymi w tym wdrażającymi innowacje społeczne.</p>	
---	---	---	--

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o wyniki ankiet, warsztatów i spotkań z mieszkańcami

W konsekwencji w ramach celu wskazano 5 przedsięwzięć, w tym dwa finansowane ze środków FEM (EFS) oraz trzy finansowane ze środków PS WPR (EFROW), które wspierają szeroko rozumiane włączenie społeczne, odpowiadanie na potrzeby grup w niekorzystnej sytuacji, a także budowanie kapitału społecznego na obszarze LGD.

Tabela 19. Przedsięwzięcia w ramach celu trzeciego wraz z ich źródłem finansowania

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach Celu 3	Grupy docelowe	Sposób realizacji
€ 478 003,00 (EFS+)	Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież	konkurs/ operacja własna

€ 478 003,00 (EFS+)	Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Seniorzy, osoby zależne, osoby w niekorzystnej sytuacji	konkurs/ operacja własna
€ 250 000,00 (EFROW)	Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych	Liderzy lokalni, mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacja własna/projekty partnerskie
€ 500 000,00 (EFROW)	Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacja własna/projekty partnerskie
€ 400 000,00 (EFROW)	Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji	Osoby w niekorzystnej sytuacji, mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacja własna/projekty partnerskie

Źródło: Opracowanie własne

Należy się spodziewać, iż projekty składane w poszczególnych przedsięwzięciach dotyczyć będą takich zagadnień jak:

- w ramach przedsięwzięcia: **„Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży”** m.in.:
 - rozwijanie oferty placówek prowadzonych w formie opiekuńczej zapewniających dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce oraz organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
 - rozwijanie oferty specjalistycznej - zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
 - wdrażanie działań animacyjnych i socjoterapeutycznych realizowanych przez placówki pracy podwórkowej,
 - rozwijanie pomocy udzielanej rodzinom przeżywającym problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
- w ramach przedsięwzięcia: **„Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu”** m.in.:
 - usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne (dowóz uczestników, ciepły posiłek, pomoc w podstawowych czynnościach, opieka higieniczna) świadczone przez ośrodki wsparcia lub w formule sąsiedzkich usług opiekuńczych,
 - usługi aktywizująco-usprawniające (zajęcia terapeutyczne, organizacja czasu wolnego świadczone przez ośrodki wsparcia lub w formule sąsiedzkich usług opiekuńczych),
 - usługi otwarte (terenowe) np. w formie dowożenia posiłków lub świadczenia usług opiekuńczych w środowisku zamieszkania świadczone przez ośrodki wsparcia lub w formule sąsiedzkich usług opiekuńczych,

- uruchomienie i rozwijanie centrów wsparcia opiekunów (wsparcie edukacyjno-doradcze: pierwsza pomoc, profilaktyka przeciwoleżynowa, usługi odciążeniowe i wytchnieniowe, dostęp do informacji);
- w ramach przedsięwzięcia: **„Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych”** m.in.:
 - usługi edukacyjno-doradcze dla NGO i grup nieformalnych w tym wizyty studyjne,
 - wzmocnianie potencjału i wiedzy na temat działalności NGO wśród mieszkańców obszaru LGD (m.in. poprzez kawiarenki obywatelskie, pikniki, imprezy, spotkania),
 - wzmocnianie i rozwijanie postaw liderek wśród mieszkańców;
- w ramach przedsięwzięcia: **„Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD”** m.in.:
 - zakup strojów i instrumentów ludowych,
 - koncerty, recitale, występy,
 - udział zespołów i grup w wydarzeniach na terenie LGD i poza nim;
 - warsztaty popularyzujące kulturę i sztukę ludową, szczególnie dla dzieci, młodzieży i seniorów;
 - zajęcia dla osób dorosłych z zakresu kultury i sztuki ludowej, w tym w szczególności kobiet z grupy 35+;
 - wymiany grup i zespołów, wspólne warsztaty i koncerty;
- w ramach przedsięwzięcia: **„Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji”** m.in.:
 - rozwój infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług;
 - działania włączające grupy w niekorzystnej sytuacji np. działania z zakresu profilaktyki zdrowia, tworzenia/rozszerzania oferty zajęć rekreacyjnych, kulturalnych, edukacyjnych, angażowanie w aktywności na rzecz społeczności lokalnej, projekty międzypokoleniowe, inicjowanie klubów zainteresowań, przekazywanie wiedzy/umiejętności zawodowych, dzielenie się wiedzą,
 - aktywizacja społeczna osób z niepełnosprawnością;
 - wszelkie działania inwestycyjne i nieinwestycyjne poprawiające dostępność dla osób ze specjalnymi potrzebami.

6.2 Wskaźniki produktu i rezultatu

W poniższych tabelach przedstawiono wskaźniki produktu dla poszczególnych przedsięwzięć oraz wskaźniki rezultatu dla każdego z celów LSR.

6.2.1 Wskaźniki produktu i rezultatu w ramach celu pierwszego „Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców”

Tabela 20. Wskaźniki produktu dla Celu 1

Przedsięwzięcia w ramach Celu 1	Program	Wskaźniki produktu	Oczekiwana wartość
Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego	FEM	RCO 77. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	11

Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny	PS WPR	Liczba zorganizowanych operacji związanych ze wzmacnianiem funkcji turystycznej	5
Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego	PS WPR	Liczba operacji polegająca na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i analiz Biura LGD

Tabela 21. Wskaźniki rezultatu dla Celu 1

Program	Wskaźniki rezultatu w ramach Celu 1	Oczekiwana wartość
FEM	RCR 77. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	50 000
PS WPR	R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	36 272
PS WPR	R.37. Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i analiz Biura LGD

6.2.2 Wskaźniki produktu i rezultatu w ramach celu drugiego „Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD”

Tabela 22. Wskaźniki produktu dla Celu 2

Przedsięwzięcia w ramach Celu 2	Program	Wskaźniki produktu	Oczekiwana wartość
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE)	PS WPR	Liczba zorganizowanych operacji w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej i upowszechniania OZE	5
Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego	PS WPR	Liczba operacji poprawiających dostęp do infrastruktury publicznej lub mobilność społeczności wiejskich i dostępność do transportu publicznego	6
Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”	PS WPR	Liczba operacji polegająca na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i analiz Biura LGD

Tabela 23. Wskaźniki rezultatu dla Celu 2

Program	Wskaźniki rezultatu w ramach Celu 2	Oczekiwana wartość
PS WPR	R.1PR. Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	1 000
PS WPR	R.41PR. Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	12 000
PS WPR	R.37. Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i analiz Biura LGD

6.2.3 Wskaźniki produktu i rezultatu w ramach celu trzeciego „Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD”

Tabela 24. Wskaźniki produktu dla Celu 3

Przedsięwzięcia w ramach Celu 3	Program	Wskaźniki produktu	Oczekiwana wartość
Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	FEM	PLKCO02. Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	200
Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	FEM	PLKCO02. Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	50
Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych	PS WPR	Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych	5
Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	PS WPR	Liczba wspartych inicjatyw z zakresu upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	11
Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji	PS WPR	Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i analiz Biura LGD

Tabela 25. Wskaźniki rezultatu dla Celu 3.

Program	Wskaźniki rezultatu w ramach Celu 3	Oczekiwana wartość
FEM	PLKCR03. Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	5
FEM	PLKCR02.-Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społ. lokalnej	10
PS WPR	R.1PR. Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	4 800
PS WPR	EFRROW R.42. Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	300

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów i analiz Biura LGD

7 Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

7.1 Charakterystyka organizacji pracy LGD

Procedury wewnętrznej organizacji pracy LGD, w tym przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne reguluje szczegółowo **Statut Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Nad Białą Przemszą**, który precyzyjnie określa zakresy kompetencji i odpowiedzialności poszczególnych organów. Ponadto w Stowarzyszeniu funkcjonują regulaminy, instrukcje i polityki, w tym Regulamin Rady (organu decyzyjnego), Regulamin Biura, Regulamin Zarządu, które szczegółowo regulujących pracę poszczególnych organów oraz Biura Stowarzyszenia. Podstawowe kwestie regulowane przez te dokumenty oraz sposób ich uchwalenia i zmieniania przedstawiono w rozdziale 1.6. Strategii „Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD”. W kontekście wyboru przyszłych operacji istotne są uwarunkowania zawarte w Regulaminie Rady, który określa organizację wewnętrzną oraz tryb pracy organu.

W odniesieniu do obecnie opracowanej Strategii w odniesieniu do sposobów wyboru i oceny operacji oraz sposobu ustanawiania kryteriów wyboru Stowarzyszenie wykorzysta doświadczenia i procedury nabyte w dwóch wcześniejszych okresach programowania, a sposób wyboru, oceny oraz zastosowane kryteria wyboru operacji będą oparte na następujących zasadach:

- zgodności z przepisami ustaw PS WPR i RLKS oraz wytycznymi;
- doświadczeniach nabytych podczas Wdrażania LSR na lata 2007-2013 i LSR 2014-2020;
- specyfice obszaru LGD;
- konsultacjach z lokalną społecznością.

Aby zapewnić przejrzystość, niedyskryminację oraz jawność podejmowanych decyzji przez Radę zostaną przejrzane i zweryfikowane wcześniejsze procedury. Najistotniejszymi cechami, które będą brane pod uwagę przy ich opracowaniu będzie to, że:

- wszelkie regulacje mają zapewniać zachowanie inkluzywności;
- pozwolą uniknąć ryzyka konfliktu interesów (tj. będą odnosiły się do obowiązkowej deklaracji bezstronności);

- protokoły z każdego etapu procesu wyboru operacji będą podawane do publicznej informacji (co oznacza, iż dostępne będą także informacje o wyłączeniach członków organu decyzyjnego z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem, których wniosków wyłączenie dotyczy);
- będą określały przejrzysty sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach danego kryterium;
- będą przewidywały zasady i tryb postępowania w przypadku zastosowania procedury odwoławczej (termin, warunki i sposób wniesienia protestu);
- będą określały tryb wniesienia przez wnioskodawców protestu od rozstrzygnięć Rady w sposób zapewniający możliwość skutecznego wniesienia protestu.

Część założeń dotyczących intensywności pomocy, wysokości kwot wsparcia, kryteriów została **opracowana w procesie przygotowania LSR**. Poniżej w tabelach zaprezentowano założenia do procedury oceny i wyboru operacji, które są wynikiem uspołecznionego procesu w trakcie pracy nad LSR. Propozycja procedur zostanie **skonsultowana z lokalną społecznością**.

Tabela 26. Założenia do procedury oceny i wyboru operacji - realizowane indywidualnie

Czynność wskazana w procedurze	Organ/Przedstawiciel LGD odpowiedzialny za czynność
<ul style="list-style-type: none"> • sposób organizacji naborów wniosków: w tym tryb ogłaszania, czas trwania naboru, miejsce składania wniosków, a także informacje dotyczące zakresu tematycznego operacji, kryteriów wyboru operacji, min. liczbę punktów (warunek wyboru operacji), • sposób udostępnienia procedur naboru do wiadomości publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • projekt ogłoszenia o naborze przygotowywany jest przez Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Nad Białą Przemszą”, a wszystkie dokumenty dotyczące sposobu organizacji naboru wniosków dostępne są w Biurze LGD.
<ul style="list-style-type: none"> • zasady oraz sposób składania i wycofywania wniosków, • zasady oraz sposób rejestrowania wniosków. 	<ul style="list-style-type: none"> • wniosek składany jest drogą elektroniczną oraz w biurze LGD, • wycofanie wniosku odbywa się przez złożenie pisma w biurze LGD.
<ul style="list-style-type: none"> • zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, w tym ocenę wniosków, dokumentowanie oceny, wzory dokumentów. 	<ul style="list-style-type: none"> • wstępnej weryfikacji wniosków dokonuje Przewodniczący Rady.
<ul style="list-style-type: none"> • zasady oraz sposób wyłączenia członków organu decyzyjnego z oceny i wyboru operacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • po dokonaniu weryfikacji wstępnej, Przewodniczący Rady udostępnia pozostałym członkom Rady rejestr wniosków jednocześnie wzywając ich do złożenia oświadczenia o bezstronności i poufności.
<ul style="list-style-type: none"> • termin i zasady przydziału wniosków. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przewodniczący Rady po zapoznaniu się ze złożonymi Deklaracjami bezstronności i poufności, wyznacza spośród członków Rady zespoły, które będą dokonywać oceny poszczególnych przydzielonych im operacji.
<ul style="list-style-type: none"> • termin, zasady i sposób dokonywania oceny merytorycznej i wyboru operacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • po dokonanej ocenie i utworzeniu wstępnej listy rankingowej, w terminie wyznaczonym przez Przewodniczącego Rady, odbywa się posiedzenie Rady, • po dokonaniu oceny strategicznej operacji Rada sporządza listę operacji.
<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowy sposób informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu (określono co najmniej: warunki i sposób wniesienia protestu oraz termin wniesienia protestu). 	<ul style="list-style-type: none"> • biuro LGD przekazuje Wnioskodawcy na piśmie informację o wyniku oceny zgodności jego operacji z LSR lub wyniku wyboru, w tym oceny w zakresie spełniania przez jego operację kryteriów wyboru operacji wraz z uzasadnieniem oceny i podaniem liczby punktów otrzymanych przez operację, • biuro LGD zamieszcza na stronie internetowej LGD listę operacji zgodnych z LSR oraz listę operacji wybranych ze wskazaniem, które z operacji mieszczą się w limicie środków wskazanych w ogłoszeniu o naborze.

Tabela 27. Założenia do procedura oceny i wyboru operacji - projekty dla grantobiorców

Czynność wskazana w procedurze	Organ/Przedstawiciel LGD odpowiedzialny za czynność
<ul style="list-style-type: none"> • proces wyboru grantobiorców, określono sposób organizacji naborów: opisano tryb ogłaszania, czas trwania naboru, miejsce składania wniosków, a także informacje dotyczące zakresu tematycznego operacji, kryteriów wyboru operacji, minimalnej liczbę punktów, będącą warunkiem wyboru operacji, • sposób udostępnienia procedur naboru do wiadomości publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • ogłoszenie o naborze przygotowuje Zarząd Stowarzyszenia w porozumieniu z Przewodniczącym Rady.
<ul style="list-style-type: none"> • zasady oraz sposób składania i wycofywania wniosków, • zasady oraz sposób rejestrowania wniosków. 	<ul style="list-style-type: none"> • wniosek składany jest drogą elektroniczną oraz w biurze LGD, • wycofanie wniosku odbywa się przez złożenie pisma w biurze LGD, • składane wnioski są rejestrowane w systemie elektronicznym według kolejności ich wpływu.
<ul style="list-style-type: none"> • zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, w tym ocenę wniosków, dokumentowanie oceny, wzory dokumentów. 	<ul style="list-style-type: none"> • wstępnej weryfikacji wniosków dokonuje biuro LGD. Po jej zakończeniu LGD publikuje w systemie elektronicznym listę wniosków zakwalifikowanych do dalszej oceny.
<ul style="list-style-type: none"> • zasady oraz sposób wyłączenia członków organu decyzyjnego z oceny i wyboru operacji, a także termin, zasady i sposób dokonywania oceny merytorycznej i wyboru operacji, ustalenie kwoty wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przewodniczący Rady Decyzyjnej po zapoznaniu się ze złożonymi Deklaracjami bezstronności i poufności, wyznacza spośród członków Rady zespoły, które będą dokonywać oceny poszczególnych przydzielonych im operacji, oceny i wyboru Grantobiorców dokonuje Rada.
<ul style="list-style-type: none"> • określono sposób rozliczania, monitoring i kontrolę grantobiorców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zarząd/biuro LGD

Źródło: opracowanie własne

7.2 Kryteria wyboru

Zasady i kryteria wyboru operacji w ramach perspektywy 2021 – 2027 czerpać będą z dobrych praktyk wynikających z dotychczasowych doświadczeń Lokalnej Grupa Działania „Nad Białą Przemszą” i jej personelu, a także będą pokłosiem warsztatów i spotkań odbywających się na etapie tworzenia obecnej strategii (włączenie lokalnej społeczności). Przed pierwszymi naborami zasady te i kryteria **zostaną jeszcze raz poddane konsultacjom z przedstawicielami wszystkich trzech sektorów (publicznego, społecznego i gospodarczego)**, a także **upublicznione na stronie internetowej** Stowarzyszenia z możliwością składania uwag do zaproponowanych kryteriów.

Zgodnie z doświadczeniami poprzednich perspektyw finansowych przyjęte kryteria będą miały charakter oceny punktowej, w oparciu o szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny i wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium. Sposób ich opisanie – wzorem lat wcześniejszych – będzie jednoznaczny i niebudzący wątpliwości interpretacyjnych. W tym celu - przed ich ostatecznym wejściem w życie – przeprowadzone zostaną testy sprawdzające czy wszyscy uczestnicy testu tak samo rozumieją ich brzmienie i tak samo oceniają zasób informacyjny wynikający z opisu operacji.

Oparcie się na dobrych wzorcach z poprzedniego okresu programowania i czerpanie z wieloletnich doświadczeń LGD oraz poddanie ich ostatecznej szerokiej konsultacji ma zagwarantować ich trafność, dostosowane do potrzeb przyszłych beneficjentów, odpowiadanie na rzeczywiste potencjały i deficyty obszaru, a także zapewnić zgodność z wymogami określonymi w programach/przepisach dla „Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027” oraz Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021-2027”.

Kryteria wyboru w pierwszej kolejności służyć będą weryfikacji, czy wniosek został ważnie złożony i czy zakres tematyczny operacji jest zgodny z zakresem interwencji przewidzianym w LSR oraz przepisami obowiązującymi dla RLKS. Ta grupa kryteriów wyboru dotyczy będzie przede wszystkim poprawności formalnej zgłaszanych operacji i objęcie zagadnienia związane z terminowością, kompletnością i adekwatnością składanych wniosków. Następnie wnioski, które przejdą ocenę formalną oceniane będą pod kątem zgodności proponowanej operacji z zapisami zawartymi w LSR, w tym przede wszystkim z diagnozą obszaru i poziomem odpowiadania na potencjały i deficyty obszaru, celami oraz przyjętymi wskaźnikami produktu i rezultatu.

Ponadto w zależności od celu, w ramach którego składane będą wnioski dodatkowo premiuwane będą takie elementy jak: wykorzystywanie endogenicznych potencjałów obszaru, wpływ na zapobieganie niekorzystnym zmianom klimatycznym, wpływ na zwiększanie dostępności infrastruktury i oferty dla osób ze specjalnymi potrzebami, podejmowanie działań dedykowanych osobom w niekorzystnej sytuacji, innowacyjność proponowanych rozwiązań, inkluzywność zastosowanego podejścia oraz partnerstwo w podejmowanych działaniach, a także wpisywanie się projektu w Nowy Europejski Bauhaus.

Przyjęte podejście do kryteriów premiujących samo w sobie **stanowi zachętę do wdrażania innowacji we wszystkich przedsięwzięciach** (w zależności od rodzaju celu waga przyznanych punktów będzie różna). Zakłada się **systemowe animowanie do wdrożenia innowacji** poprzez:

- spotkania informacyjno-konsultacyjne;
- kampanie informacyjno-promocyjne w mediach społecznościowych;
- upowszechnianie wiedzy o innowacyjnym podejściu do kwestii ważnych z punktu widzenia celów rozwojowych obszar np. rozwój produktu turystycznego, innowacji społecznych w szczególności polityki senioralnej, działań kierowanych do młodych ludzi, ekoinnowacji.

Ważnym aspektem podejmowanych interwencji jest partnerska współpraca oraz wymiana wiedzy i doświadczeń z innymi **podmiotami krajowymi i zagranicznymi**, które mogą wspomóc społeczność lokalną w poszukiwaniu

rozwiązań kluczowych problemów rozwojowych obszaru. Z tego powodu jednym z kryteriów premiujących jest **partnerstwo, które jest szczególnie istotne we wdrażaniu przedsięwzięć inkluzywnych (cel 3)**. Ponadto zostanie zorganizowany konkurs dedykowany dla partnerstw.

Tabela 28. Definicje kryteriów premiujących

Kryterium	Definicja kryterium	Waga kryterium w ramach poszczególnych celów
Wykorzystywanie endogenicznych potencjałów obszaru	<p>Oparcie projektu na wykorzystaniu endogenicznych potencjałów (zdefiniowanych m.in. w części diagnostycznej Strategii) takich jak położenie, krajobraz, walory turystyczne, walory przyrodnicze, dziedzictwo i walory kulturowe, dostępność komunikacyjna, zasoby ludzkie.</p> <p>W zależności od wpisywania się w jeden z celów strategii – na różnym poziomie premiowane będą projekty, które wykorzystują wewnętrzne potencjały oraz swoimi działaniami przyczyniają się do ich wzmocnienia.</p>	<p>Cel I: wysoka waga Cel II: średnia waga Cel III: niska waga</p>
Wpływ na zapobieganie niekorzystnym zmianom klimatycznym	<p>Premiowane będą projekty, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do minimalizowania skutków zachodzących zmian klimatycznych. Najwyżej premiowane będą operacje wprost związane z wykorzystaniem OZE oraz takie, które poprzez zastosowane rozwiązania w sposób bezpośredni przyczyniać się będą do ograniczenia negatywnych zmian klimatycznych. Nieco niżej premiowane będą te operacje, w których pozytywny efekt ekologiczny jest uzupełniającym (dodatковым) efektem przyjętych/zastosowanych rozwiązań.</p>	<p>Cel I: wysoka waga Cel II: wysoka waga Cel III: średnia waga</p>
Dostępność (wpływ na zwiększanie dostępności infrastruktury i oferty dla osób ze specjalnymi potrzebami)	<p>W szczególny sposób premiowane będą te operacje, w których przewidziano dodatkowe, ponadstandardowe działania z zakresu polepszenia dostępności infrastruktury/usług dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym osób z niepełnosprawnością.</p>	<p>Cel I: średnia waga Cel II: średnia waga Cel III: średnia waga</p>
Innowacyjność proponowanych rozwiązań	<p>Dodatkowo premiowane będą operacje, które pozwolą wdrożyć nowy na obszarze objętym LSR lub znacząco udoskonalony produkt, usługę, proces, sposób organizacji lub nowy sposób wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych (kontekst lokalny). Dodatkowo do oceny poziomu innowacyjności pod uwagę będzie brany także stopień oryginalności zmian:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiana kreatywna – powstała w wyniku autorskiego pomysłu, dotyczy nowych produktów, usług, procesów lub organizacji; ▪ zmiana imitująca - wzorowana na wcześniej powstałych produktach, usługach, procesach lub organizacji. Dotyczyć będzie nowego sposobu wykorzystania lub 	<p>Cel I: wysoka waga Cel II: wysoka waga Cel III: średnia waga</p>

	<p>zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiana pozorna – w rzeczywistości nie będzie to innowacja w skali LSR, a jedynie drobne zmiany oferujące rzekome nowości. 	
Grupy w niekorzystnej sytuacji	Operacje dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji.	<p>Cel I: średnia waga Cel II: wysoka waga Cel III: wysoka waga</p>
Partnerstwo	W sposób szczególny będą premiowane operacje podejmowane przez więcej niż jednego partnera oraz jednocześnie wykraczają poza obszar jednej gminy (operacje partnerskie i projekty partnerskie).	<p>Cel I: średnia waga Cel II: średnia waga Cel III: wysoka waga</p>
Nowy Europejski Bauhaus	<p>Premiowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę „Nowy Europejski Bauhaus” oparta na takich wartościach jak: piękno, zrównoważenie i wspólnota. Oznacza to, iż dodatkowo premiowane będą projekty zawierające czy dotyczące takich elementów jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ powrót do natury; ▪ odzyskanie poczucia przynależności; ▪ nadanie priorytetu miejscom i osobom, które tego najbardziej potrzebują; ▪ transformacja w stronę długoterminowej wizji, opartej na cyklu życia, odejście od myślenia przemysłowego. 	<p>Cel I: średnia waga Cel II: średnia waga Cel III: średnia waga</p>

Źródło: opracowanie własne

Powyżej opisane kryteria będą miały zastosowanie do wszystkich przedsięwzięć przy zróżnicowanej wadze każdego z nich (waga od 3 do 1 – wysoka, średnia, niska) we wszystkich trzech celach. Ponadto w odniesieniu do poszczególnych przedsięwzięć, w zależności od tego do jakiego typu beneficjenta zostaną skierowane, przewiduje się – w oparciu o dotychczasowe doświadczenia LGD – zastosowanie kryteriów opisanych w tabeli poniżej.

Tabela 29. Proponowane kryteria w odniesieniu do typu beneficjenta

Typ beneficjenta	Proponowane kryteria
JST i organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poziom przygotowania do realizacji projektu; ▪ doświadczenie beneficjenta; ▪ zakres operacji (wsparcie operacji dotyczących zakupu maszyn, urządzeń i wyposażenia); ▪ wpływ na promocję obszaru, na którym działa LGD Nad Białą Przemszą; ▪ realizacja wskaźników produktu.
Przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poziom przygotowania do realizacji projektu; ▪ wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy; ▪ kwalifikacje i/lub doświadczenie Wnioskodawcy; ▪ wysokość wnioskowanego wkładu własnego.

Źródło: opracowanie własne

Przy ocenie i wyborze projektów brane będą pod uwagę zasady i warunki obowiązujące dla środków pochodzących z EFS+ i EFRR. Jednocześnie promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus.

Ostateczny kształt kryteriów wyboru operacji zostanie uzgodniony (i będzie spójny) z kryteriami wyboru projektów ustanowionych dla programu „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021 – 2027” zgodnie z danym typem projektu i właściwym funduszem (EFRR lub EFS+). W zakresie procedur wdrażania LSR zostaną uwzględnione także takie wytyczne i dokumenty jak m.in.:

- Wytyczne podstawowe w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027;
- Wytyczne szczegółowe w zakresie przyznawania wypłaty i zwrotu pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 dla interwencji I.13.1 LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) (komponent Wdrażanie LSR oraz komponent Zarządzanie LSR);
- Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027,
- Wytyczne dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027.

7.2.1 Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru

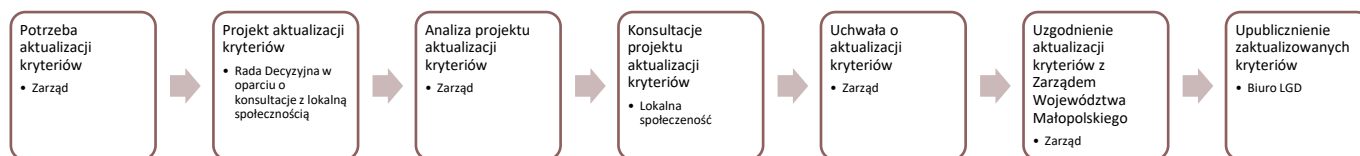
Za zmianę kryteriów odpowiada Zarząd. Zmiana kryteriów wyboru konsultowana będzie każdorazowo ze społecznością lokalną.

Aktualizacja kryteriów może mieć miejsce w trakcie realizacji LSR w przypadku:

- zmiany w przepisach prawnych, istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR;
- wydania przez Instytucję Zarządzającą wytycznych mających wpływ na realizację LSR;
- niskiego stopnia osiągnięcia założonych w LSR wskaźników;
- zgłaszania uwag dotyczących obowiązujących kryteriów - zgłaszanych przez Radę, Biuro LGD lub wnioskodawców biorących udział w naborach realizowanych w związku z wdrażaniem LSR.

Decyzję o potrzebie aktualizacji kryteriów podejmuje Zarząd. Po zebraniu opinii i uwag od mieszkańców obszaru LSR opracowywane zostaną wnioski, które przedstawiane zostaną Zarządowi Stowarzyszenia. Projekt aktualizacji kryteriów przygotowuje Rada LGD. Zarząd, po wprowadzeniu swoich uwag i propozycji, konsultuje treść projektu aktualizacji kryteriów z członkami LGD i lokalną społecznością. Po dokonaniu analizy zgłoszonych uwag i ewentualnym wprowadzeniu stosownych zmian w projekcie zmiany kryteriów, Zarząd podejmuje uchwałę w przedmiocie aktualizacji kryteriów, następnie uzgadnia zmianę kryteriów z Zarządem Województwa. Pisemna akceptacja Zarządu Województwa będzie skutkowałą wprowadzeniem nowych kryteriów wyboru. Zarząd LGD umieszcza na stronie internetowej zaktualizowane lokalne kryteria wyboru wraz z informacją o ich aktualizacji, a także przesyła członkom Rady zaktualizowane kryteria wyboru wraz z informacją o ich aktualizacji i w razie konieczności przeprowadza szkolenie dla członków Rady w tym zakresie.

Tabela 30. Proces aktualizacji kryteriów z udziałem lokalnej społeczności

Źródło: opracowanie własne

Aktualizacji kryteriów nie będzie można dokonywać dla naborów, dla których uruchomiono już procedurę zbierania wniosków.

8 Plan działania

W załączniku nr 2 w układzie tabelarycznym zamieszczono „Plan działania” przygotowany w układzie celów i przedsięwzięć prezentujący harmonogram realizacji i osiągnięcia zakładanych wskaźników produktu i rezultatu. Opracowany Plan obrazuje przewidywany czas osiągnięcia kluczowych efektów wdrażania LSR.

W odniesieniu do planu działania, zakłada się, że:

- do 30 czerwca 2026 roku wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej co najmniej 40% wartości wynikającej z poniższego planu działania i określonej w przyszłej umowie ramowej;
- do 31 grudnia 2027 roku wsparcie na wdrażanie LSR w ramach PS WPR zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 80% wartości wynikającej z poniższego planu działania i określonej w przyszłej umowie ramowej;
- do 31 grudnia 2026 roku wsparcie na wdrażanie LSR w ramach programu regionalnego zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 80% wartości wartości wynikającej z poniższego planu działania i określonej w przyszłej umowie ramowej;
- do 31 grudnia 2028 roku wsparcie na wdrażanie LSR w ramach programu regionalnego zostanie udzielone w wysokości odpowiadającej 100% wartości wynikającej z poniższego planu działania i określonej w przyszłej umowie ramowej.

9 Plan finansowy LSR

Budżet LSR, w układzie tabelarycznym, zaprezentowano w załączniku nr 3, a Plan wykorzystania budżetu LSR zamieszczono w załączniku 4.

9.1 Powiązania źródeł finansowania z celami LSR

Powiązania źródeł finansowania z przyjętymi celami LSR zostały ukazane w tabelach 16, 18 i 20 w rozdziale 6.1. „Cele LSR i ich źródła finansowania”. Z kolei inne potencjalne źródła finansowania projektów i działań wspierających wdrażanie LSR zaprezentowano w rozdziale 5.1. „Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym” w części: „Wybór dostępnych źródeł finansowania”.

10 Monitoring i ewaluacja

10.1 System monitoringu

Monitorowanie realizacji programu obejmuje równoległą analizę postępu finansowego i rzeczowego w ramach systemu sprawozdawczości, przy czym monitorowanie postępu rzeczowego oparte jest o katalog wskaźników obligatoryjnych zawartych w dokumentach: „Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027” oraz „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027” na poziomie przedsięwzięć.

Monitorowanie jest procesem ciągłego gromadzenia danych określonych zgodnie z tabelą „Plan działania” zawartą w załączniku nr 3, pokazującą zakładany stopień realizacji Strategii. Dane te poddawane będą systematycznej analizie, co pozwala na ocenę skuteczności podejmowanych działań i ich realnego wpływu na poprawę życia mieszkańców.

Dodatkowo, analiza danych monitoringowych umożliwi wprowadzenie ewentualnych zmian i korekt Strategii, jeśli w obranym horyzoncie czasowym istotnie zmienią się uwarunkowania i czynniki wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru LGD, a także w istotny sposób zmienią się grupy docelowe wymagające wsparcia.

Monitorowanie jest więc narzędziem zarządzania realizacją LSR i poszczególnych projektów, opisuje ich przebieg, sposób wydatkowania środków i osiągnięte rezultaty. Proces ten odbywa się systematycznie i terminowo przez cały okres programowania i jest realizowany na wszystkich poziomach wdrażania LSR i dotyczy wszystkich beneficjentów. Monitorowanie postępu będzie służyć zagwarantowaniu realizacji celów określonych w LSR oraz pełnej absorpcji alokowanych środków.

Obowiązek monitorowania i sprawozdawczości w ramach LSR leży po stronie Zarządu Stowarzyszenia. Zarząd powierza dyrektorowi biura LGD wykonanie części działań monitoringowych.

Procedury monitoringu zostaną oparte o doświadczenia LGD z dwóch poprzednich okresów programowania, a także wykorzystane zostaną dokumenty i procedury opracowane wcześniej z niezbędnymi modyfikacjami wynikającymi z obecnych uwarunkowań formalno-prawnych.

I tak – zgodnie z dotychczasową praktyką - Zarząd będzie przygotowywał do 31 stycznia każdego roku sprawozdanie z realizacji LSR za rok poprzedni i przedstawi je na kolejnym Walnym Zebraniu Członków. Sprawozdanie będzie zawierało co najmniej informacje dotyczące:

- wdrażania LSR, jego celów i przedsięwzięć w odniesieniu do danych finansowych, wskaźników i obligatoryjnych programu PS WPR oraz FEdM oraz specyficznych dla LSR wskaźników ujętych ilościowo;
- postępów we wdrażaniu operacji grantowych oraz własnych i harmonogramu naborów;
- wyników działań informacyjnych i promocyjnych funduszy polityki spójności prowadzonych w ramach strategii komunikacji;
- zaangażowania partnerów we wdrażanie, monitorowanie i ewaluację LSR.

Elementy podlegające monitoringowi, czas, sposób i okres pomiaru zostały przedstawione w ujęciu tabelarycznym w tabeli „Plan działania” zawartej w rozdziale 8. „Plan działania”.

10.2 System ewaluacji

Zasady ewaluacji określone zostały w oparciu o art. 54 –57 oraz art. 114 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku. Ewaluację przeprowadza się w celu poprawy jakości projektowania i wdrażania LSR, jak również w celu analizy jej skuteczności, efektywności i wpływu na rozwój społeczno-ekonomiczny obszaru, który obejmuje. Ewaluację przeprowadzają eksperci wewnętrzni lub zewnętrzni, którzy są funkcjonalnie niezależni od Zarządu oraz Rady Stowarzyszenia.

Ewaluacja obejmuje zarówno ocenę ex-ante, która pozwala na eliminację pewnych zagrożeń jeszcze przed przystąpieniem do realizacji LSR, jak i ewaluację mid-term, która obejmuje analizę stopnia realizacji celów, programowanych zmian i sposobów wdrażania projektów.

Ewaluacja mid-term polegać będzie na przeanalizowaniu wszystkich działań, jakie zostały podjęte we wskazanym okresie – najprawdopodobniej będzie to okres 2 lat. Będzie ona przeprowadzana z udziałem wszystkich członków LGD, na specjalnie w tym celu zwołanym zebraniu. Członkowie zostaną zapoznani z raportem na temat wszystkich zakończonych projektów, bądź projektów będących jeszcze w fazie realizacji i będą mogli osobiście zgłaszać uwagi i dokonywać oceny poszczególnych przedsięwzięć. Raport zostanie przygotowany przez organ odpowiedzialny za ocenę – komisję rewizyjną LGD. Raport będzie stanowił nie tylko podstawę do oceny podjętych działań, lecz także do oceny działalności LGD i jej organów wykonawczych i może stać się elementem dyskusji nad udzieleniem absolutorium Zarządowi.

Na zakończenie okresu wdrażania przeprowadzone zostanie badania ewaluacyjne ex-post, którego celem będzie obiektywna ocena wdrożonej już strategii. Jej elementem będzie też analiza danych, które pozwolą ocenić na ile zakładane cele udało się zrealizować, a także jaki jest ich wpływ na otoczenie społeczno-ekonomiczne, a także czy wpływ ten ma charakter trwały. Istotnym celem tej oceny będzie też uzyskanie wiarygodnych informacji, które posłużą do planowania kolejnych instrumentów w nowym okresie programowania.

Na każdym etapie prowadzenia działań ewaluacyjnych elementem refleksji winna być także ocena podmiotu odpowiedzialnego za wdrażanie LSR, w tym jego funkcjonowanie, sprawność działania, zastosowane działania włączające lokalną społeczność, a także sposoby i kanały komunikowania się ze wszystkimi rodzajami interesariuszy. Ocenie powinny więc podlegać: funkcjonowanie biura i jego pracowników, zastosowane procedury, ich efektywność i sprawność, przepływ informacji pomiędzy LGD, jej partnerami, organami władzy i członkami, wykonawcami projektów, społecznością lokalną oraz szybkość podejmowania decyzji.

Samoocena LGD jest równie ważna, ponieważ LGD jako podmiot odpowiedzialny za wdrożenie LSR ma duży wpływ na efekty podejmowanych przedsięwzięć i jego niesprawne działanie mogłoby zwiększyć ryzyko niewypełnienia założeń lub niskiego stopnia osiągnięcia celów dokumentu.

Istotnymi kryteriami, jakimi powinien posłużyć się ewaluator są:

- **skuteczność**, która odpowie jakie rezultaty zostały zrealizowane, jakie są ich efekty i jak realizowane działania w ramach LSR przyczyniły się do osiągnięcia jej celów;
- **trwałość**, która winna analizować na ile efekty podejmowanych działań są trwałe i jak długo będą utrzymywać się pozytywne skutki programu po jego zakończeniu;
- **trafność** powinna dać odpowiedź na pytanie w jakim stopniu cele i podejmowane działania odpowiadają potrzebom adresatów, do których działania te są kierowane (a pośrednio na ile diagnoza towarzysząca opracowaniu LSR trafnie określiła lokalne potrzeby i we właściwy sposób przypisała je do odpowiednich grup odbiorców);
- **efektywność**, która analizuje w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do produktów, rezultatów i wpływu na zmianę sytuacji na obszarze działania LGD;
- **użyteczność**, która charakteryzuje na ile rezultaty i wpływ programu zaspokajają potrzeby jego adresatów.

10.3 Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji i analizy danych monitoringowych

Dane pozyskiwane zarówno z procesu monitoringu, jak i ewaluacji będą wykorzystywane do wprowadzania działań naprawczych o ile zajdzie taka potrzeba, w tym w szczególności – w drodze aktualizacji LSR m.in. korekty wartości wskaźników, dodania lub usunięcia przedsięwzięcia, zmiany alokacji pomiędzy przedsięwzięciami, a także korygowania grup docelowych planowanych do objęcia wsparciem.

Działania naprawcze mogą dotyczyć także zmian w funkcjonowaniu Biura LGD, zmiany form/kanałów komunikowania się z interesariuszami, wzmocnienia działań promocyjnych, dostosowania form naborów do sygnalizowanych potrzeb beneficjentów.

Informacje dotyczące działań podejmowanych w ramach monitoringu i ewaluacji, w szczególności raporty monitorujące i ewaluacyjne, zamieszczane będą na stronie internetowej LGD, a także udostępnione do wglądu w Biurze LGD, co oznacza, iż będą miały także duże znaczenie dla upowszechniania informacji zarówno o realizowanych przedsięwzięciach, jak i celach LGD, a także efektach podejmowanych działań w ramach LSR.

11 Załączniki

Załącznik nr 1. Cele i przedsięwzięcia

Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1. Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców	Grupy docelowe	Sposób realizacji
€ 2 080 722,00 (EFRR)	P.1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego	Turyści, osoby odwiedzające obszar, pośrednio mieszkańcy i przedsiębiorcy z obszaru LGD	konkurs
€ 250 000,00 (EFROW)	P.1.2 Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny	Turyści, osoby odwiedzające obszar oraz mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacje partnerskie/projekty partnerskie
€ 550 000,00 (EFROW)	P.1.3 Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego	Przedsiębiorcy oraz osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą	konkursy
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2. Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD	Grupy docelowe	Sposób realizacji
€ 250 000,00 (EFROW)	P.2.1 Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE)	Mieszkańcy obszaru LGD	Konkurs / projekt grantowy / operacje partnerskie
€ 1 600 000,00 (EFROW)	P.2.2 Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego	Mieszkańcy obszaru LGD, w tym osoby ze specjalnymi potrzebami	Konkurs / projekt grantowy / operacje partnerskie / operacja własna
€ 200 000,00 (EFROW)	P.2.3 Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej	Przedsiębiorcy oraz osoby planujące rozpocząć działalność gospodarczą	Konkurs

	Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”		
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.3. Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD	Grupy docelowe	Sposób realizacji
€ 478 003,00 (EFS+)	P.3.1 Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Dzieci i młodzież	konkurs/ operacja własna
€ 478 003,00 (EFS+)	P.3.2 Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Seniorzy, osoby zależne, osoby w niekorzystnej sytuacji	konkurs/ operacja własna
€ 250 000,00 (EFROW)	P.3.3 Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych	Liderzy lokalni, mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacja własna/projekty partnerskie
€ 500 000,00 (EFROW)	P.3.4 Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacja własna/projekty partnerskie
€ 400 000,00 (EFROW)	P.3.5 Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji	Osoby w niekorzystnej sytuacji, mieszkańcy obszaru LGD	konkurs/projekt grantowy/operacja własna/projekty partnerskie

Załącznik nr 2. Plan działania

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1. Wykorzystanie unikalnych potencjałów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego dla rozwijania produktu turystycznego obszaru i oferty czasu wolnego dla mieszkańców														
Przedsięwzięcie P. 1.1. Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, infrastruktury kultury oraz ochrona i szerokie udostępnienie zabytków i dziedzictwa kulturowego	Wskaźnik produktu: RCO 77. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	0	0,00%	2	18,2%	7	81,8%	1	90,9%	1	100,0%	0	100,0%	FEM
Przedsięwzięcie P.1.2. Wzmacnianie funkcji turystycznej obszaru LGD w oparciu o potencjały przyrodniczo-krajobrazowe, dziedzictwa kulturowego i produkt lokalny	Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych operacji związanych ze wzmacnianiem funkcji turystycznej	0	0,00%	1	20,0%	1	40,0%	2	80,0%	1	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.1.3. Rozwój przedsiębiorczości związanej z branżą turystyczną i przemysłem czasu wolnego	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegająca na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0	0,00%	1	20,0%	1	40,0%	2	80,0%	1	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.1.	R.77. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	0	-	0	-	9 091	-	31 818	-	4 546	-	4 545	-	FEM
Wskaźnik rezultatu W.1.2.	R.41PR Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0	-	0	-	7 255	-	7 255	-	14 509	-	7 254	-	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.1.3.	R.37. Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	0	-	0	-	1	-	0	-	1	-	0	-	PS WPR

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.2. Zwiększanie innowacyjności, dostępności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru LGD														
Przedsięwzięcie P. 2.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności i upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań ekologicznych (w tym związanych z OZE)	Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych operacji w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej i upowszechniania OZE	0	0,00%	1	20,0%	2	60,0%	1	80,0%	1	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.2. Poprawa dostępu do infrastruktury publicznej oraz mobilności społeczności wiejskich i dostępności do transportu publicznego	Wskaźnik produktu: Liczba operacji poprawiających dostęp do małej infrastruktury i/lub dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami w celu zniwelowania różnic rozwojowych miasto-wieś	0	0,00%	1	16,7%	3	66,7%	1	83,3%	1	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.2.3. Zwiększenie innowacyjności i odporności na zmiany klimatyczne obszaru poprzez rozwój przedsiębiorstw wpisujących się w branże wskazane w „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2030”	Wskaźnik produktu: Liczba operacji polegająca na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	0	0,00%	1	25,0%	2	75,0%	0	75,0%	1	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.1.	R.1PR. Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych EPI wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospod., społ., środowisk., klimat. i w zakresie gospodarowania zasobami	0		0		200		400		200		200		PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.2.2.	R.41PR. Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i	0		0		2 000		6 000		2 000		2 000		PS WPR

	infrastruktury dzięki wsparciu z WPR													
Wskaźnik rezultatu W.2.3.	R.37. Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR.	0	1	2	0	1								PS WPR

CEL	lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika następująco	
C.3. Zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym, szczególnie grup zagrożonych wykluczeniem i poprawa jakości życia na obszarze LGD														
Przedsięwzięcie P.3.1. Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Wskaźnik produktu: PLKCO02. Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	20	10,0%	60	40,0%	80	80,0%	20	90,0%	20	100,0%	0	100,0%	FEM
Przedsięwzięcie P.3.2. Rozwijanie usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Wskaźnik produktu: PLKCO02. Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	10	20,0%	10	40,0%	20	80,0%	5	90,0%	5	100,0%	0	100,0%	FEM
Przedsięwzięcie P.3.3. Kształtowanie świadomości obywatelskiej i rozwijanie aktywności społecznej mieszkańców LGD poprzez wzmacnienie organizacji pozarządowych	Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych	1	20,0%	1	40,0%	1	60,0%	1	80,0%	1	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.4. Upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych inicjatyw z zakresu upowszechnianie i zachowanie dla przyszłych pokoleń dziedzictwa kulturowego obszaru LGD	2	18,2%	2	36,4%	3	63,6%	2	81,8%	2	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Przedsięwzięcie P.3.5. Aktywizacja mieszkańców i poprawa dostępności infrastruktury dla osób będących w niekorzystnej sytuacji	Wskaźnik produktu: Liczba zorganizowanych działań aktywizacyjnych	0	0,0%	2	40,0%	2	80,0%	1	100,0%	0	100,0%	0	100,0%	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.1.	PLKCR03. Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	-		1		1		1		2		0		FEM

Wskaźnik rezultatu W.3.2.	PLKCR02. Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	-	2	2	3	3	-	-	FEM
Wskaźnik rezultatu W.3.3.	R.1PR. Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami.		960	960	960	960	960	960	PS WPR
Wskaźnik rezultatu W.3.4.	EFRROW R.42. Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego	0	200	300	200	200	0	0	PS WPR

Załącznik nr 3. Budżet LSR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFS+*	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	€ 4 000 000,00	€ 2 080 722,00	€ 956 006,00	€ 7 036 728,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	€ 662 500,00	€ 168 703,00	€ 168 703,00	€ 999 906,00
Razem	€ 4 662 500,00	€ 2 249 425,00	€ 1 124 709,00	€ 8 036 634,00
<p>* Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.</p> <p>** W wierszu odpowiadającemu danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.</p>				

Załącznik nr 4. Plan wykorzystania budżetu LSR

Fundusz	środki zakontraktowane (w Euro) do:													
	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFRR	140 909,09	3,52%	827 575,76	24,21%	753 181,82	43,0%	753 181,82	61,87%	857 575,76	83,31%	667 575,76	100%	0,00	100%
EFS+	143 400,90	15,00%	239 001,50	40,00%	191 201,20	60,0%	191 201,20	80,00%	95 600,60	90,00%	95 600,60	100%	0,00	100%
EFRR	0,00	0,00%	378 313,09	18,18%	662 047,91	50,0%	662 047,91	81,82%	189 156,55	90,91%	189 156,55	100%	0,00	100%
RAZEM	284 309,99	4,04%	1 444 890,35	24,57%	1 606 430,93	47,4%	1 606 430,93	70,23%	1 142 332,90	86,47%	952 332,90	100%	0,00	100%

Załącznik nr 5. Szczegółowe dane potwierdzające wartości prezentowanych wskaźników obrazujących sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze objętym LSR (stan na 31.12.2020) zgodnie z metodyką wskaźników wskazaną w dokumentacji konkursowej

1. Wskaźnik: zagrożenie trwałą marginalizacją na obszarze LSR

Żadna z gmin nie jest na Liście gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027.

2. Wskaźnik: bezrobotni na obszarze LSR

Gmina	Liczba osób bezrobotnych	Ludność w wieku produkcyjnym
Bolesław	241	4 559
Bukowno	271	5 814
Iwanowice	181	6 149
Jerzmanowice-Przegina	245	7 042
Klucze	514	9 046
Krzeszowice	817	19 664
Olkusz - obszar wiejski	441	8 355
Skąła	242	6 825
Sułoszowa	93	3 562
Trzyciąż	151	4 400
Wolbrom	627	14 025
Razem	3823	89 441

Źródło: Na podstawie danych GUS z 31.12.2020 roku

3. Wskaźnik: dochód podatkowy na obszarze LSR

Gmina	Wartość wskaźnika G (w zł)
Bolesław	2 594,73
Bukowno	2 718,40
Iwanowice	1 306,38
Jerzmanowice-Przegina	1 243,66
Klucze	2 270,42
Krzeszowice	1 723,93
Olkusz	1 799,15
Skąła	1 191,94
Sułoszowa	800,63
Trzyciąż	1 198,04
Wolbrom	1 752,99
Średnia wartości wskaźnika G gmin objętych LSR	1 690,93

Źródło: Na podstawie danych Ministerstwa Finansów

4. Wskaźnik: środowiskowa pomoc społeczna na obszarze LSR

Gmina	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Ludność ogółem
Bolestaw	268	7 674
Bukowno	289	9 806
Iwanowice	177	9 704
Jerzmanowice-Przegonia	242	11 185
Klucze	715	14 883
Krzeszowice	489	32 196
Olkusz	849	13 508
Skąta	310	10 911
Sułoszowa	183	5 774
Trzyciąż	127	7 016
Wolbrom	609	22 430
Razem	4 258	145 087

Źródło: Na podstawie danych GUS z 31.12.2020 roku

5. Wskaźnik: Ludność w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LSR

Gmina	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ludność ogółem
Bolestaw	1 312	2 009	7 674
Bukowno	1 500	2 701	9 806
Iwanowice	2 080	1 794	9 704
Jerzmanowice-Przegonia	2 252	2 225	11 185
Klucze	2 587	3 682	14 883
Krzeszowice	5 902	7 558	32 196
Olkusz - obszar wiejski	2 585	2 959	13 508
Skąta	2 237	2 175	10 911
Sułoszowa	1 171	1 224	5 774
Trzyciąż	1 339	1 473	7 016
Wolbrom	3 862	5 154	22 430
Razem	26 827	32 954	145 087

Źródło: Na podstawie danych GUS z 31.12.2020 roku

6. Wskaźnik: migracje na obszarze LSR

Gmina	Zameldowania ogółem	Wymeldowania ogółem	Ludność ogółem
Bolestaw	72	58	7 674
Bukowno	75	101	9 806
Iwanowice	139	47	9 704
Jerzmanowice-Przegonia	95	79	11 185
Klucze	132	93	14 883
Krzeszowice	319	258	32 196

Olkusz - obszar wiejski	111	97	13 508
Skąpa	115	91	10 911
Sułoszowa	30	46	5 774
Trzyciąż	65	53	7 016
Wolbrom	144	207	22 430
Razem	1 297	1 130	145 087

Źródło: Na podstawie danych GUS z 31.12.2020 roku

7. Wskaźnik: przedsiębiorczość na obszarze LSR

Gmina	Liczba mikroprzedsiębiorstw	Liczba małych przedsiębiorstw	Ludność ogółem
Bolesław	696	21	7 674
Bukowno	1 011	60	9 806
Iwanowice	945	24	9 704
Jerzmanowice-Przegonia	1 131	26	11 185
Klucze	1 585	41	14 883
Krzeszowice	3 426	86	32 196
Olkusz - obszar wiejski	1 401	29	13 508
Skąpa	1 081	29	10 911
Sułoszowa	368	14	5 774
Trzyciąż	523	12	7 016
Wolbrom	2 545	80	22 430
Razem	14 712	422	145 087

Źródło: Na podstawie danych GUS z 31.12.2020 roku

8. Wskaźnik: formy ochrony przyrody

Gmina	Obszar gminy objęty formami ochrony przyrody (w ha)
Bolesław	4,68
Bukowno	883,10
Iwanowice	2 355,50
Jerzmanowice-Przegonia	4 194,66
Klucze	6 211,53
Krzeszowice	9 157,67
Olkusz	5 399,74
Skąpa	3 256,74
Sułoszowa	512,87
Trzyciąż	5 126,00
Wolbrom	2 749,70

Źródło: Na podstawie danych GUS z 31.12.2020 roku oraz <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Wykaz wykorzystanej literatury

- Monitor Rozwoju Lokalnego, Raport o potencjału rozwoju partnerstw tworzących LGD Nad Białą Przemszą, Poznań, grudzień 2022.
- Bazy danych statystycznych: Bank Danych Lokalnych, Bank Danych Regionalnych
- Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021, dane częściowe, Główny Urząd Statystyczny.
- Powszechny Spis Rolny 2020, Główny Urząd Statystyczny.
- Europejski Zielony Ład, Komisja Europejska 2021.
- Ewaluacja zewnętrzna w ramach KSOW małopolskich lokalnych strategii rozwoju, Stowarzyszenie Nad Białą Przemszą.
- From Farm to Fork Strategy, European Commission 2020.
- Organizacje pozarządowe w Województwie Małopolskim, Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków 2022.
- Pismo Samorządu Terytorialnego - Wspólnota – Raport: Wydatki ze środków UE w latach 2014-2021 w przeliczeniu na jednego mieszkańca, 2022.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027.
- Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
- Polska Wieś 2020, FDPA, 2020.
- Powiązania miejsko-wiejskie w Polsce, OECD Regional Development Studies, 2022.
- Strategie rozwoju gmin z obszaru LGD Nad Białą Przemszą.
- Raport z badania kondycji rodzin w Małopolsce 2019 – Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Kraków, UMWM, 2019.
- Binda Andrzej, Postawy małopolskich przedsiębiorców wobec proinnowacyjnych rozwiązań, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2021.
- Surmacz Barbara, Działalność wynalazcza w Małopolsce 2014-2020, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kraków 2021.
- Kwiatkowski Tomasz, Małopolskie Inteligentne Specjalizacje, Kraków 2019.
- Raport diagnostyczny dla Strategii Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska do roku 2030, Kraków, październik 2022.
- Projekt Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Stowarzyszenia Otulina Krakowska, Myślenice, kwiecień 2023.
- Badanie potrzeb i gotowości małopolskich MMŚP do adaptacji rozwiązań właściwych modelowi tzw. Przemysłu 4.0, Kraków, listopad 2021.

Spis rysunków

Ryc. 1. Mapa obszaru objętego LSR (kolorem czerwonym zaznaczono gminy przyłączone do LGD w ostatnim okresie, na jasno niebiesko wyłączony obszar miasta Olkusza)15

Ryc. 2. Standard działań partycypacyjnych LGD Nad Białą Przemszą.....18

Ryc. 3. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR.....28

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane o gminach obszaru LGD13

Tabela 2. Zastosowane narzędzia partycypacyjne i efekty włączenia interesariuszy w tworzenie LSR19

Tabela 3. Kluczowe grupy docelowe, zidentyfikowane problemy i proponowane zakresy wsparcia w układzie poszczególnych grup.....29

Tabela 4. Specyficzne narzędzia i sposoby docierania do różnych grup odbiorców w zależności od specyfiki danej grupy.....33

Tabela 5. Wskaźniki obrazujące sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze objętym LSR (stan na 31.12.2020) zgodnie z metodyką wskaźników wskazaną w dokumentacji konkursowej35

Tabela 6. Najważniejsze potencjały i problemy związane z demografią na obszarze LSR35

Tabela 7. Potencjały i problemy obrazujące sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze objętym LSR.....36

Tabela 8. Analiza SWOT w obszarze „Warunki do rozwoju przemysłu czasu wolnego”43

Tabela 9. Analiza SWOT w obszarze „Usługi publiczne i jakość życia”44

Tabela 10. Analiza SWOT w obszarze „Kapitał społeczny i wsparcie grup zagrożonych wykluczeniem”45

Tabela 11. Zgodność pierwszego celu strategicznego z podstawowymi dokumentami strategicznymi poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego.....48

Tabela 12. Zgodność drugiego celu strategicznego z podstawowymi dokumentami strategicznymi poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego.....51

Tabela 13. Zgodność trzeciego celu strategicznego z podstawowymi dokumentami strategicznymi poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego.....55

Tabela 14. Zintegrowane podejście do formułowania celu pierwszego65

Tabela 15. Przedsięwzięcia w ramach celu pierwszego wraz z ich źródłem finansowania66

Tabela 16. Zintegrowane podejście do formułowania celu drugiego68

Tabela 17. Przedsięwzięcia w ramach drugiego celu drugiego wraz z ich źródłem finansowania69

Tabela 18. Zintegrowane podejście do formułowania celu trzeciego.....70

Tabela 19. Przedsięwzięcia w ramach celu trzeciego wraz z ich źródłem finansowania.....71

Tabela 20. Wskaźniki produktu dla Celu 1.....73

Tabela 21. Wskaźniki rezultatu dla Celu 174

Tabela 22. Wskaźniki produktu dla Celu 2.....74

Tabela 23. Wskaźniki rezultatu dla Celu 275

Tabela 24. Wskaźniki produktu dla Celu 3.....	75
Tabela 25. Wskaźniki rezultatu dla Celu 3.	76
Tabela 26. Założenia do procedury oceny i wyboru operacji - realizowane indywidualnie.....	78
Tabela 27. Założenia do procedura oceny i wyboru operacji - projekty dla grantobiorców.....	79
Tabela 28. Definicje kryteriów premiujących.....	81
Tabela 29. Proponowane kryteria w odniesieniu do typu beneficjenta.....	82
Tabela 30. Proces aktualizacji kryteriów z udziałem lokalnej społeczności.....	83